

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP İLİ 2024 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP- 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	3
A.1. HAVA KALİTESİ	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	8
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	11
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	11
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	12
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	20
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	20
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	23
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	23
B. SU VE SU KAYNAKLARI	25
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	25
B.1.1. Yüzeysel Sular	25
B.1.1.1. Akarsular	25
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	26
B.1.2. Yeraltı Suları	27
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	28
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	29
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	33
B.3.1. Noktasal kaynaklar	33
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	33
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	34
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	34
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	34
B.3.2.2. Diğer	34
B.4. DENİZLER	34
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	34
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	34
B.4.3. Acil Müdahale Planları	34
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	34
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	34
B.4.6. Deniz Çöpleri	34
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	35
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	35
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	35
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	36
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	36
B.5.2. Sulama	36
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	37
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	37
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	37
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	38
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	38
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	38
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri	38
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	41
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	41
B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	41

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ.....	41
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....</i>	<i>41</i>
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	<i>41</i>
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	<i>42</i>
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	<i>43</i>
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	44
C. ATIK	45
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	45
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	48
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	48
C.3.1. Eğitimler.....	48
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	49
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı.....	49
C.4. AMBALAJ ATIKLARI.....	51
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	52
C.6. ATIK YAĞLAR.....	53
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	53
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	54
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	54
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	55
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	57
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	57
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	57
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	58
C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları.....	58
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	58
C.14. MADEN ATIKLARI	58
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	59
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI.....	60
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	60
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	60
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	61
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	61
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	61
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK.....	62
E.1. FLORA	62
E.2. FAUNA	87
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	91
E.3.1. Ormanlar.....	91
E.3.2. Milli Parklar.....	91
E.3.3. Tabiat Parkları.....	92
E.4. ÇAYIR VE MERA	97
E.5. SULAK ALANLAR.....	97
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	115
E.6.1. Tabiat Anıtları.....	115
E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları	115
E.6.3. Anıt Ağaçlar	116
E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri	121

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>E.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	122
E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	130
F. ARAZİ KULLANIMI	131
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	131
F.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	133
<i>F.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	133
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	134
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	135
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	135
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	136
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	138
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	139
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	139
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	140
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	140
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	141
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	141
I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI	143
I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	145

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri ...	6
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	7
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	7
Çizelge 4 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	8
Çizelge 5 – 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	10
Çizelge 6 – 2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler.....	13
Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	18
Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	20
Çizelge 9- 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	23
Çizelge 10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları	23
Çizelge 11 – Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları	23
Çizelge 12 – Tamamlanan Çevre Dostu Sokak	23
Çizelge 13 - İlin akarsuları (DSİ, 2019)	25
Çizelge 14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2022)	27
Çizelge 15 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	28
Çizelge 16 - 2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	33
Çizelge 17 – 2024 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları.....	36
Çizelge 18 – 2024 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları.....	36
Çizelge 19 - Gaziantep ilinde yer alan hidroelektrik santrallerine ait veriler.....	38
Çizelge 20 – 2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	40
Çizelge 21 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	41
Çizelge 22 – 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	43
Çizelge 23 - 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	43
Çizelge 24 - 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	44
Çizelge 25 – 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	47
Çizelge 26 – 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	48
Çizelge 27 – 2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	49
Çizelge 28 – 2024 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı.....	49
Çizelge 29 – 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	51
Çizelge 30 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	51
Çizelge 31– Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	51
Çizelge 32 -2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı	51
Çizelge 33 -2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	52
Çizelge 34 – 2022 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	52
Çizelge 35 – 2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	53

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge 36 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	53
Çizelge 37 – 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	54
Çizelge 38 – 2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	54
Çizelge 39 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	54
Çizelge 40 – 2024 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	56
Çizelge 41 – 2024’te İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)	57
Çizelge 42 – Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)	57
Çizelge 43 – 2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	57
Çizelge 44 – 2024 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	58
Çizelge 45 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı	58
Çizelge 46 – 2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	58
Çizelge 47 – 2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*	59
Çizelge 48 – 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	60
Çizelge 49 – 2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	60
Çizelge 50 – 2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi	61
Çizelge 51 - Gaziantep’te Yetişen Bitki Türlerini Gösterir Tablo	63
Çizelge 52 - Gaziantep’te bulunan Endemik Bitki Türleri	71
Çizelge 53 - Endemik Türlerin Tehlike Durumu	73
Çizelge 54 - Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo	74
Çizelge 55 - Sof Dağının Endemik Bitkilerini gösterir tablo	85
Çizelge 56 – Kuşlarımız	88
Çizelge 57 - Gaziantep’te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo	92
Çizelge 58 - Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri	101
Çizelge 59 - Alanda Bulunan Kuş Türleri	104
Çizelge 60 - Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo	107
Çizelge 61 - Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir tablo	111
Çizelge 62 – Arazi kullanım sınıflandırması	132
Çizelge 63 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	135
Çizelge 64 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	136
Çizelge 65 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	136
Çizelge 66 – 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları	137
Çizelge 67 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	139
Çizelge 68 – 2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları ..	140
Çizelge 69 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	140
Çizelge 70- Gaziantep İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı, 2025	143

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik 1 - 2024 yılında Gaziantep istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik 2 - 2024 yılında Beydilli istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	14
Grafik 3 - 2024 yılında Nizip istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	15
Grafik 4-2024 yılında Gaziantep-Fevzi Çakmak istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	15
Grafik 5 - 2024 yılında Gaski istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	16
Grafik 6 - 2024 yılında Gaski istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	16
Grafik 7 - 2024 yılında Nizip istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*	17
Grafik 8 -2024 yılında Fevzi Çakmak istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği*(havaizleme.gov.tr, 2025)	17
Grafik 9 – 2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	20
Grafik 10 - 2024 yılı Tahakkuk Eden su miktarının sektörel dağılımı.....	35
Grafik 11 – Gaziantep ilinde 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (OSB,2016)	37
Grafik 12 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	38
Grafik 13 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	39
Grafik 14 – 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	42
Grafik 15 - 2024 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	42
Grafik 16 – 2024 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu	46
Grafik 17 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	48
Grafik 18 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı	50
Grafik 19 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	52
Grafik 20 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	52
Grafik 21 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	53
Grafik 22 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	55
Grafik 23 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	56
Grafik 24 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı.....	56
Grafik 25 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	57
Grafik 26 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	131
Grafik 27 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	135
Grafik 28 – 2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	136
Grafik 29 – 2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı.....	137
Grafik 30 – ÇŞİDİM tarafından 2023 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	139
Grafik 31 – 2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	140
Grafik 32 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	141
Grafik 33 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	141

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	4
Harita 2 - NEFES Yazılımı Gaziantep İli Şahinbey/Şehitkamil İlçeleri Görseli.....	5
Harita 3 - Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	13
Harita 4 - Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası	29
Harita 5 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)	30
Harita 6 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Nisan 2014).....	30
Harita 7 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013).....	31
Harita 8 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014).....	31
Harita 9 - Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası.....	33
Harita 10 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita.....	100
Harita 11 - Yavuzeli Fosil Alanı Doğal Sit Alanı	123
Harita 12 - Dülük Baba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Doğal Sit Alanı	124
Harita 13 - Sofdağı Potansiyel Doğal Sit Alanı.....	125
Harita 14 - Huzurlu (Hınzırlı) Potansiyel Doğal Sit Alanı.....	126
Harita 15 - Habeş Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı	127
Harita 16 - Köklüce Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.....	128
Harita 17 - Erenköy-Güder Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı.....	129
Harita 18 - Gürbaşı Kanyonu Potansiyel Sit Alanı.....	130
Harita 19 - Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı (İptal).....	133
Harita 20 - Gaziantep ilinin geçerliliği devam eden Çevre Düzeni Plan değişiklikleri.....	134

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1-a- Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013).....	32
Şekil 2-b- Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014).....	32
Resim 3 - Ters lale (<i>Fritillaria viridiflora</i> Post).....	85
Resim 4 - Antep Geveni (<i>Astragalus aineibicus</i> boiss)	87
Resim 5 - Peygamber Çiçeği (<i>Centaurea haussknechtii</i> Boiss)	87
Resim 6 - Gaziantep İlinde Bulunan Ormandan Bir Görünüm	91
Resim 7 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm	94
Resim 8 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm	94
Resim 9 - Dülük Baba kaya mezarlarına ait görsel.....	95
Resim 10 - Dülük Baba Tabiat Parkı girişi	96
Resim 11 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm.....	96
Resim 12 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm.....	97
Resim 13 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü	100
Resim 14 - Fırat Kavağı(<i>Populus euphratica</i>)	103
Resim 15 - Fırat kaplumbağası (<i>Rafetus euphraticus</i>)	111
Resim 16 - Karkamış sulak alanına genel bakış.....	114
Resim 17 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık	115
Resim 18 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.....	116
Resim 19 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu (<i>Quercus brantii</i>).....	117
Resim 20 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı (<i>Marus Alba L.</i>).....	118

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Resim 21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları	118
Resim 22 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları	119
Resim 23 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları	119
Resim 24 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	120
Resim 25 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	120
Resim 26 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç).....	121
Resim 27 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç).....	121
Resim 28 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü	122
Resim 29 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkılar.....	123
Resim 30 - Antep kayakekiği (<i>Satureja aintabensis</i>).....	124
Resim 31 - Alana Ait Fotoğraflar.....	125
Resim 32 - Alana Ait Fotoğraflar.....	126
Resim 33 - Alana Ait Fotoğraflar.....	127
Resim 34 - Alana Ait Fotoğraflar.....	128
Resim 35 - Alana Ait Fotoğraflar.....	129
Resim 36 - Alana Ait Fotoğraflar.....	130

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1-a- Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013).....	32
Şekil 2-b- Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014).....	32
Resim 3 - Ters lale (<i>Fritillaria viridiflora</i> Post).....	85
Resim 4 - Antep Geveni (<i>Astragalus ainaibicus boiss</i>)	87
Resim 5 - Peygamber Çiçeği (<i>Centaurea haussknechtii Boiss</i>)	87
Resim 6 - Gaziantep İlinde Bulunan Ormandan Bir Görünüm	91
Resim 7 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm	94
Resim 8 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm	94
Resim 9 - Dülük Baba kaya mezarlarına ait görsel.....	95
Resim 10 - Dülük Baba Tabiat Parkı girişi	96
Resim 11 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm.....	96
Resim 12 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm.....	97
Resim 13 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü	100
Resim 14 - Fırat Kavağı(<i>Populus euphratica</i>)	103
Resim 15 - Fırat kaplumbağası (<i>Rafetus euphraticus</i>)	111
Resim 16 - Karkamış sulak alanına genel bakış	114
Resim 17 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık	115
Resim 18 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.....	116

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Resim 19 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu (<i>Quercus brantii</i>).....	117
Resim 20 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı (<i>Marus Alba L.</i>).....	118
Resim 21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları	118
Resim 22 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları	119
Resim 23 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (<i>pistacia vera L.</i>) ağaçları	119
Resim 24 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>).....	120
Resim 25 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (<i>Platanus Orientalis</i>)	120
Resim 26 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç).....	121
Resim 27 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç).....	121
Resim 28 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü	122
Resim 29 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkıları.....	123
Resim 30 - Antep kayakekiği (<i>Satureja aintabensis</i>).....	124
Resim 31 - Alana Ait Fotoğraflar.....	125
Resim 32 - Alana Ait Fotoğraflar.....	126
Resim 33 - Alana Ait Fotoğraflar.....	127
Resim 34 - Alana Ait Fotoğraflar.....	128
Resim 35 - Alana Ait Fotoğraflar.....	129
Resim 36 - Alana Ait Fotoğraflar.....	130

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Ülkemiz enerji, sanayi, tarım, ulaştırma ve turizm ile ilgili artan çevresel baskılar ile yüz yüzedir. Bu baskılar hava kalitesi, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve doğanın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun şeklinde görülmektedir. Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşamsal ortamını yok edecek seviyelere ulaşacağının fark edilmiş olmasının da etkisi büyüktür. Sağlıklı yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, başta insan yerleşimi, diğer canlıların varlığı, yeşil alanlar, toprak, hava ve su gibi temel yaşam unsurlarının korunması giderek daha bir önem kazanmaktadır. Bu amaçla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz, tecrübeli personeliyle kanun ve yönetmelikler doğrultusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. İnsanlarımızın ve diğer canlıların yaşamını etkileyen olumsuzlukların oluşmasını engellemek, tabiatın bize sunduğu zenginlikleri korumak ve geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır.

Hızlı nüfus artışına bağlı olarak insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, beslenme, enerji, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türler, artan kirlilik, ormanların ve meraların yok olmasına bağlı iklim değişiklikleri çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması, sınıflandırılması, kullanıcılara sunulması için “Çevre Envanteri”nin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, İl Çevre Durum Raporları, O ilin tüm çevre bilgileri ve değerlerini bir sistem bütünlüğü içerisinde toplayacağı gibi Bakanlığımızca hazırlanacak Türkiye Çevre Durum Raporu ve Çevre Envanterinin hazırlanmasına önemli bir temel kaynak oluşturacaktır. Çevre Durum Raporları ve Çevre Envanterleri dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirirken korunması gereken ekosistemlerin, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında araştırmacılara temel bilgi sunarken, yön ve hedeflerinin belirlenmesinde ÇED Raporlarının hazırlanmasında, Çevreye ait bilgilerin tespitinde önemli kaynak özelliğini taşımaktadır.

Çevre Durum Raporunda sunduğumuz bu bilgilerin bir araya getirilmesi, güncellenmesinde emek sarf eden başta ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğümüz olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Hakan ŞİMŞEK
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürü

GİRİŞ

İLİN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile merkez nüfusu dikkate alındığında Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 6. büyük kentidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde %317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç almasıdır. Gaziantep nüfusu bir önceki yıla göre 29.229 artmıştır. 2024 yılı Gaziantep İli toplam nüfusu 2.193.363 kişidir.

İLİN COĞRAFİ DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı da doğuda ilin Şanlıurfa'yla arasında ki doğal sınırını çizer. İlimizin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır. Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık % 52' sini dağlar, % 27' sini ise ovalar kaplamaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülük Baba, Sam, Ganı Baba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağında kaynaklanan Bozatl (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağından doğan Alleben Deresi ve İslahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey- Şehitkamil) birbirinden ayırır. İl merkezinin yakınında hiç doğal orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülük Baba ve Burç ormanlıkları).

İLİN İKLİMİ

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz İklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yağış en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağışı alır. En çok yağışı ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

İLİN EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindendir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin işlendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticarete yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı %3,6'tır. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemiş işleme ve ihracatının %85'ini, makarna işleme ve ihracatının %60'ını, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin suları ile sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızıbiber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti oluşu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunuşu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi oluşu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında oluşu, Tarihi İpek yolunun da buradan geçmiş olması, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüğümüzde 10 Şube Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 258 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden **ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü**'nde; 5 Çevre Mühendisi, 2 Kimya Mühendisi, 1 Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 Harita Mühendisi, **Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü**'nde; 14 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 2 Endüstri Mühendisi, 3 Tekniker görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2023 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan” Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı” Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirleticiler kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

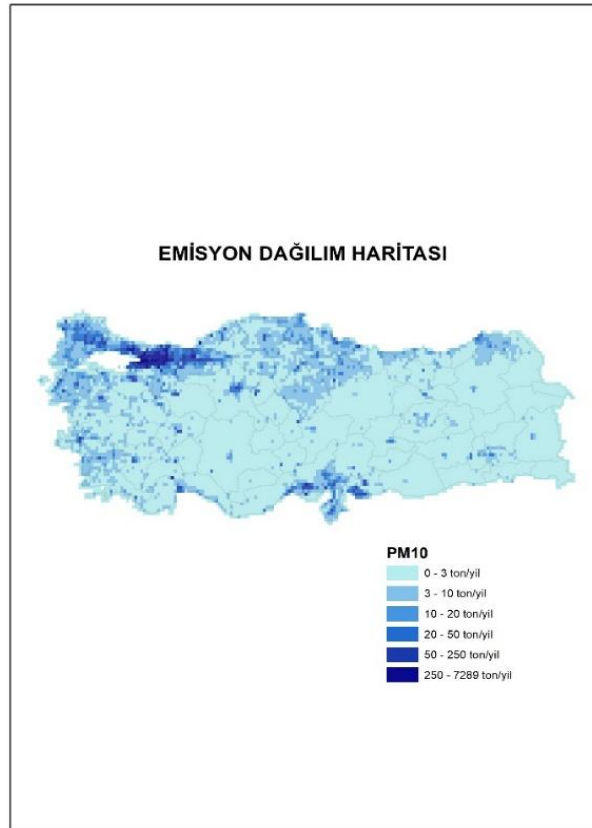
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

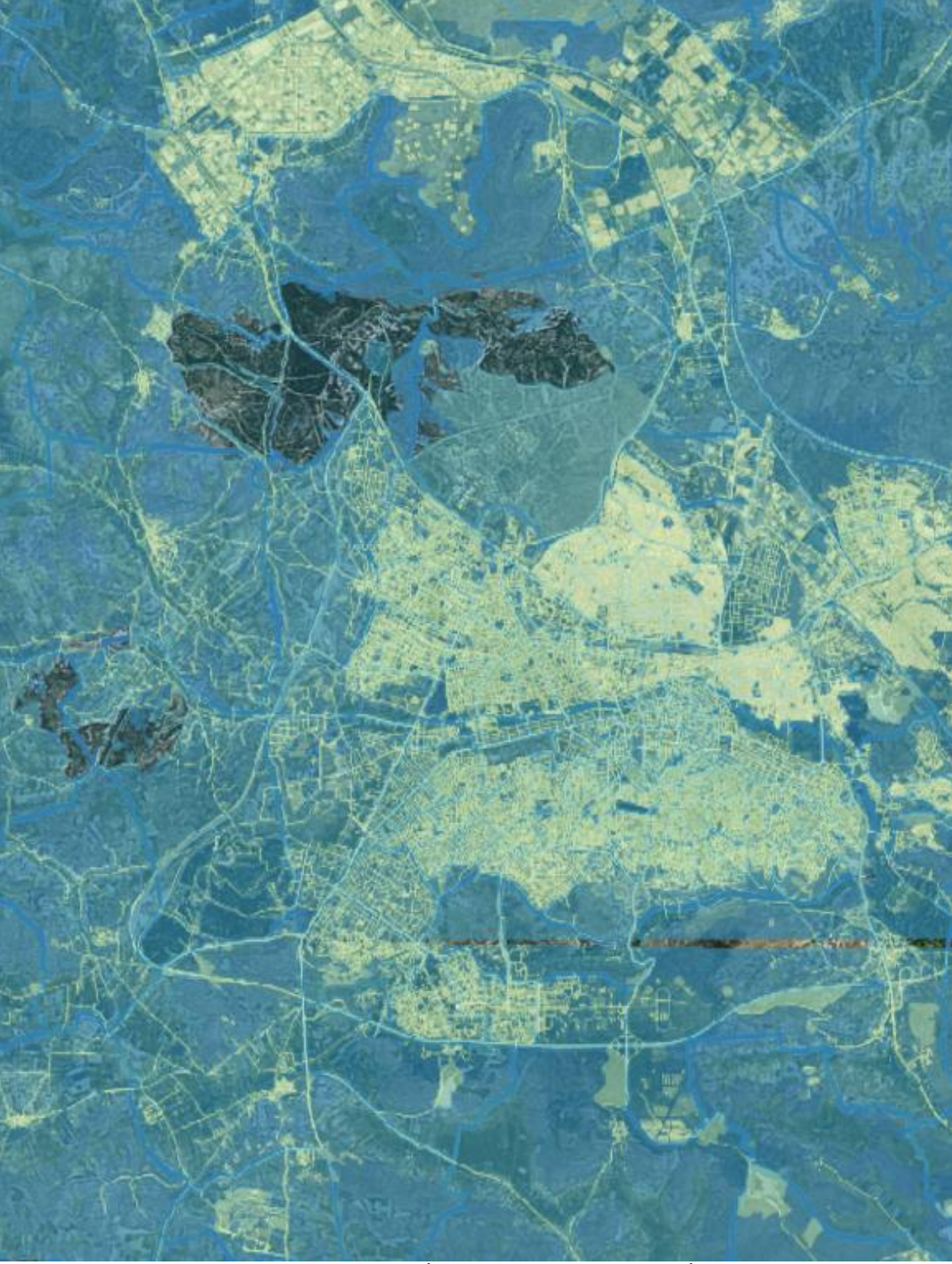
Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita 2 - NEFES Yazılımı Gaziantep İli Şahinbey/Şehitkamil İlçeleri Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri hâlihazırda 81 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 22 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	saatlik-insan sağlığının korunması için- (2023 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2023 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilene olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge 4 –2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(ÇŞİDİM, 2025)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme	-	-
Atık Yakma	1	2
Cam	-	-
Çimento	-	-
Enerji	-	-
Gıda	1	1
Gübre	1	1
Kağıt	-	-
Kimya	-	-
Kireç	1	1
Lastik	-	-
Maden	-	-
Metalurji	-	-
Otomotiv	-	-
Rafineri	-	-
Şeker	-	-
Tekstil	1	1
Jeotermal Enerji (JES)	-	-
TOPLAM	5	6

Bu bilgiler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı'nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden – (<https://sim.csb.gov.tr/>) elde edildi.

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve

solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge 5 – 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Gazdaş, GÇŞİDİM, 2025)

-	-	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	-	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	-	Buhar Kazanları	İthal Kömür	42.742	Buhar Kazanları	209.470.255	-	-
	-		İthal Kömür	129.605	-	-	-	-
	-		Yerli Linyit	108.000	-	-	-	-
	-				-	-	-	-
-	-	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	-	419.719,21			308.546.121		Veri Elde Edilememiştir.	

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örneklem Çalışmaları

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örneklem Çalışmaları Bu çalışmada Gaziantep il merkezinde ısınma kaynaklı oluşan hava kirliliğinin tespiti amacıyla “Pasif Örneklem Çalışması” yapılmıştır. Pasif örneklem çalışmasında NO₂, SO₂, O₃ ve HCl-HBrHF-HNO₃-H₂SO₄ gibi kirlletici parametreler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca PM₁₀ için 9 noktada aktif örneklem çalışması yapılmıştır. İl merkezinde 29 nokta (Tablo 6) belirlenerek noktaların her birine 4 er adet pasif örneklem tüpü yerleştirilmiştir. Pasif örneklem çalışması kış ayları dikkate alınarak planlanmıştır. 2015 yılında Ocak-Şubat-Mart (1. Dönem) ve Ekim, Kasım, Aralık (2. Dönem) aylarını kapsayacak şekilde örneklem çalışması yapılmıştır. Çalışma 6 ay sürmüş ve tüpler ayda bir değiştirilmiştir. Çalışmanın ilk dönemi ve raporu tamamlanmış sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir. 2. Dönem örneklem çalışması tamamlanmış fakat raporlama süreci devam etmektedir.

İlk dönem yapılan ölçümler SKHKKY EK-2 gereğince değerlendirilmiş olup; NO₂ Pasif örneklem ölçüm sonuçları 7, 26 ve 29 nolu noktalarda sınır değerinin üstünde bulunmuştur. Diğer noktalardaki ölçüm sonuçları sınır değerinin altındadır. SO₂ Pasif Örneklem ölçüm sonuçları 1, 2, 5, 6, 8, 9, 23, 25, 26, 27, 28 nolu noktalarda UVS sınır değerinin üstündedir. Yapılan ölçümler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince değerlendirilmiş olup, O₃ Pasif Örneklem ölçüm sonuçları Yönetmeliğin Ek-1 Ozon için uzun vadeli hedefler, hedef değerler, bilgilendirme ve uyarı eşikleri tablosundaki belirtilen 120 µg/m³ sınır değerinin altındadır. 1. Dönem PM₁₀ ölçümü yapılan noktalardan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 da bulunan konsantrasyonlar SKHKKY Ek-1.b.2.2’de belirtilen sınır değerlere uygundur. Ancak 2. Dönem verileri incelendiğinde 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 noktalarında PM₁₀ sınır değerleri aşımıştır.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun Ek 6 ncı maddesinde “Hava kalitesinin belirlenmesi, izlenmesi ve ölçülmesine yönelik yöntemler, hava kalitesi sınır değerleri ve bu sınır değerlerin aşılmaması için alınması gerekli önlemler ile kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine ilişkin çalışmalar Bakanlıkça yürütülür. Bu çalışmalara ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede, “Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi (HKDY) Yönetmeliği” 06 Haziran 2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 05/05/2009 tarihli ve 27219 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan “Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile de Yönetmeliğin Ek-I A’sında değişiklik yapılmıştır.

Yönetmelikle mevcut hava kalitesi sınır değerlerinin 01/01/2014 tarihine kadar kademeli olarak azaltılması ve o tarihten sonra Avrupa Birliği hava kalitesi limit değerleri artı tolerans değerlerine başlanarak kademeli bir geçiş ile AB limit değerlerine uyum sağlanması hedeflenmektedir.

Ayrıca, tüm Türkiye için hava kalitesi ön değerlendirme çalışmalarının tamamlanması, bölge ve alt bölgelerin belirlenmesi ve listelenmesi, ölçüm istasyonlarının kurulması, bölgesel ağ merkezlerinin oluşturulması, laboratuvar alt yapısının oluşturulması, güvenli ve kaliteli ölçüm verilerinin sürekliliğini sağlayarak raporlanacak düzeyde temininin sağlanması, yönetmelikteki kirlletici emisyonlara ilişkin emisyon envanterlerinin elde edilmesine yönelik çalışmaların yapılarak hava

kalitesinin değerlendirilmesi ve yönetimine ilişkin altyapının oluşturulması ve Avrupa Birliği hava kalitesi limit değerlerine uyum sürecinin başlatılması gerekmektedir.

Yönetmelikte belirtilen hava kalitesi standartları yıllara göre eşit olarak azaltılarak uygulanacaktır. Bu kapsamda gerekli önlemlerin alınarak yıllık olarak azalacak limit değerlere uyulması gerekmektedir.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)'nin 10'uncu maddesi gereğince kirletici seviyelerine göre işlemlerin yürütülmesi esastır. Hava kalitesinin korunmasına esas eylem ve tedbirlerin illerde yerel yönetimlerin tüm paydaşlarıyla işbirliği içinde uygulanması, planlanması, gerektiğinde daha da iyileştirilerek sürdürülmesi beklenmektedir.

Bu bağlamda, Yönetmelikte 2014 yılına kadar belirtilen hava kalitesi limit değerlerini ve 2014 yılından sonra AB limit değerlerini sağlamaya yönelik Temiz Hava Eylem Planlarının hazırlanması ve illerde hava kirliliğini azaltmaya yönelik uygulamaların hava kalitesi konusunda ilde çalışan ilgili kurum/kuruluşlarla görüşülüp karara bağlanması Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizden talep edilmiştir.

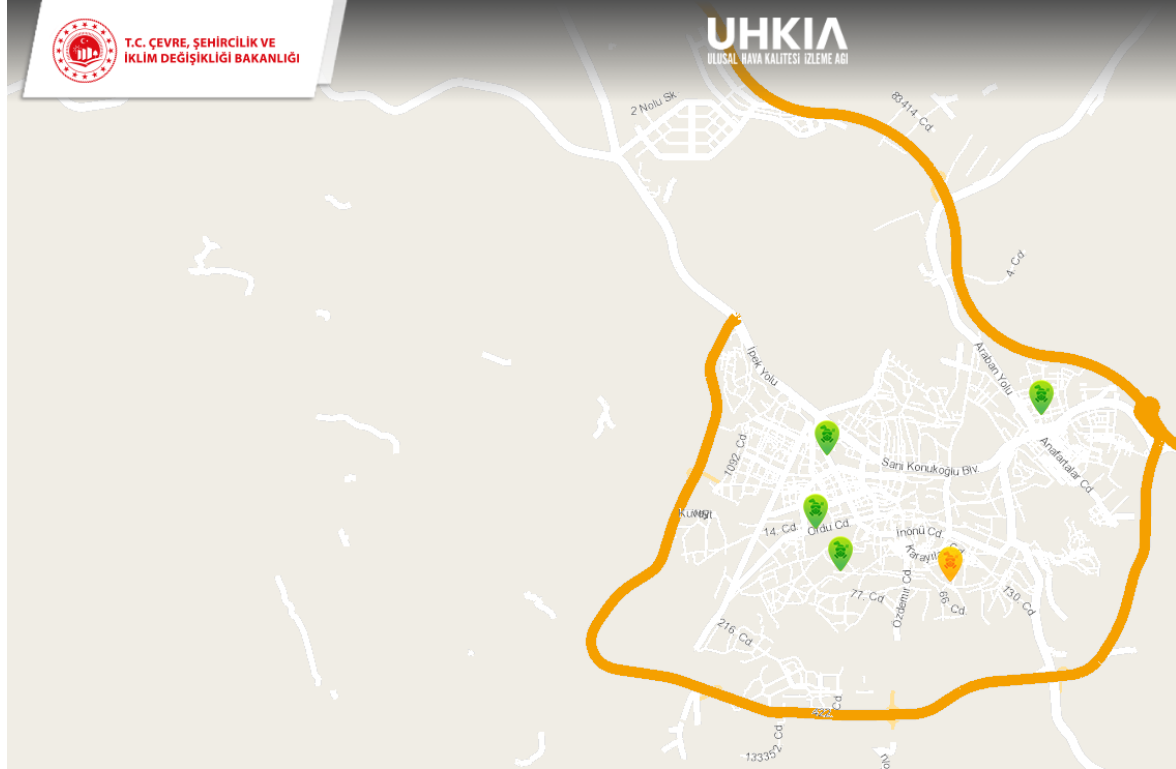
İlimizde yer alan kurum/kuruluşlardan oluşturulan komisyon çalışmaları ile aşağıda yer alan Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmıştır. İlimize ait sorunlar hava kalitesi ölçüm verilerine dayanarak tespit edilmiş ve çözüm önerileri sıralanmıştır. Eylem takvimi kapsamında yapılacak işler ile AB limit değerlerine uyumun kademeli olarak sağlanması beklenmektedir.

İlimizin 2025-2029 yıllarını kapsayan Temiz Hava Eylem Planı revizyonu çalışmaları tamamlanmış olup Mahalli Çevre Kurulunda onayı alınmıştır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Bakanlığımıza ait Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı, Gaziantep İlinde verileri alınan 1 adet sabit hava kalitesi bulunmaktadır. Mevcut izleme istasyonuna ek olarak 5 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu aktif hale getirilmiştir. İstasyonlarda sürekli olarak Kükürtdioksit (SO₂),PM(2,5),CO, NO₂, NO_x, NO, O₃, Partikül Madde (PM₁₀) gibi parametreler otomatik olarak ölçülmekte ve saatlik değerler olarak alınmaktadır. Hava kalitesi ölçüm değerleri <https://sim.csb.gov.tr> adresinden temin edilmiştir. İstasyonda ölçülen bu değerler öncelikle elektronik ağ sistemi sayesinde Bakanlığımız veri toplama merkezine iletilmekte olup buradan da İl Müdürlüğümüzde bulunan bilgisayar ve modem aracılığı ile bilgiler elektronik ortama aktarılmakta ve istenildiği zaman ulaşılabilecek nitelikte depolanmaktadır. Bu ölçümlere ait saatlik, günlük, haftalık ve aylık verilerin internet sitesinden <https://sim.csb.gov.tr> adresinden izlenmesi mümkündür.

Hava Kalitesi İzleme İstasyonu trafiğin yoğun olduğu yerde olup il merkezini temsil etmektedir.

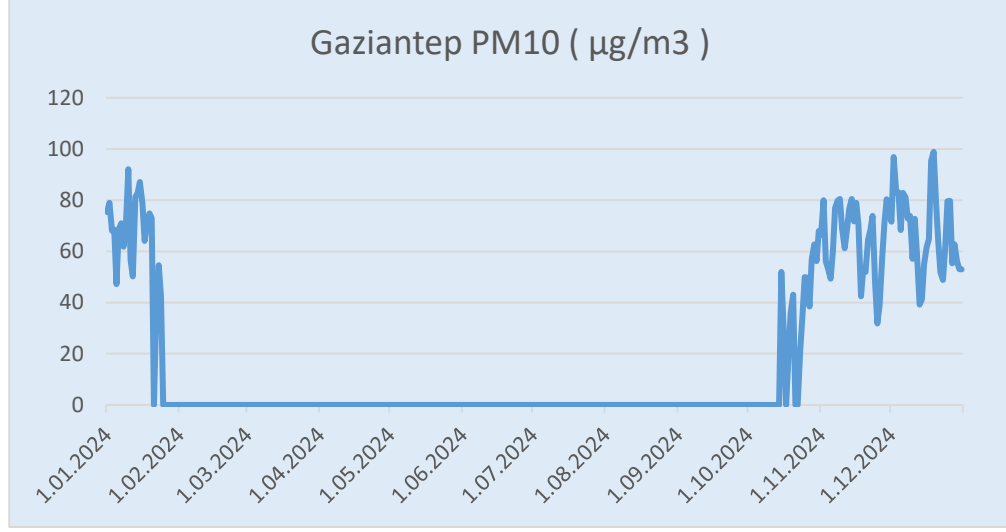

Harita 3 - Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

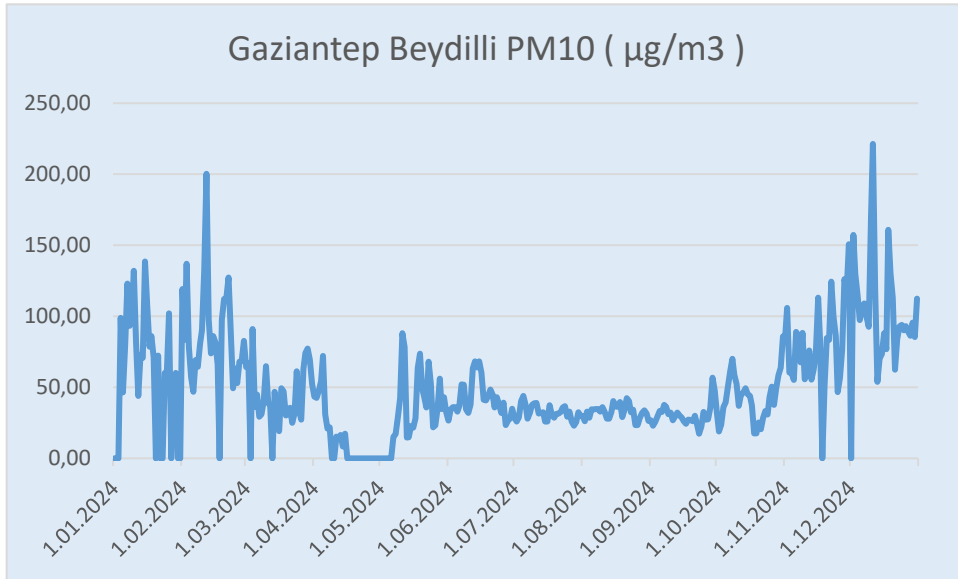
Çizelge 6 – 2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	İSTASYON TÜRÜ (Isınma/Trafik/Sanayi)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₃	NO ₂	PM10
Gaziantep	Isınma	X					X
Beydilli	Isınma	X	X			X	X
Gaski D6	Isınma	X	X	X	X	X	X
Nizip	Isınma	X		X	X	X	X
Fevzi Çakmak	Trafik	X		X	X		X
Atapark	Sanayi	X			X		X

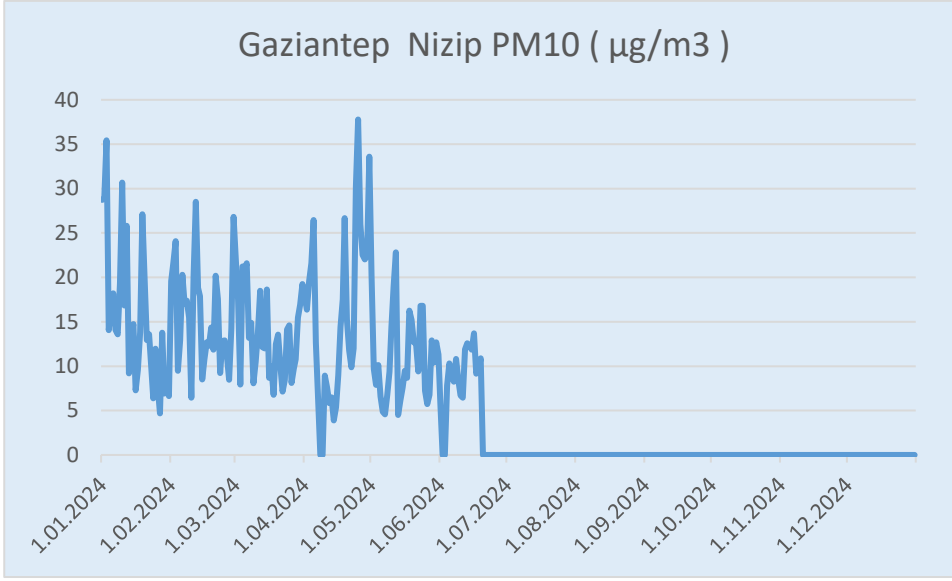
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2025)

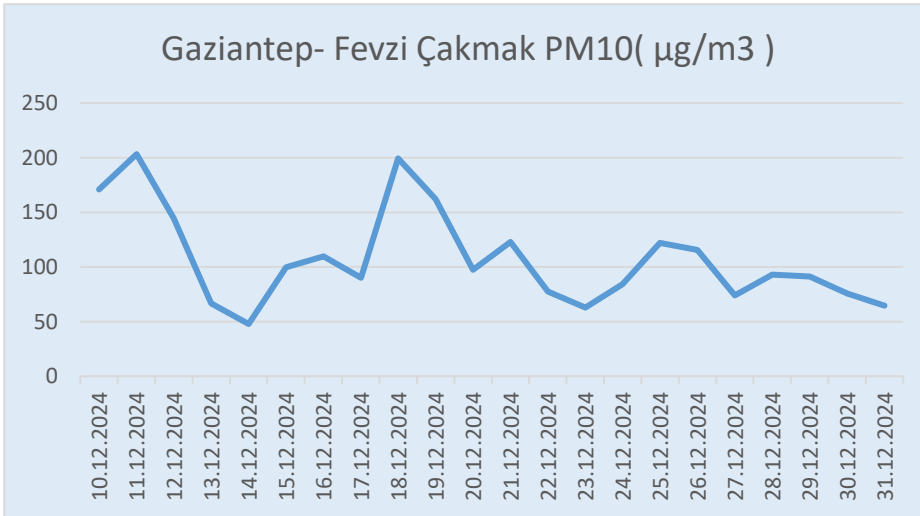
Grafik 1 - 2024 yılında Gaziantep istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2025)

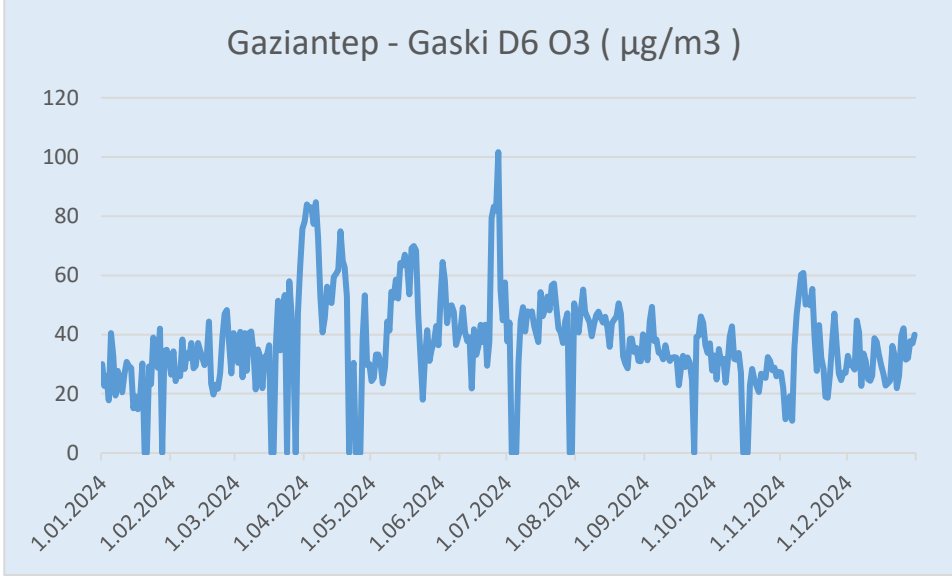
Grafik 2 - 2024 yılında Beydilli istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(<https://sim.csb.gov.tr>, 2025)

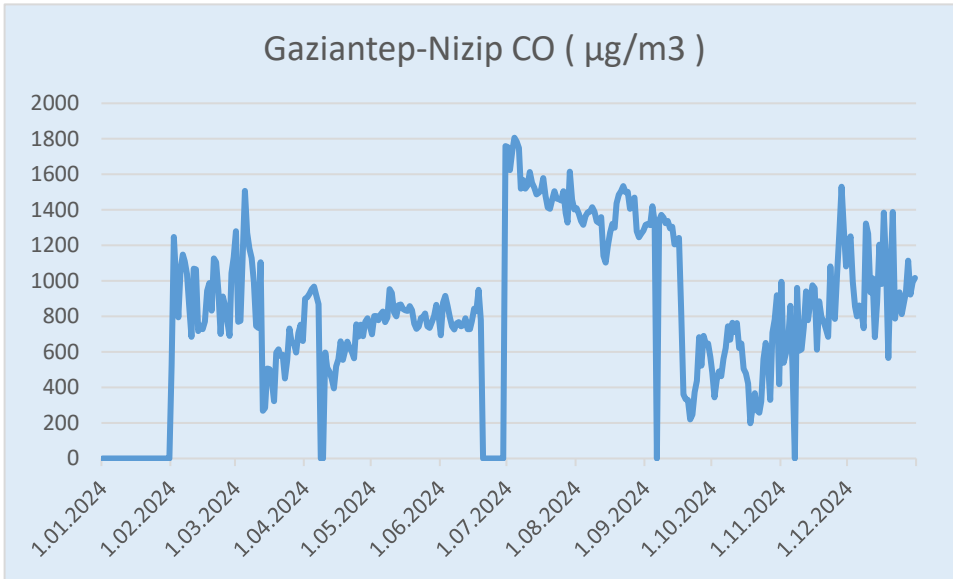
Grafik 3 - 2024 yılında Nizip istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

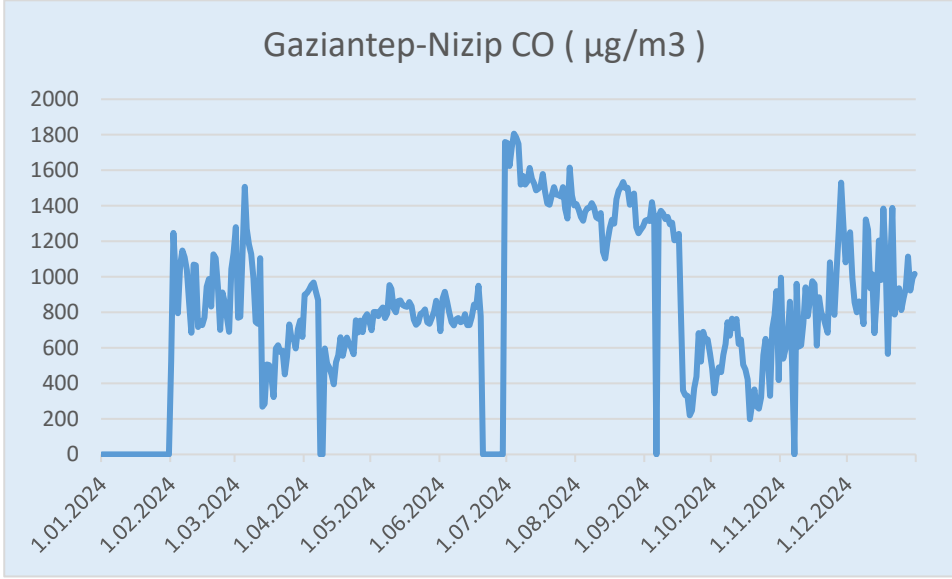
Grafik 4-2024 yılında Gaziantep-Fevzi Çakmak istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

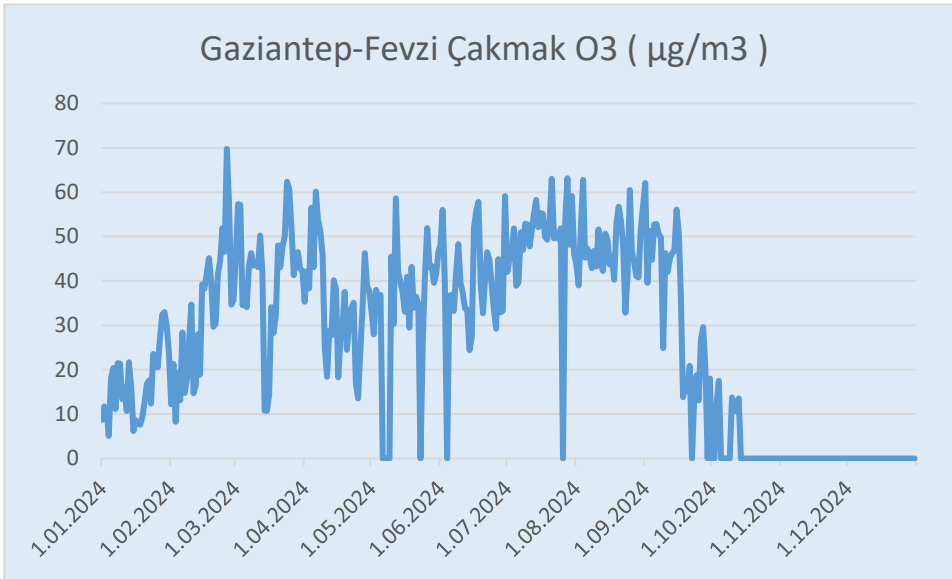
Grafik 5 - 2024 yılında Gaski istasyonu O3 parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Grafik 6 - 2024 yılında Gaski istasyonu O3 parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Grafik 7 - 2024 yılında Nizip istasyonu CO parametresi günlük ortalama değeri*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Grafik 8 -2024 yılında Fevzi Çakmak istasyonu O3 parametresi günlük ortalama değeri*
(havaizleme.gov.tr, 2025)

Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2025)

İSTASYON ADI		SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Gaziantep	Ocak	13,11	-	67,49	20										
	Şubat	12,48	-	-											
	Mart	12,83	-	-											
	Nisan	13,52	-	-											
	Mayıs	13,83	-	-											
	Haziran	19,15	-	-											
	Temmuz	14,81	-	-											
	Ağustos	14,15	-	-											
	Eylül	14,73	-	-											
	Ekim	17,96	-	44,08	5										
	Kasım	12,96	-	64,49	25										
	Aralık	12,87	-	67,85	28										

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

İSTASYON ADI		SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Fevzi Çakmak	Ocak			44,14	12									16,75	-
	Şubat			48,57	9									31,72	-
	Mart			33,34	4									41,61	-
	Nisan			50,23	14									35,11	-
	Mayıs			33,24	3									38,91	-
	Haziran			26,23	-									40,64	-
	Temmuz			19,40	-									51,00	-
	Ağustos			23,83	-									47,23	-
	Eylül			23,20	-									35,89	-
	Ekim			65,76	11									13,16	-
	Kasım			104,62	21									-	-
	Aralık			109,61	24									-	-

İSTASYON ADI		SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Beydilli	Ocak	58,33	-	83,26	20										
	Şubat	63,45	1	88,85	26										
	Mart	24,82	-	46,60	10										
	Nisan	7,58	-	31,15	2										
	Mayıs	12,16	-	40,19	7										
	Haziran	12,29	-	41,88	7										
	Temmuz	12,84	-	31,99	-										
	Ağustos	13,89	-	32,61	-										
	Eylül	8,95	-	30,24	1										
	Ekim	15,92	-	42,30	9										
	Kasım	46,61	1	82,26	28										
	Aralık	100,42	8	105,64	30										

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İSTASYON ADI		SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
GASKİ D6	Ocak			83,94	25	1.342,71	-								
	Şubat			81,94	28	1.708,38	-								
	Mart			50,90	13	1.619,95	-								
	Nisan			66,21	15	906,26	-								
	Mayıs			50,16	11	966,26	-								
	Haziran			50,03	13	920,28	-								
	Temmuz			41,55	2	1.069,53	-								
	Ağustos			46,38	7	1.287,89	-								
	Eylül			44,00	6	675,28	-								
	Ekim			54,90	18	-	-								
	Kasım			74,12	27	-	-								
	Aralık			79,74	29										

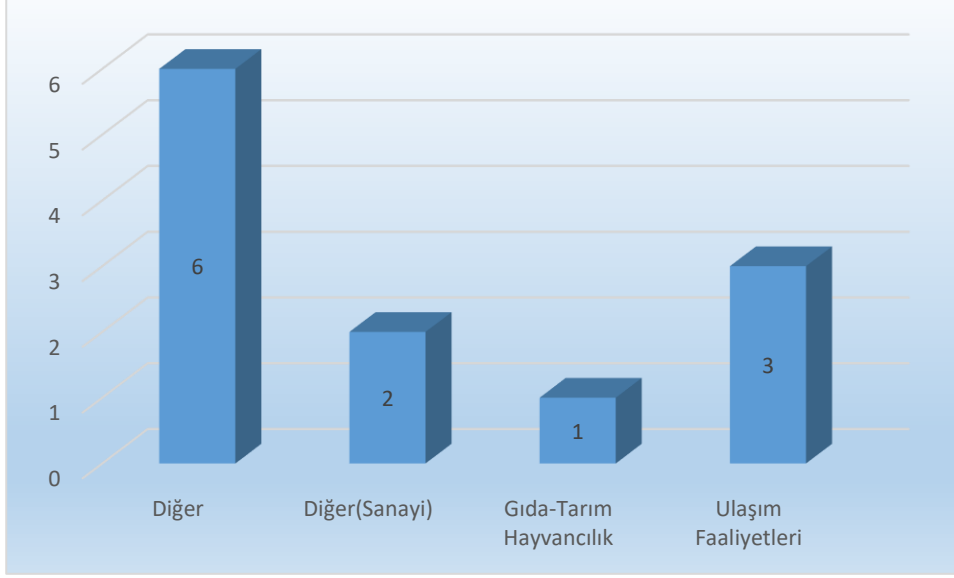
İSTASYON ADI		SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Nizip	Ocak			15,53	-	-	-	16,36		43,66		58,81		24,10	-
	Şubat			15,64	-	1.247,83	-	14,29		48,91		63,23		23,64	-
	Mart			13,51	-	744,69	-	9,99		61,33		71,38		8,57	-
	Nisan			16,79	-	693,63	-	8,02		49,94		57,99		13,30	-
	Mayıs			10,95	-	808,86	-	5,54		42,73		48,27		18,83	-
	Haziran			9,74	-	840,75	-	5,86		43,52		49,38		24,93	-
	Temmuz			-	-	1.538,05	-	4,76		33,11		37,87		31,54	-
	Ağustos			-	-	1.358,11	-	5,03		37,66		42,69		34,18	-
	Eylül			-	-	916,42	-	10,77		44,42		55,19		23,21	-
	Ekim			-	-	527,25	-	-						15,09	-
	Kasım			-	-	861,80	-	-						-	-
	Aralık			-	-	987,28	-	-						-	-

NO_x parametresinin günlük aşım limit değeri olmadığından gün sayısı belirtilmemiştir. Yıllık ortalaması 53,68 mikrogram/m³

İSTASYON ADI		SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Atapark	Ocak	16,1													
	Şubat	29,94													
	Mart	35,89													
	Nisan	18,07													
	Mayıs	5,21													
	Haziran	7,74													
	Temmuz	7,72													
	Ağustos	8,4													
	Eylül	7,51													
	Ekim	15,35													
	Kasım	25,52													
	Aralık	24,23													

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü konusunda yetki Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Fakat 30.11.2022 Tarih ve 32029 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Gürültü kontrol Yönetmeliği ile Müzik Yayın izni İl Müdürlüğümüz tarafından verilmektedir. Gürültü ile ilgili belgelendirme süreci belediye tarafından yapılmaktadır. İl Müdürlüğümüze iletilen gürültü şikâyetleri 12 tane olup tamamı sonuçlandırılmıştır.

Grafik 9 – 2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(Gaziantep Çevre, Şeh. İl Md., 2024)

Gaziantep Büyükşehir Belediyesince Gaziantep Gürültü Eylem Planı kapsamında belirlenen gürültülü 3 bölgede toplam 18.340 m² lik gürültü bariyer projeleri Bakanlığımız tarafından onaylanmış olup ilgili program kapsamında da %50 hibe almaya hak kazanılmıştır. Covid-19 salgını nedeniyle proje ihale sürecine geçilememiştir.

Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi
---	--	--	---	---

Not: Bilgi alınmadı

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulayıcı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından

yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır. Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır. Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir. Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulayıcıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü 1991 yılında taraf olmuştur. Montreal Protokolünün Yirmi sekizinci Taraflar Konferansında kabul edilen Kigali Değişikliği, Bakanlığımız tarafından, ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere Dışişleri Bakanlığına iletilmiş olup 29 Mayıs 2019 tarihinde “Yirmi sekizinci Taraflar Toplantısında üzerinde Mutabakata Varılan Montreal Protokolüne Yönelik Değişiklik (Kigali Değişikliği-2016) Dair Kanun Teklifi” TBMM Dış İşleri komisyonunca kabul edilmiştir. Kigali Değişikliğini kabul edebilmek, bu değişikliğin kendi iç mevzuatlarına uyumunu sağlayabilmek adına taraf ülkelerde Montreal Protokolü tarafından fonlanan etkinleştirme faaliyetleri (Enabling Activities) yürütülmektedir. Bu faaliyetler kapsamında ülkemizde önce kamu kurumları ve özel sektör için değişikliğin getirileri konusunda bilgilendirme toplantıları yapılmış ayrıca konuya ilişkin ilgili sektörlerin katılımı ile çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu şekilde ülkemizin Değişiklik getiri ve yükümlülüklerine hazır hale getirilmesi planlanmaktadır. Bu değişiklik ile 2050 itibarıyla 80 milyar ton CO₂ eşdeğeri emisyonun engellenmesi beklenmektedir. Bu şekilde küresel sıcaklık artışını 2°C’nin altında tutulması yönündeki amaca çok belirgin bir katkı sağlanacaktır. Çeşitli tarihlerde kamu kurumları ve özel sektör ile istişare çalıştay düzenlenmiş ve değişikliğin kabulü ile kurumlara düşen sorumluluklarda yapılması gerekenlere ilişkin yol haritası belirlenmiştir. Öte yandan günün gelişen şartları ve ülkemizin durumu da göz önüne alınarak değişen şartları karşılamak üzere; Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 06 Ekim 2020 tarihli ve 31266 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. “Florlu Sera Gazı İçeren Ürün veya Ekipmana Müdahale Eden Gerçek ve Tüzel Kişilerin Belgelendirilmesine İlişkin Tebliğ” 24/09/2020 tarihli ve 31254 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylelikle florlu sera gazları ile çalışan teknik personelin bilgi ve birikiminin arttırılması desteklenerek Bakanlığımız mevzuatlarının hükümlerinin uygulanmasında verimin artması hedefine katkı sağlayacaktır. Bunun yanında, Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan “Sera Gazı Ulusal Katkı Hedefinin Gerçekleştirilmesi için Kapasite Geliştirme ve İzleme Projesi” kapsamında ulusal katkı çerçevesinde yer almakta olan enerji, ulaştırma, sanayi, tarım, orman ve atık sektörleri ile ilişkili kamu kurumları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik sektörel temelde kapasite geliştirme ve farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmiş, Sera gazı projeksiyonlarına temel teşkil eden veri tabanlarının hazırlanarak alt projeksiyon çalışmaları, Paris Anlaşması’na taraf olan ülkelerin sunmuş oldukları ulusal katkılarda yer alan azaltım ve uyuma yönelik hedef ve politikaların sektör temelinde incelenerek ülkemiz politikalarına yol gösterici değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayacağı beklenilmektedir. Ayrıca Karbon Piyasalarına Hazırlık Ortaklığı (Partnership of Market

Readiness-PMR) Dünya Bankası Projesi ile Türkiye de yasal ve kurumsal altyapı analizleri ve diğer ülkelerdeki iyi uygulamalar çerçevesinde taslak bir İklim Değişikliği Kanunu hazırlanmış, taslak emisyon ticaret sistemi mevzuatı, emisyon ticaret sisteminin uygulanabilmesi için kurumsal çerçeve oluşturulmuş, Paris Anlaşması Madde 6 altında Türkiye'nin konumunun belirlenmesi, sera gazı emisyon sınırı ve tahsisat planlarının belirlenmesi çalışmaları yürütülmüştür.

İklim Değişikliği 7. Ulusal Bildirimi ve 3. İki Yıllık Raporun Hazırlanmasına Destek Projesi ile Sözleşmenin Ek I Taraf Ülkesi olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamında Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Yedinci Ulusal Bildirimi 26 Aralık 2018 tarihinde; Üçüncü İki Yıllık Raporu 1 Ocak 2018 tarihinde BMİDÇS Sekreteryasına sunulmuştur. Bunun yanında Dördüncü İki Yıllık Rapor hazırlanmış olup, 27 Aralık 2019 tarihinde Sekreteryaya sunulmuştur. Proje kapsamında 2023 – 2030 yılları iklim değişikliği eylem planı ve 2050 iklim değişikliği stratejisi hazırlık çalışmalarına devam edilmektedir. “Düşük Karbon Salımı için Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Teknik Yardım Projesi” ile iklim değişikliği ile çözümsel tabanlı mücadele yoluyla küresel çabalara katkı sağlayarak insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının azaltılması hedeflenmiş, bu çerçevede; atık, bina, ulaştırma ve tarım sektörlerinde düşük karbonlu büyüme fırsatlarının değerlendirilerek, çevreye duyarlı ekonomik büyümeyi sağlayan yeni iş alanları, Ar-Ge ve yenilikçi yaklaşımların araştırılması, uzun vadede düşük karbonlu kalkınmayı desteklemek için analitik bir temel sağlayarak AB iklim politikası ve mevzuatı ile zaman içerisinde uyum sağlamak amacına haiz Proje, Ağustos 2020 itibarıyla başarıyla tamamlanmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir. Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur Bakanlığımız 2020-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayısı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

Gaziantep Büyükşehir Belediyesince il genelinde Kent Bisiklet projesi kapsamında Gazibis Bisiklet olarak 2017 yılında açılmış olan 7 istasyonlu 174 park yeri olan 108 adet bisiklet konulmuştur.

Çizelge 9- 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(GÇŞİDİM, 2025)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
39	744.111	327.562

Çizelge 10 – Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Gaziantep	Şehir Geneli	4200

Çizelge 11 – Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Gaziantep	Şehir Geneli	3100

Çizelge 12 – Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2025)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Gaziantep	Şehir Geneli	70

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

Emisyon değerlerini düşürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur; 1- Emisyon kaynaklarını azaltmak, 2- Emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sağlamaktır. Ancak Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek adına birinci maddenin uygulanma şansı bulunmamaktadır. Henüz gelişmekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınan ve gelişen illerinden birisi Gaziantep’dir. Her geçen gün ilin nüfusu artış göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artış göstermektedir. Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir şekilde yeni yatırımların gerçekleştiği bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artış göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artışını getirmektedir. Yine benzer bir şekilde, ildeki ulaşım aracı sayısı her yıl artmakta ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artışa eşlik etmektedir. İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır. Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

- 1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.
- 2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,
- 3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

Kaynaklar

- havaizleme.gov.tr- (2024)
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
- sim.csb.gov.tr

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge 13 - İlin akarsuları (DSİ, 2019)

AKARSU İSMİ	Ortalama Akım (hm ³ /yıl)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Ardıl	36	-	-	-	-
Karasu (Aşağı Mülk)	38	-	-	-	-
Menzimen	40	60	-	-	-
Nizip	62	75	-	-	-
Sacır	130	-	-	-	-
Karasu Çayı	133	60	-	-	-

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Rezervuar Adı	İli	İlçesi	Yetiş.A yırl.Top .Alan (ha)	Kiracının Adı	Üret. Balık Türü	Proje Kapst. Ton/Yıl	Kıra Alanı (m²)	Net Kafes Alanı (m²)	Koordinatlar
Karkamış Barajı	Gaziantep	Karkamış	42,6	Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -1	Alabalık	500 Ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413693,9 N, 4082834,9 E 413784,8 N, 4082876,8 E 413872,8 N, 4082686,1 E 413782,0 N, 4082644,2 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -2	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413993,074 N, 4082486,411 E 414111,861 N, 4082313,239 E 414029,379 N, 4082256,673 E 413910,61 N, 4082429,845 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -3	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413857,36 N, 4081803,158 E 413844,037 N, 4082012,735 E 413943,836 N, 4082019,082 E 413957,164 N, 4081809,504 E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 1)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41° 12' 15" N, 40° 92' 47" E 41° 11' 60" N, 40° 92' 45" E 41° 13' 01" N, 40° 92' 13" E 41° 13' 56" N, 40° 92' 15" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 2)	Alabalık	600 ton/yıl	16.500	16.500	40° 94' 71" N, 40° 93' 715" E 40° 99' 04" N, 40° 93' 590" E 40° 98' 87" N, 40° 93' 532" E 40° 94' 55" N, 40° 93' 658" E
		Nizip		Mustafa KAPLAN	Alabalık	100 ton/yıl	3.000	3.000	40°80'52" N, 40° 97' 14" E 40°80'92" N, 40° 97' 23" E 40°81'19" N, 40° 97' 22" E 40°80'90" N, 40° 97' 14" E
		Karkamış		Özkan KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'20"25 N, 38°02'05"41 E 36°53'22"37 N, 38°02'10"42 E 36°53'18"07 N, 38°02'13"25 E 36°53'15"94 N, 38°02'08"24 E
		Karkamış		Sermin KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'06"46 N, 38°02'15"45 E 36°53'08"59 N, 38°02'20"45 E 36°53'04"28 N, 38°02'23"28 E 36°53'02"16 N, 38°02'18"28 E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 3)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	38° 00' 54" N, 36° 54' 12" E 38° 00' 49" N, 36° 54' 17" E 38° 00' 51" N, 36° 54' 19" E 38° 00' 57" N, 36° 54' 14" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 5)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41°10' 29" N, 40° 92' 91" E 41°11' 45" N, 40° 92' 73" E 41°09' 40" N, 40° 92' 86" E 41°10' 55" N, 40° 92' 69" E
		Nizip		Ömer ÇAKAR	Alabalık	29 ton/yıl	1.000	450	37°58' 99" N, 37° 01' 81" E 37°58' 87" N, 37° 01' 90" E 37°58' 85" N, 37° 01' 37" E 37°58' 72" N, 37° 01' 46" E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 4)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	41°12'53" N, 40°86'22" E 41°13' 3 4" N, 40° 86'26" E 41°13' 41" N, 40° 86'04" E 41°14'22" N, 40°86'08" E
		Nizip		Nebi ÇAKAR	Alabalık	250 ton/yıl	4.500	4.500	40°82'26" N, 40°97'45" E 40°82'68" N, 40° 97'42" E 40°82'19" N, 40° 97'35" E 40°81'77" N, 40°97'38" E

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gaziantep ilinde yüzey alanı 50 ha olan Emen Gölü bulunmaktadır. İlimizde bulunan göletlere ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Çizelge 14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar (DSİ, 2022)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³ /yıl)	Kullanım Amacı	Aşaması
Çubuk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.752	254	1.48	Sulama	Proje
Çubuk 1 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	146	0.95	Sulama	Planlama
Güneş Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.396	504	2.396	Sulama	Proje
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2,567	612	2,567	Sulama	İnşa
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.871	150	0.871	Sulama	İnşa
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864	274	1,864	Sulama	İnşa
Çamlık Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.25	205	1	Sulama	İnşa
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246	274	1,246	Sulama	İnşa

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2022)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkan	35
Gözü Höyük	9

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2022)

Barajın Adı	Yüzey Alanı (ha)
Tahtaköprü	5.200
Hancağz	870
Kayacık	1315
Karkamış	2.800

B.1.2. Yeraltı Suları

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G. Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir.

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G. Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde emniyetli su rezervleri tespit edilmiştir.

Araştırma ve işletme olarak açılan kuyularda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurdağı ve İslahiye Ovalarında olduğu tespit edilmiştir. Nurdağı ve İslahiye Ovalarında 8 adet kooperatif kurulmuş ve 98 kuyu ile 3305 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmiştir.

Ayrıca 31.12.2017 tarihi itibarıyla Gaziantep İl genelinde, vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından açılmış, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 26459 adet belgeli yeraltısuyu kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyular için toplam 307,77 hm³/yıl yeraltısuyu tahsisi yapılmıştır.

Çizelge 15 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ, 2020)

Kaynağın İsmi	Ortalama Debi (l/s)
Karapınar	350,61
Ardıl Çayı Gözü	1022,60
Karaali	236,11
Becali	137,64
Üçtut	150,72
Cağdın (Akpınar)	306,24
Kırkgöz Pınarı	156,82
Karpuzatan	295,44
Aynafar	409,79
Keret	183,36
Kamışbaşı+Bağlama	389,25

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Gaziantep İlının jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA’dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla bazı şahısların derin sondaj kuyuları açmak suretiyle sıcak su elde etme girişimleri bulunmaktadır. Yine Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Gaziantep İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır.

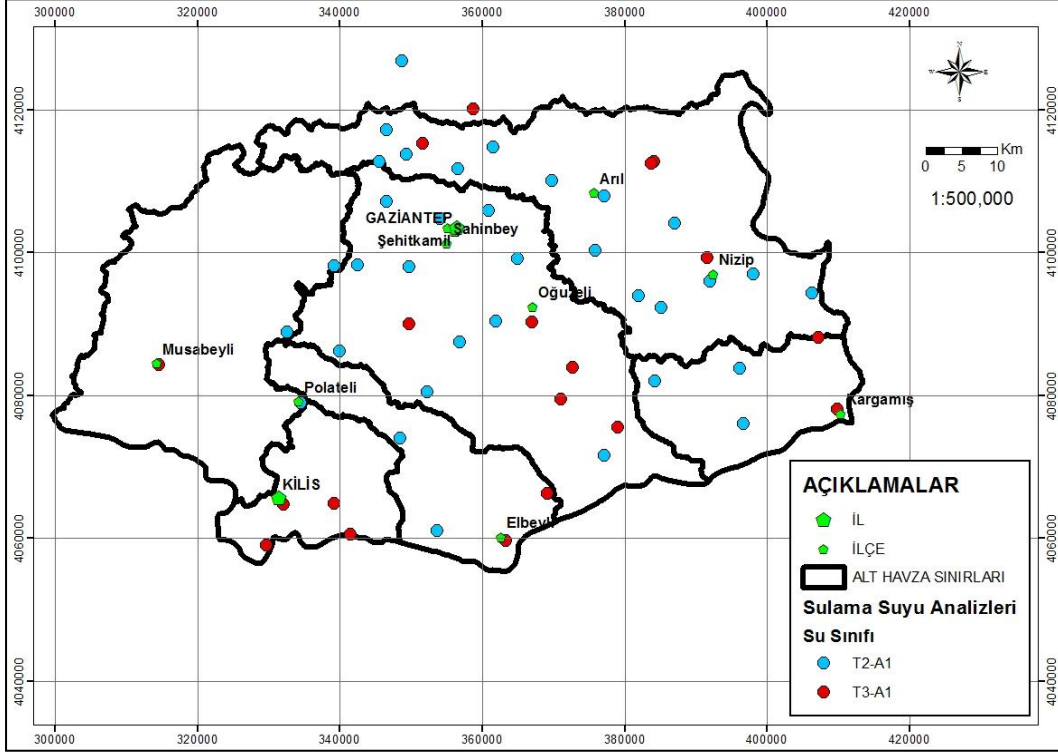
	Kaynağın Adı	İlçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)
1	Karapınar	Araban	-	350,61
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72
6	Cağdın (Akpınar)	Oğuzeli	Akpınar	306,24
7	Kırkgöz Pınarı	Oğuzeli	Sazgın	156,82
8	Karpuzatan	Oğuzeli	-	295,44
9	Aynafar	Oğuzeli	Y. Güneyse	409,79
10	Keret	Nizip	-	183,36
11	Kamışbaşı+Bağlama	İslahiye	-	389,25

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

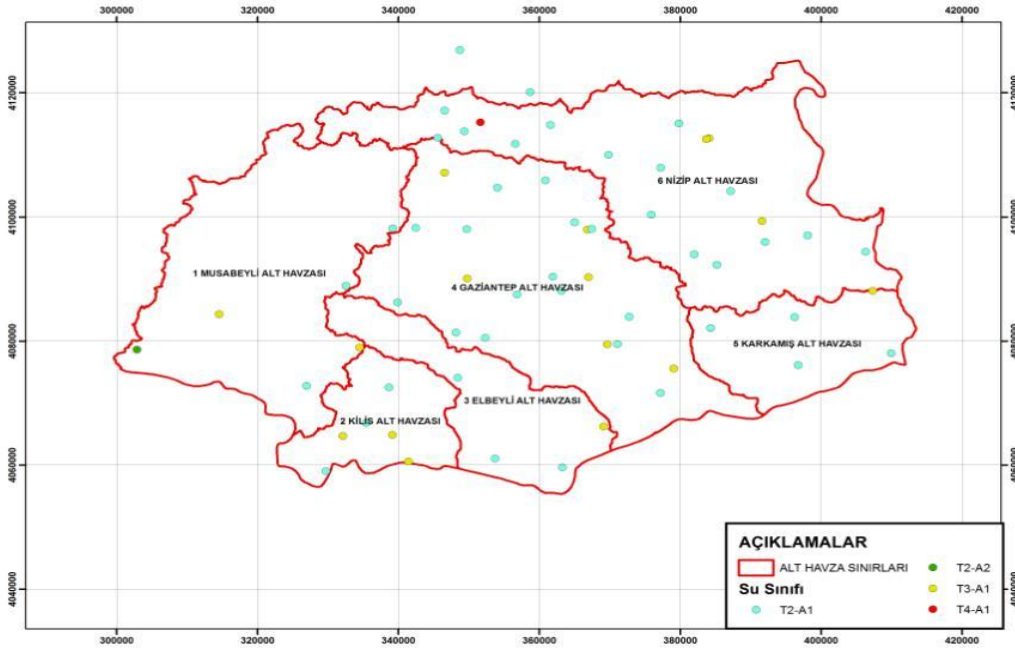
Gaziantep İlinde yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır. (DSİ.2018)

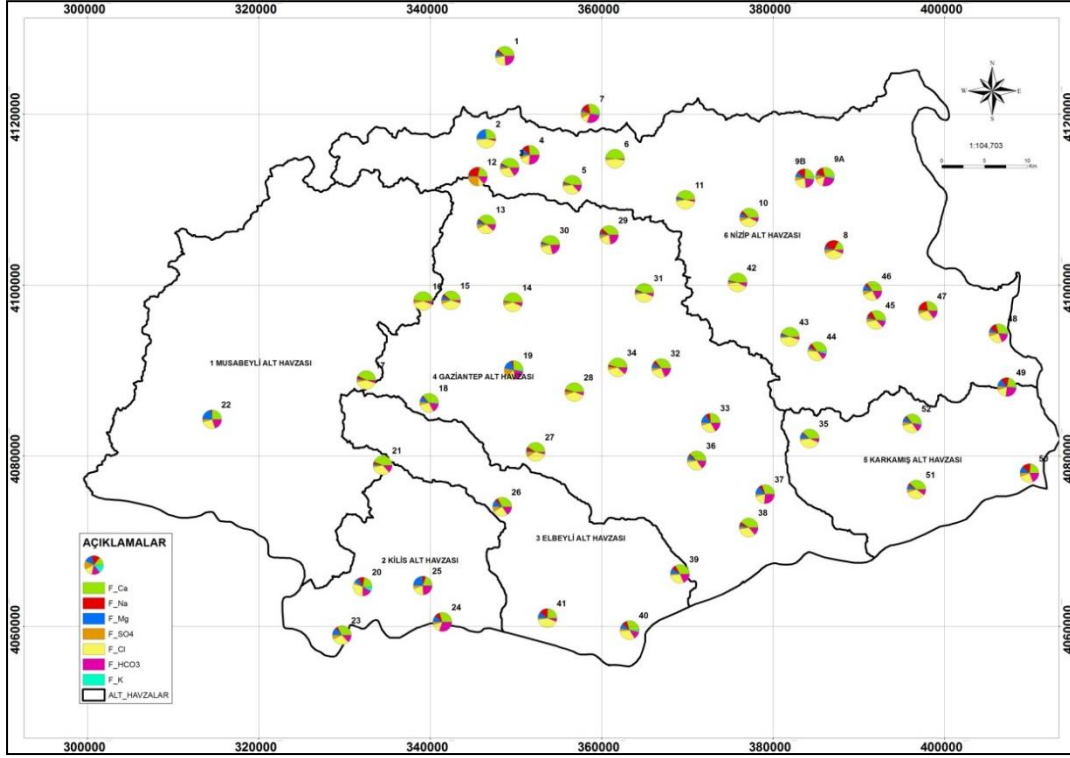
Harita 4 - Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası

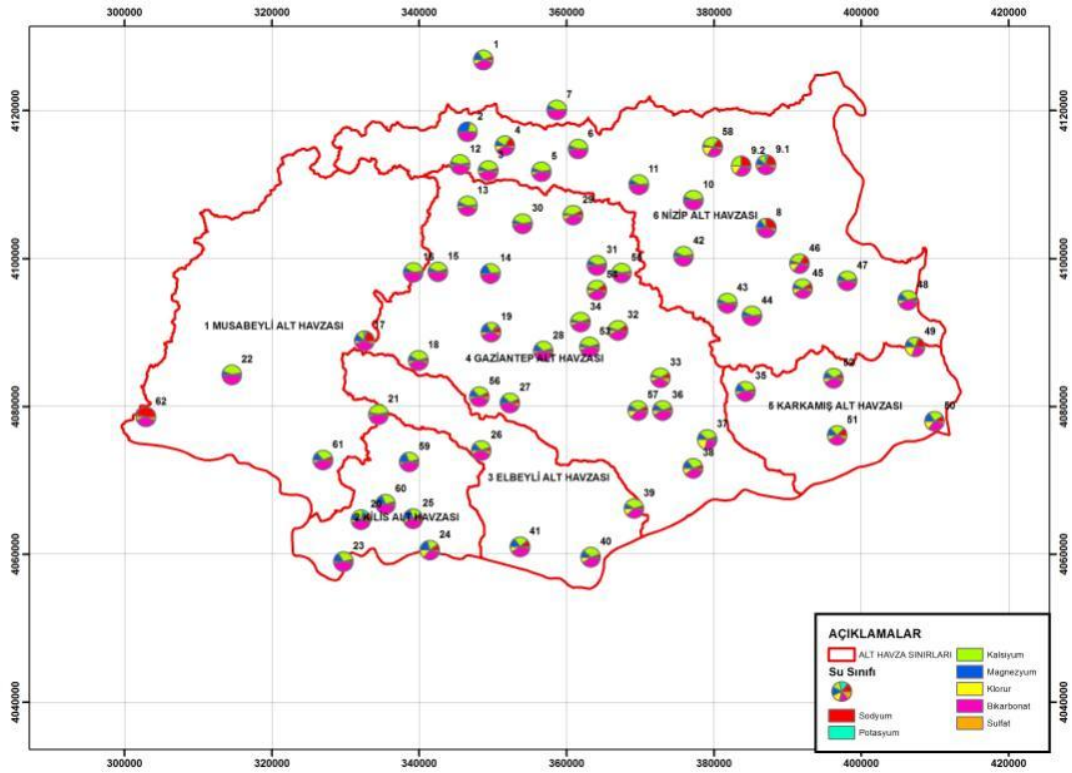
Harita 5 - İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)

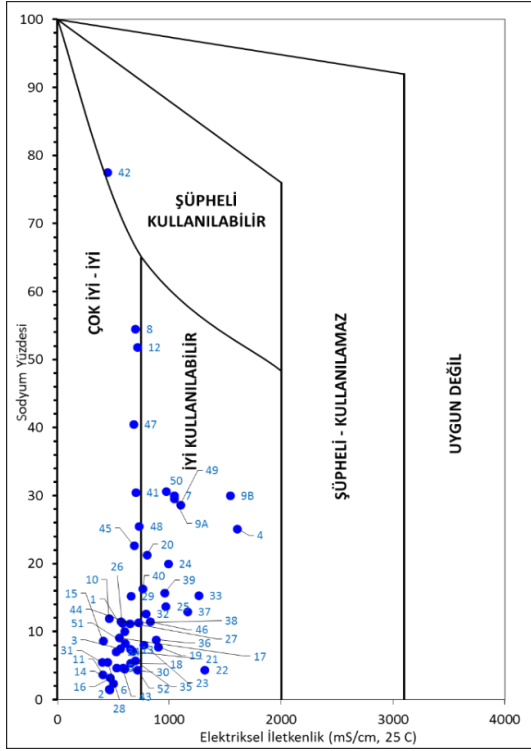
Harita 6- İnceleme alanı su sınıfı haritası (Nisan 2014)

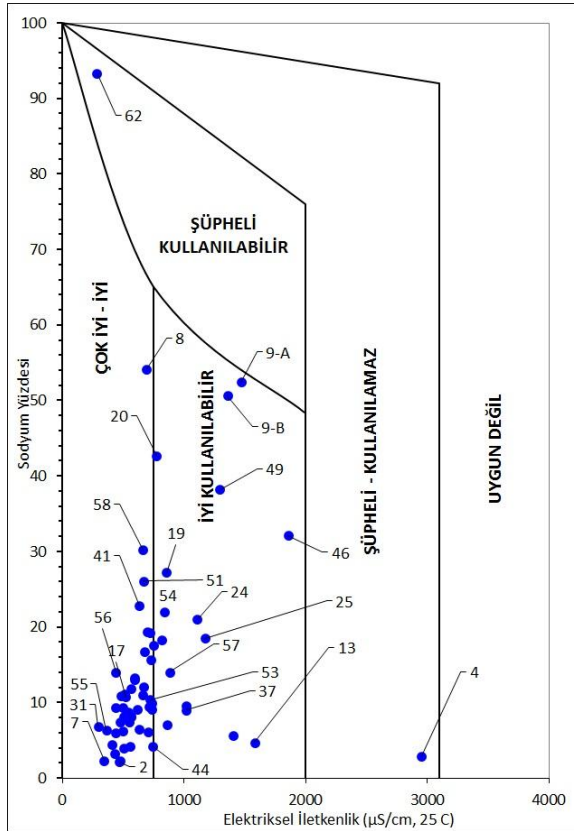
Harita 7- İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Ekim 2013)

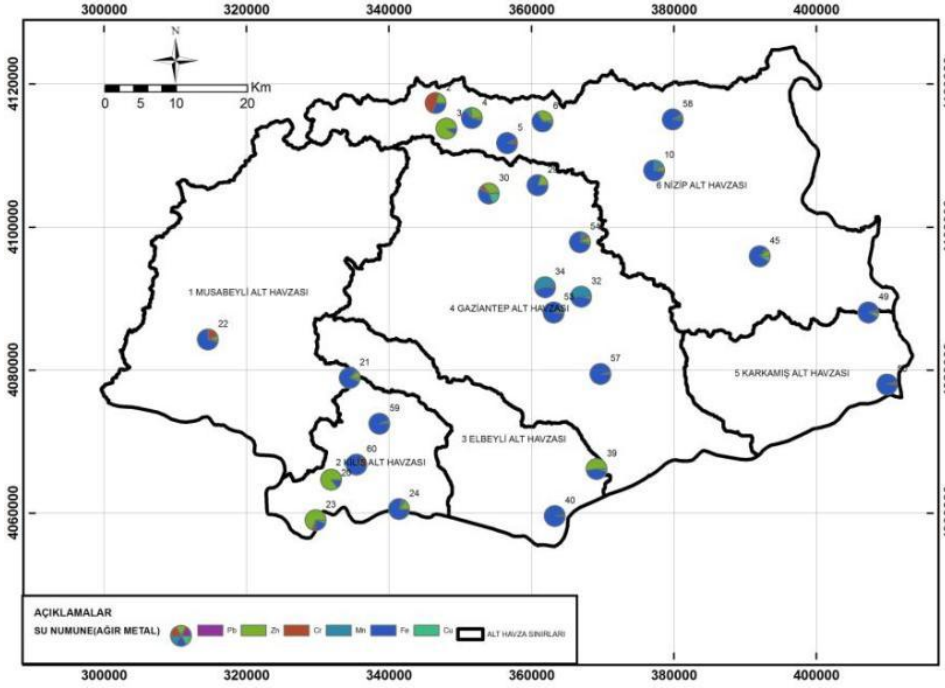
Harita 8 - İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)

Şekil 1-a- Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013)

Şekil 2-b- Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014)

Harita 9- Ağır metal su örnekleri lokasyonlar ve % iyon değerleri dağılımı haritası

Çizelge 16 - 2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Not: Bilgi bulunamadı

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde 9 adet organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi 6 bölgeden oluşmakta olup atıksuyu toplanarak 90.000 metreküp/gün kapasiteli tek bir arıtma tesisinde arıtılmaktadır. 37.1607-37.3995 konumundan deşarj edilmektedir. Havaalanı Organize Sanayi Bölgesinden çıkan atıksular Gaski 2. AAT de arıtılmaktadır. 36.9388-374422 noktasından deşarj edilmektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Gaziantep Kent Merkezinin içmesuyu ihtiyacının önemli bir bölümü Kahramanmaraş İli sınırlarında bulunan Kartalkaya Barajı, Düzbağ kaynağı ve Mizmilli kuyularından sağlanmaktadır. Şehir geneli kırsal mahalleler ve İlçelerde ise önemli ölçüde yer altı su kaynakları kullanılmaktadır.

Kartalkaya Baraj Gölü Pazarcık İlçe Merkezine çok yakın bir konumda olup, evsel kirleticilere maruz kalma riski en fazla olan kaynağımızdır. Kaynakların korunması için mevcut yönetmelikler ve Özel Koruma Planları hükümlerine uygun olarak bölgede rutin denetimler yapılmaktadır.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizin Tarım Alanlar dağılımı Toplam tarım alanımız 345.781 hektar olup bunun 121.141 hektarı Tarla alanı, 213.365 hektarı Meyve Alanı ve 10.126 hektarı Sebze alanıdır.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahası bulunmamaktadır.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizde Plaj bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizde kıyı tesisi bulunmamaktadır.

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizde atık kabul tesisleri ve atık alma gemileri bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.4.6. Deniz Çöpleri

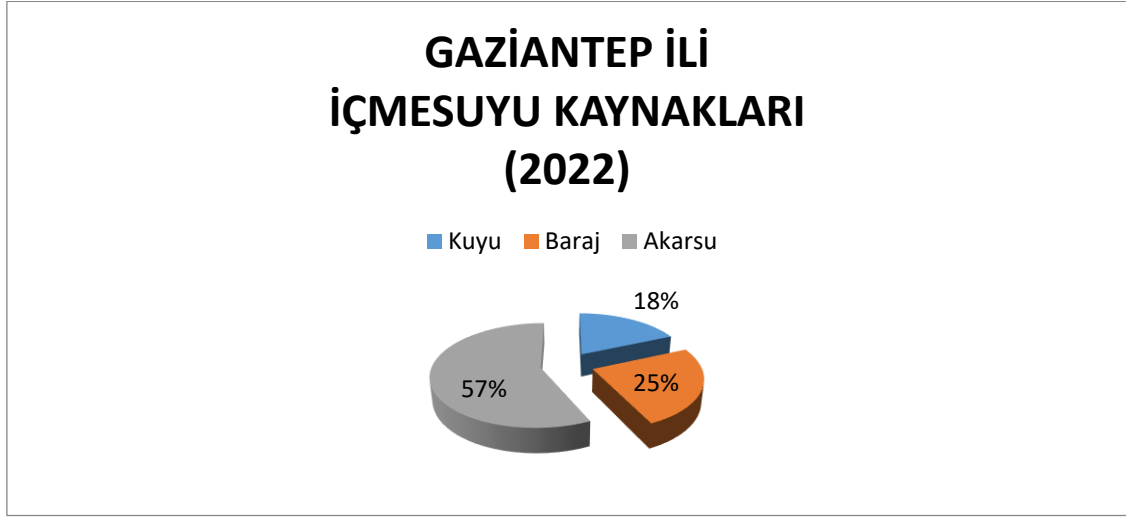
İlimizin Denize kıyısı yoktur.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

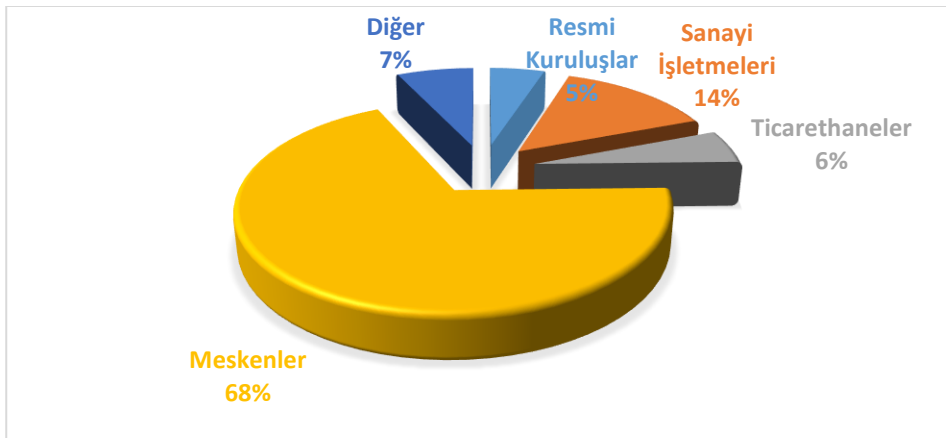
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2022 yılında mevcut kaynaklarımızdan çekilen su miktarları ve tüketimlere ait sektörel dağılımlar aşağıda sunulmuştur.

İçmesuyu Kaynakları		
Kuyu	Baraj	Akarsu
33.024.336	43.947.410	102.166.126

SEKTÖR	m³/YIL
Resmi Kuruluşlar	4,217,445
Sanayi İşletmeleri	12,575,856
Ticaretaneler	4,835,694
Meskenler	59,661,394
Diğer	6,103,200

Grafik 10 - 2024 yılı Tahakkuk Eden su miktarının sektörel dağılımı

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gaziantep İlinde tüm yerleşim birimlerine içmesuyu temini sağlanmaktadır. Gaziantep İl nüfusu 2022 yılı sonu itibariyle 2.154.051 kişi olup, nüfusun 1.679.476 kişilik kısmı merkez içmesuyu şebekesinden (metropol) diğer nüfusun içmesuyu ihtiyacı ise yerel kaynaklardan sağlanmaktadır.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

2023 yılında Şehir Merkezi İçmesuyu İhtiyacının 148.769.846 m³ lük kısmı içmesuyu arıtma tesislerinde arıtılarak, kalan kısım ise insani tüketim standartlarına uygun kalitede tüketiciye sunulmuştur. Tüketimlere ait sektörel dağılımlar Grafik B.28’de gösterilmiştir.

Çizelge 17 – 2024 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları

İçme Suyu Temin Edilen Su Kaynağının Adı ve Koordinatları	Yeraltı suyu (m ³ /yıl)	Yerüstü suyu (m ³ /yıl)	Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m ³ /yıl)
Düzbağ Regülatörü	-	102.166.126,00	102.166.126,00
Kartalkaya Baraj Gölü	-	43.947.410,00	43.947.410,00
Mizmilli Kuyuları	27.662.633,00	-	27.662.633,00
Şehir İçi Kuyuları	2.705.393,12	-	2.705.393,12
Nizip Caddesi Kuyusu (Arıtmaya Verilen)	2.656.310,33	-	2.656.310,33
TOPLAM	33.024.336,45	146.113.536,00	179.137.872,45
Yıllık arıtılan su miktarı (m³/yıl) (Arıtma uygulanıyor ise)	148.769.846		

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çizelge 18 – 2024 yılı İçmesuyu Kaynaklarından Çekilen Su Miktarları

İçme Suyu Temin Edilen Su Kaynağının Adı ve Koordinatları	Yeraltı suyu (m ³ /yıl)	Yerüstü suyu (m ³ /yıl)	Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m ³ /yıl)
Düzbağ Regülatörü	-	102.166.126,00	102.166.126,00
Kartalkaya Baraj Gölü	-	43.947.410,00	43.947.410,00
Mizmilli Kuyuları	27.662.633,00	-	27.662.633,00
Şehir İçi Kuyuları	2.705.393,12	-	2.705.393,12
Nizip Caddesi Kuyusu (Arıtmaya Verilen)	2.656.310,33	-	2.656.310,33
TOPLAM	33.024.336,45	146.113.536,00	179.137.872,45
Yıllık arıtılan su miktarı (m³/yıl) (Arıtma uygulanıyor ise)	148.769.846		

B.5.2. Sulama

İlimizde Tarıma Elverişli Arazi: 3.471.237’da Sulu Tarım Arazisi: 670.430 da arazi yer almaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde 13 adet sulama kooperatifi bulunmaktadır. Sulama Kooperatifleri ve Birliklerinin alanlarında salma sulama yapılmamaktadır. Yalnızca Cazibeli, Pompajlı ve Yağmurlama sulama yapılmaktadır. Kooperatif ve Birliklerce sulama yapılan alan 19.370 da dır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

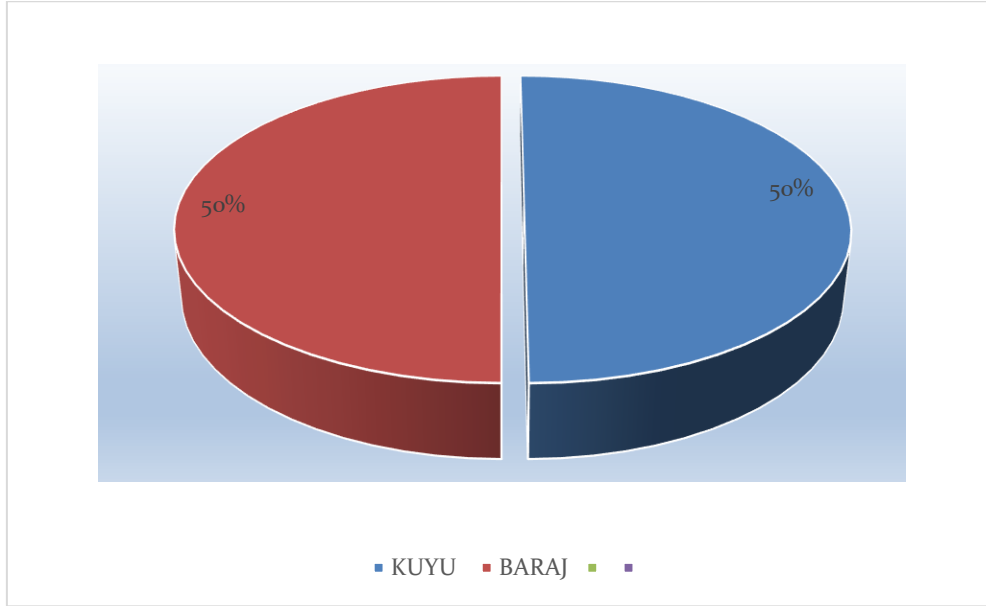
İlimizde kullanılan sulama yöntemlerine bakıldığında sulama birlikleri ve kooperatiflerin kullandığı damla sulama, yağmurlama ve basınçlı sulama yöntemleri ile minimum su kaybı ile optimum bitki gelişimi amaçlanmaktadır. Bu yöntemlerde sulamadan dönen su söz konusu olmamaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde tesislerde kullanılan su Kartalkaya Barajından ve kuyulardan sağlanmaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde kullanılan suyun temin edildiği yere ait bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tesislerde kullanılan Su Kaynağı: Gaski Kartalkaya Barajı + Kuyusuyu

Alıcı Ortam Deşarj Noktası Koordinatları (ED-50 6° UTM Koordinat Sistemi: Y: 357835,13 X: 411401,12

Grafik 11 – Gaziantep ilinde 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (OSB,2016)

2022 yılı içerisinde GASKİ kaynaklarından 12,575,856 m³ lük kısım Sanayi ihtiyacı için kullanılmış olup, bu oran tahakkuk eden toplam miktarın (87.393.589 m³) %14,39 kısmını oluşturmaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge 19 - Gaziantep ilinde yer alan hidroelektrik santrallerine ait veriler.

İşletmede Olan	Karkamış	189 MW		652 Gwh/yıl	
	Karşıyaka Bayramlı	1,59 MW		8,32 Gwh/yıl	
	Bayramlı Regülatörü	0,66 MW		3,14 Gwh/yıl	
	Toplam	191,3 MW	%99,5	663,5 Gwh/yıl	%99
İnşaatı Devam Eden	Kurtuluş Regülatörü	0,88	%0,46	7,04 Gwh/yıl	%1
	İl Hidroelektrik Enerji Toplamı	192 MW	%100	670 Gwh/yıl	%100

Gaziantep İlindeki Hidroelektrik Santralleri (DSİ, 2024)

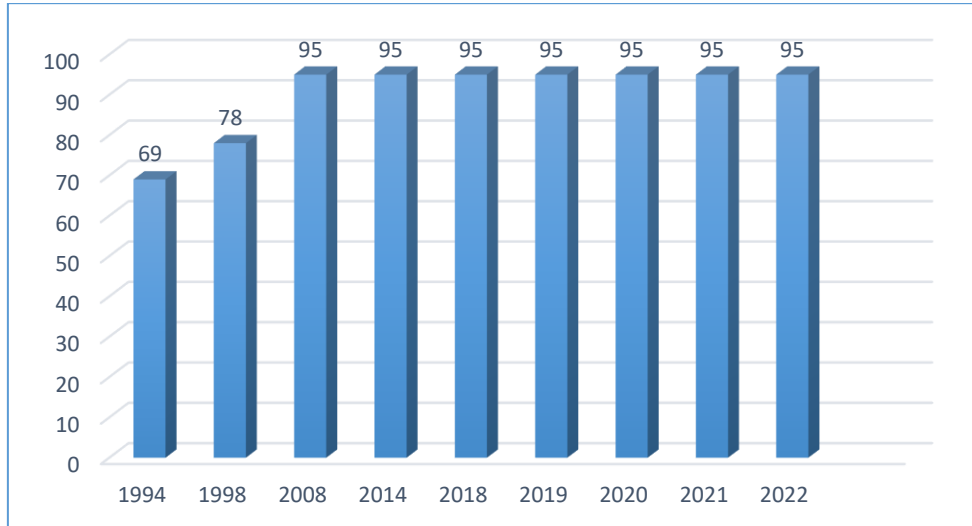
B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Gaziantep İl Merkezinde Park, bahçe ve WC lerde 2023 yılında toplam 5.052.593 m³ su kullanılmış olup bu oran Tahakkuk eden toplam miktarın (87.393.589 m³) %5,78 lik kısmını oluşturmaktadır.

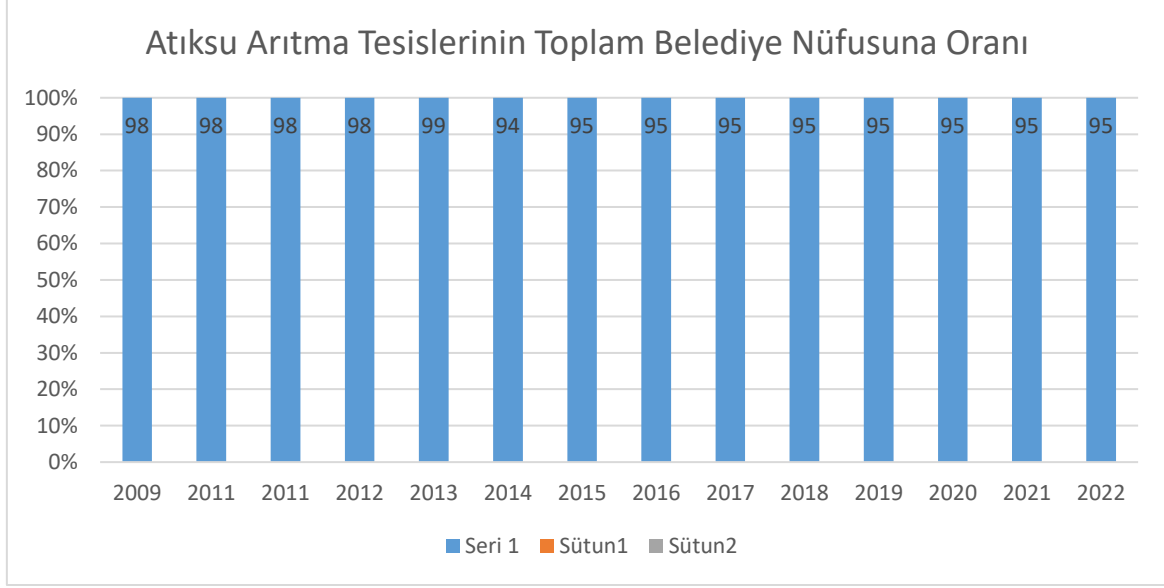
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimiz genelinde mevcut yerleşim alanlarında %95 oranında kanalizasyon hizmeti sağlanmaktadır

Grafik 12 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı
(TUIK, 2024)

Grafik 13 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı
(TÜİK, 2024)

Çizelge 20 – 2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(GASKİ, 2022)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesis/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesis Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Gaziantep/Büyükşehir/Merkez A.A.T.	x				x		200.000	3,31		-	1.430.000	250
	Gaziantep/Şahinbey/Kızılhisar A.A.T.	x					x	46.500	0.28		-	120.000	18
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Burç P.A.A.T.	x				x		1.000	0.0093		-	4.000	0.02
	Gaziantep/Şahinbey/GASKİ Gülpınar P.A.A.T.	x				x		500	0.0046		-	2.000	0.01
	Gaziantep/Şahinbey/Gaskispor P.A.A.T.	x				x		20	0.00023		-	100	0.0005
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Arıl P.A.A.T.	x				x		800	0.008		-	3.500	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Işıklı P.A.A.T.	x				x		800	0.007		-	3.000	0.019
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Akçaburç-İncesu P.A.A.T.	x				x		400	0.0035		-	1.500	0.008
	Gaziantep/Şehitkamil/GASKİ Sarısalkım P.A.A.T.	x				x		1.400	0.013		-	5.500	0.032
İlçeler	Araban/Araban A.A.T.	x					x	2.850	0.022		-	9.500	4,5
	Araban/GASKİ Aşağı ve Yukarı Karavaiz P.A.A.T.	x				x		600	0.005		-	2.000	0.014
	Araban/GASKİ Elif P.A.A.T.	x				x		800	0.007		-	4.000	0.02
	İslahiye A.A.T.			x							-		
	İslahiye/GASKİ Türkbahçe P.A.A.T.	x				x		800	0.0093		-	4.000	0.02
	Nizip A.A.T.			x							-		
	Nizip/GASKİ Suboyu P.A.A.T.	x				x		600	0.0046		-	3.000	0.014
	Yavuzeli A.A.T.			x							-		
	Nurdağı A.A.T.	x					x	3.650	0.03		-	13.000	5
	Nurdağı/GASKİ Şatırhüyük P.A.A.T.	x				x		1.000	0.009		-	5.000	0.022
	Karkamış A.A.T.			x							-		
	Oğuzeli/Oğuzeli A.A.T.	x					x	8.000	0.07		-	30.000	6,5

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge 21 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Kaynak, yıl)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi	Var	90.000	Var	Kimyasal + İleri Biyolojik	139	Samözü Deresi

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Münferit 13 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait düzenli depolama tesisinde oluşan sızıntı suları sızdırmazsız lagünlerde depolanarak deponide bulunan atıksu arıtma tesisinde arıtılmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Herhangi bir yeniden kullanım bulunmamaktadır.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

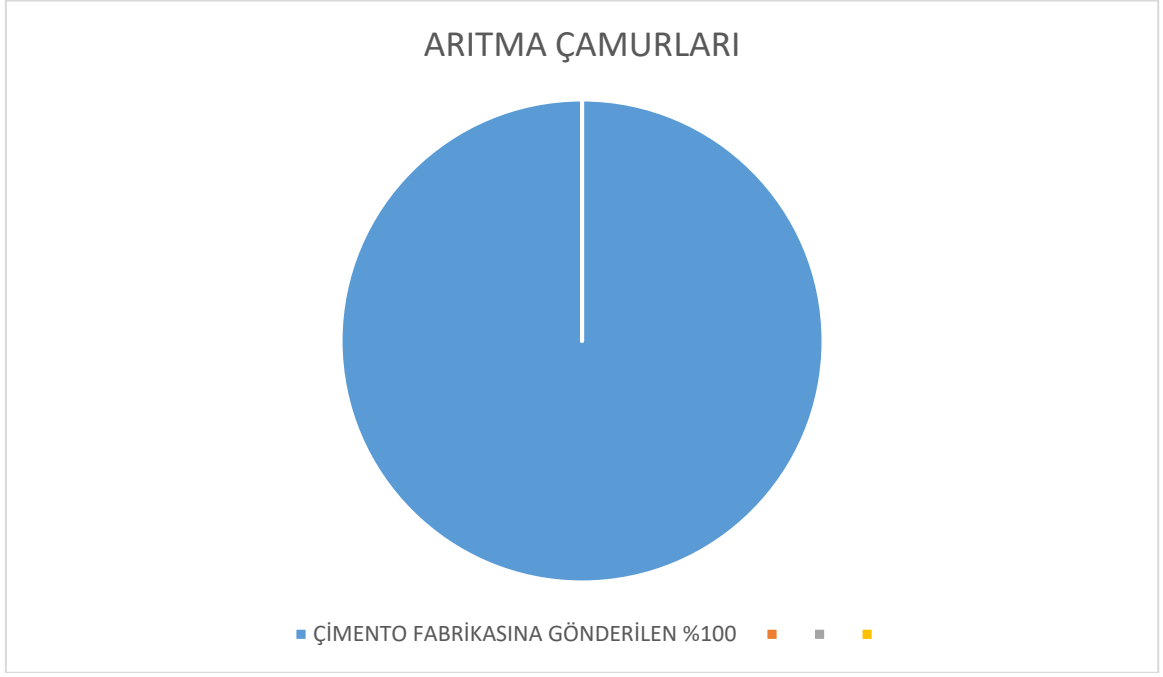
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

Şehitkamil İlçesi OSB Bölge Müdürlüğüne bağlı 4.OSB 83414 Nolu Cadde N:14 adresinde faaliyet gösteren Dülük Mevkiindeki evsel ve endüstriyel atıksu arıtma tesisinden kaynaklı arıtma çamurunun vahşi olarak depolandığı alanda 28.07.2022 tarihinde meydana gelen taşma/döküntü/sızma sonucunda toprak kirliliği meydana gelmiştir.

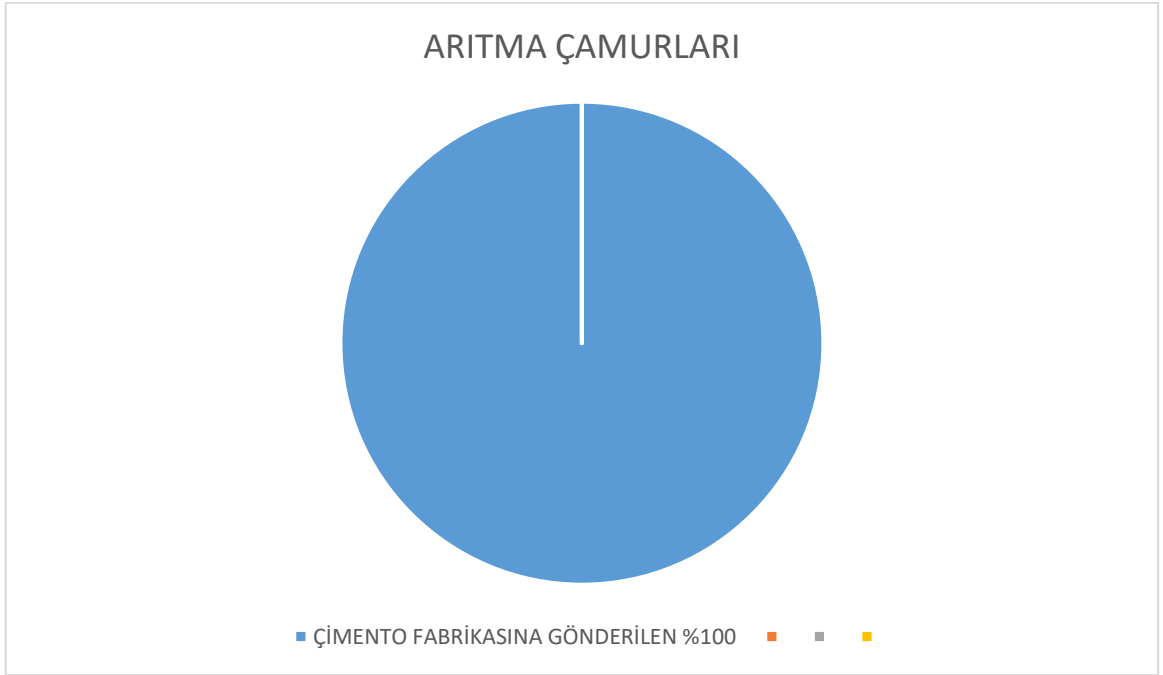
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik 19.Madde gereğince komisyon oluşturulmuştur. Yönetmelik 21.maddesi gereğince Yeterlilik koşullarına haiz uzman kuruluş tarafından Saha Durum ve Risk Değerlendirme Ön raporu hazırlanmış, komisyonca nihai rapor hazırlanmaksızın ara müdahale çalışmasının sonlandırılmasına, takip gerektiren saha olması kararı verilmiştir.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Arıtma tesislerimizden çıkan arıtma çamurlarının tamamı çimento fabrikasına gönderilip yakma yöntemi ile çamur bertarafı sağlanmaktadır.

Grafik 14 – 2024 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Gaski, 2024)

Grafik 15 - 2024 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Gaski, 2024)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında mevcut planlar incelenmiş olup, İlimizde henüz kapanan bir tesis olmadığı için herhangi bir çalışma mevcut değildir. Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında sunulan raporlar incelenmektedir.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler ile Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge 22 – 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(2022)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	19625	331.323
Fosfor	6850	
Potas	611	
TOPLAM		

Çizelge 23 - 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(2022)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlı Böcek Mücadelesinde Kullanılırlar	7711,2 Kg 1906,26 Lt	-
Herbisitler	Yabancı ot Mücadelesinde Kullanılırlar	1050 Kg 191.713 Lt	-
Fungisitler	Mantari Hastalıklarda Kullanılırlar	101956,25 224.078 Lt	-
Rodentisitler	Tarla Faresi Mücadelesinde Kullanılır	101,12 Kg	-
Nematositler	Nematodlarla Mücadelede Kullanılır	-	-
Akarisitler	Örümceklerle Mücadelede Kullanılır	280 Kg 1587 Lt	-
Kışlık ve Yazlık Yağlar	-	-	-
Diğer	-	-	-
TOPLAM	-	111.098,57 419.284,26Lt	-

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge 24 - 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-----------------------------	---	---------------	---------------------	--

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep İlinde endüstriyel tesisler yoğunluklu olarak Organize Sanayi Bölgelerinde yer almaktadır. OSB bölgesinde endüstriyel atıksu arıtma tesisi mevcutlu sürekli ölçümleri yapılmaktadır. Merkez Büyükşehir arıtma tesisi mevcut olup İlçelerdede küçük çaplı arıtma tesisi bulunmaktadır. Gaziantep ili sınırlarında oluşan evsel ve endüstriyel atıksular arıtılarak yönetmelik sınır değerlerini sağlayarak alıcı ortama verilmektedir.

Kaynaklar

- Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı
- Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- Gaziantep OSB Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

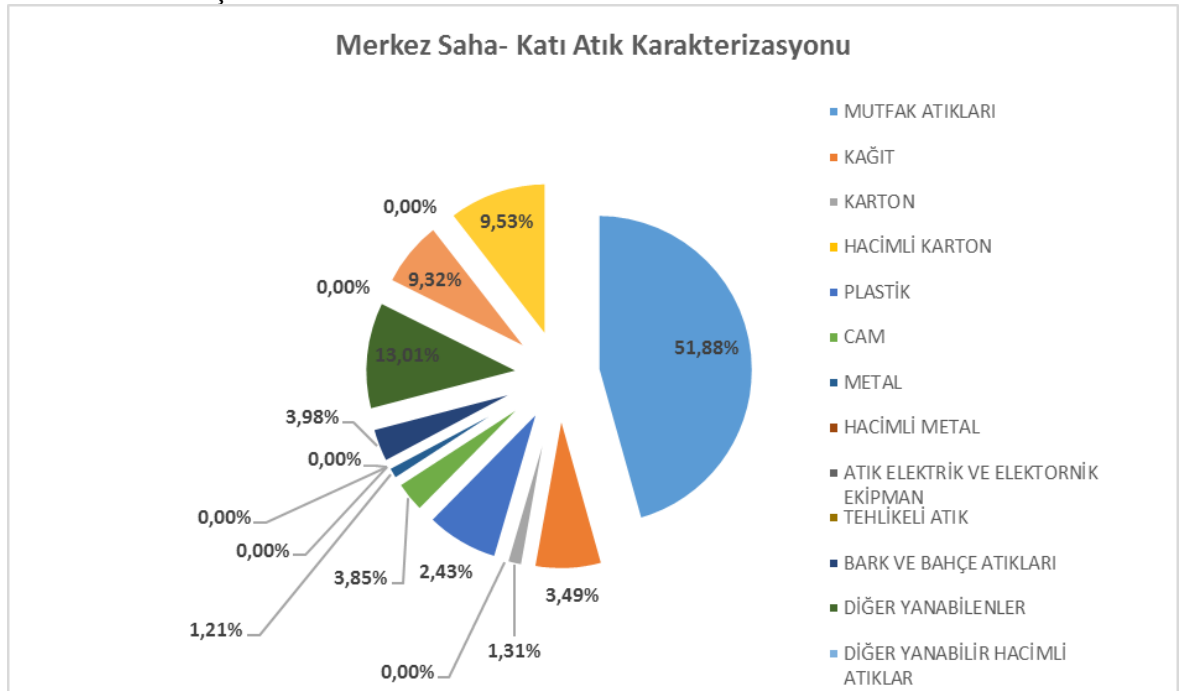
İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıktaki Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesisi, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m3 kapasiteye sahiptir.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 2000 tondur. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. Alanda Mekanik Biyolojik Ayrıştırma Tesisi bulunmakta olup, 1. Etapı atık işleme kapasitesi 100.000 ton/yıl'dır. 2024 yılında evsel atıklardan ayrıştırılan ambalaj atığı toplam 19.99 tondur.

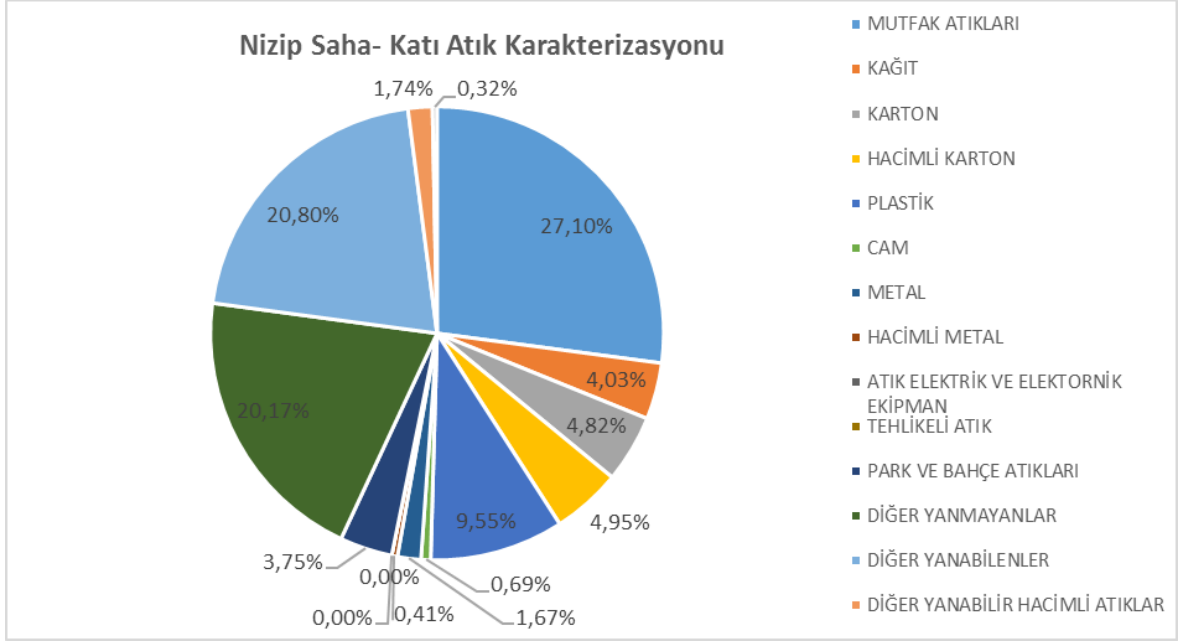
Ayrıca Nizip İlçesinde de katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup, söz konusu tesise Karkamış İlçesinin katı atıkları da gelmekte ve sahada 170 ton/gün katı atık depolanmaktadır.

İlimizde, Şehitkamil ilçesinde 1 tane, Nurdağı-İslâhiye ilçeleri mevkiinde 1 tane, Araban-Yavuzeli ilçeleri mevkiinde 1 tane olmak üzere toplamda 3 tane katı atık transfer istasyonu bulunmakta olup, evsel atıklar günlük olarak merkez katı atık düzenli depolama sahasına taşınmaktadır.

Merkez ve Nizip Sahalarında katı atıktan elektrik enerjisi üretilmektedir. Merkez Sahada 13,5 MGW lisans alınmış olup, 13 motor ile üretim yapılmaktadır. Günlük üretim 225 MGW olup 2024 yılında 108.373 MGW elektrik üretilmiştir. Nizip Sahasında 3,12 MGW lisans alınmış olup, 1 motor ile günlük 20 MGW enerji üretilmektedir. 2024 yılında 5.237 MGW elektrik üretilmiştir.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik 16 – 2024 yılı itibariyle Belediye atık karakterizasyonu
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2024)

İl Müdürlüğümüz tarafından Belediye veya Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) elde edilen veriler aşağıdaki çizelgede doldurulmuştur.

Çizelge 25 – 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Belediyeler, 2024)

Büyükşehir/il/ilçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / İlçe Belediyeleri/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
				Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	GBB (Merkez Saha)	-	2.164.134	2000	2000		BŞ	DD	Mekanik Ayırma		Var	
	GBB (Nizip Saha)	-	150.037	170	170		BŞ	DD	-		Var	
Şehitkamil Belediyesi			888.696	767,90	720,4	10,96	ÖS	X				
İslahiye Belediyesi			67.862	167.57	176.3	343.964,07						
Nizip Belediyesi												
Karkamış Belediyesi												
Şahinbey Belediyesi			946.812	965,08	898,1	2,65	B	X				
Nurdağı Belediyesi			41.100	40	42	2						
Yavuzeli Belediyesi												
Oğuzeli Belediyesi			37.027	87	72		B	X				
Araban Belediyesi			33.196									
İl Geneli												

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları

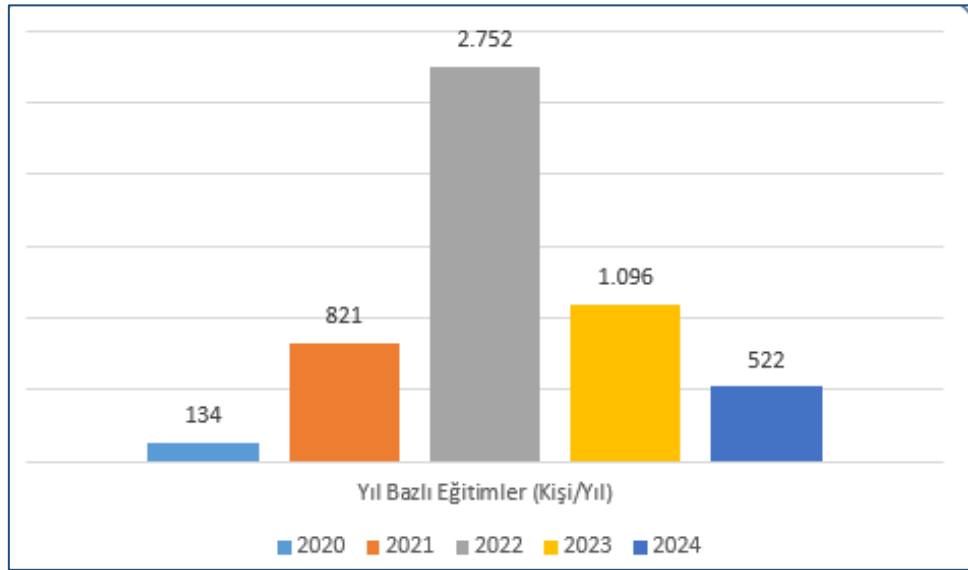
Çizelge 26 – 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2024)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi				Hafriyat Toprağı Yönetimi	
			Geri Kazanım Tesisi Adı	Geri Kazanım Tesisi Adresi	Düzenli Depolama Tesisi Adı	Düzenli Depolama Tesisi Adresi	Döküm Sahası Adı	Döküm Sahası Adresi
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	19.782,82	8.780.728,33	-	-	-	-	-	-
İl Geneli (Toplam)	19.782,82	8.780.728,33	-	-	-	-	-	-

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

2024 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 522 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 17 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 27 – 2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Şehitkamil Belediyesi	1	7.000	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
	Şahinbey Belediyesi	1	1.175	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
Mobil Atık Getirme Merkezi	Şehitkamil Belediyesi	5	4,62 m ²	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, tekstil atıkları
	Şahinbey Belediyesi	12	25 m ² /adet	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ
Atık Getirme Merkezi	Forum AVM	1	-	1, 2, 3, 4, 6, 8, 12
Mobil Atık Getirme Merkezi	Sankopark AVM	1	-	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ, atık elektrikli ve elektronik eşya, tekstil atıkları
	Primemall AVM	1	-	Atık kağıt, atık plastik, atık cam, atık metal, atık pil, bitkisel atık yağ, atık elektrikli ve elektronik eşya

C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

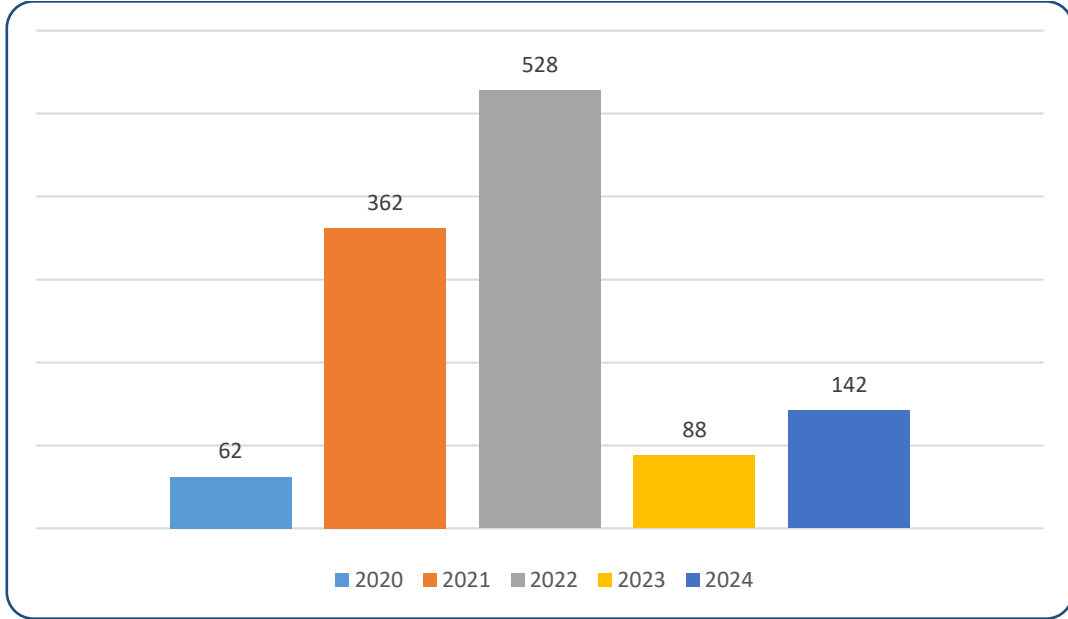
Çizelge 28 – 2024 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	-
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	29
Alışveriş Merkezi	3
Belediye	6
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	25
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	55
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	1
Diğer	79
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	159
Havalimanı	1
İl Özel İdaresi	-
İş merkezi ve Ticari Plaza	1

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kafeterya ve Restoranlar	2
Kamu Kurum ve Kuruluşu	164
Kargo şirketleri	4
Konaklama İşletmeleri	35
Laboratuvarlar, hukuk büroları, dernek, kooperatif, çevre danışmanlık firmaları ve meslek kuruluşları, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar	2
Liman	-
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	1
Organize Sanayi Bölgesi	1
Sağlık Kuruluşu	34
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	1
Tren ve Otobüs Terminali	-
Zincir Marketler	600
Toplam Sayı	1200

Grafik 18 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

C.4. Ambalaj Atıkları

Çizelge 29 – 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı (Kg)
Plastik	9.022.789,00 kg
Metal	575.860,00 kg
Kompozit	223.860,00 kg
Kağıt Karton	24.459.041,00 kg
Cam	12.160,00 kg
Ahşap	14.615.327,00 kg
Karışık	3.154.650,00 kg
Toplam	52.063.687,00 kg

Çizelge 30 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2022)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	1654
Ambalaj Üreticisi Sayısı	207
Tedarikçi Sayısı	107

(*Ambalaj Bilgi Sisteminden temin edilebilir.)

Çizelge 31– Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2022)

Çizelge 32 -2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

(e-İzin Uygulaması, 2024)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
6	1	1	4

Çizelge 33 -2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2024)

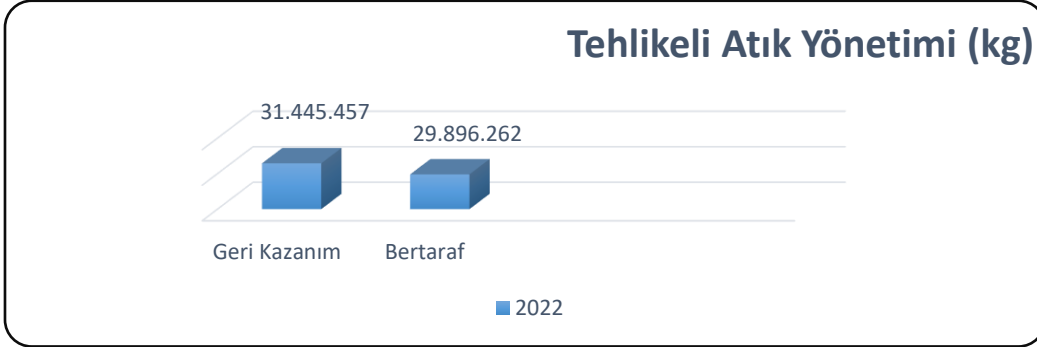
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
41	37	4	0	0	4	3	3

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesisi Sayısı farklı olabilir.

Grafik 19 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2024)

C.5. Tehlikeli Atıklar

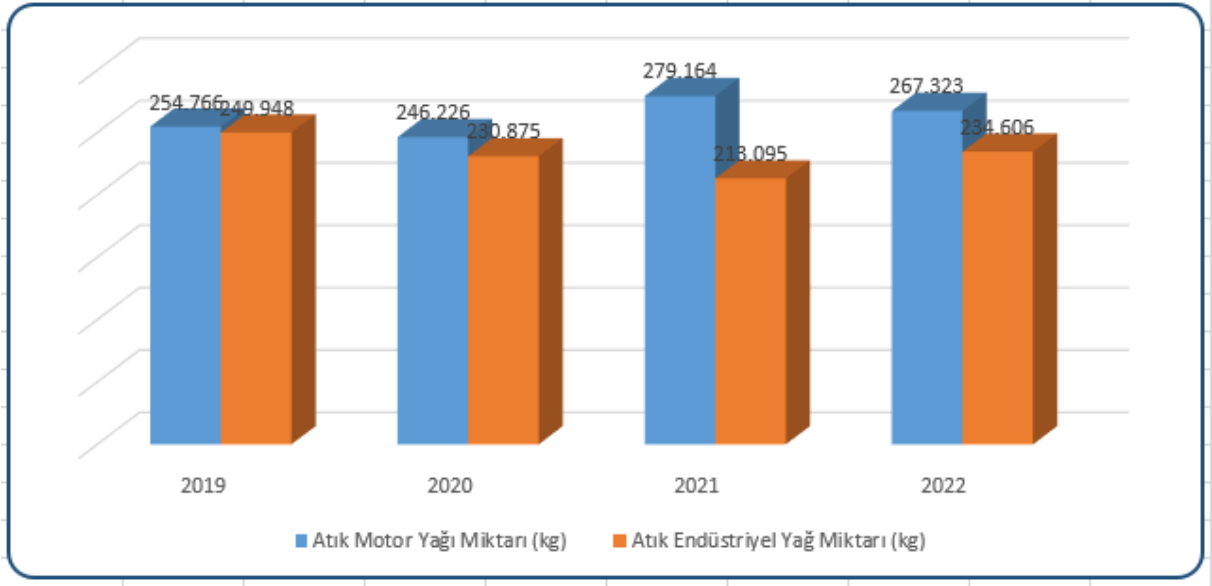

Grafik 20 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2025)

Çizelge 34 – 2022 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2025)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (kg)
Geri Kazanım (R)	31.445.457
Bertaraf (D)	29.896.262

C.6. Atık Yağlar

Grafik 21 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması, 2025)

Çizelge 35 – 2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2025)

Geri kazanım* (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
501.929	0	0	6.010

2020 yılında 23 adet, 2021 yılında 46 adet, 2022 yılında 4 adet 2024 yılında 18 adet MOYDEN belgesi düzenlenmiştir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge 36 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

2017	2018	2019	2020	2021	2022
128.747	260.573	107.689	150.502	152.766	227.174

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Çizelge 37 – 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(E-İzin, Yıl, Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg)		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
1	357.605	200	-

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge 38 – 2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

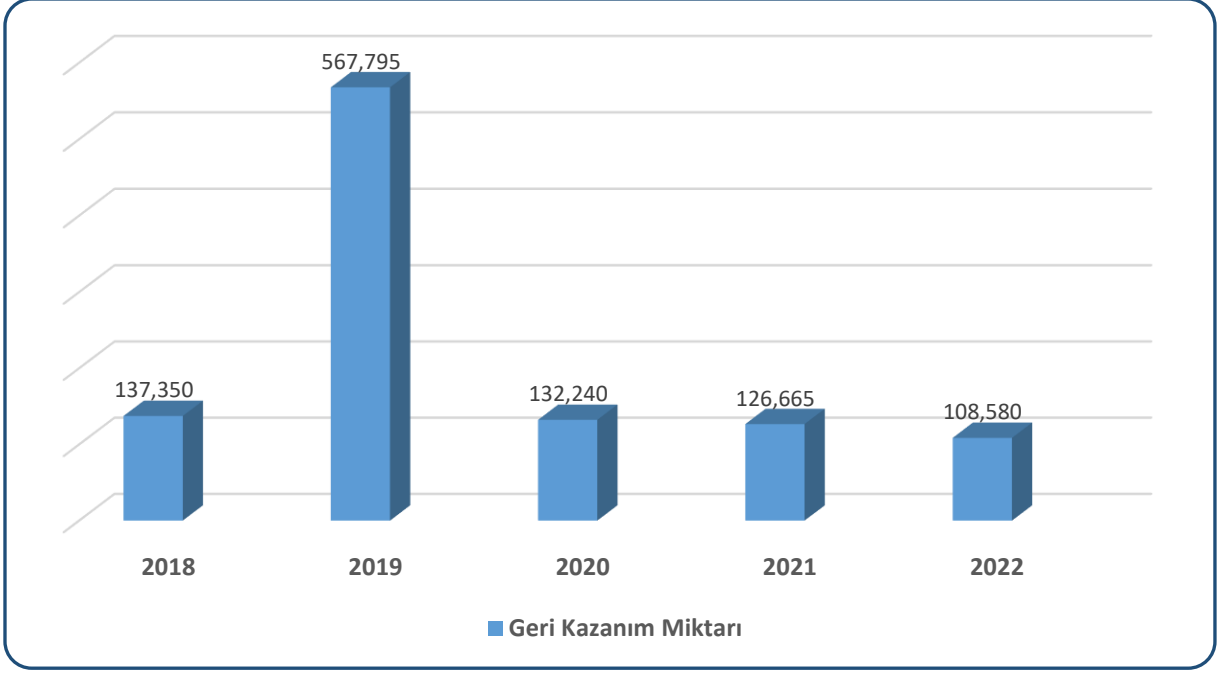
(Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesis Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
2	-	-	-	-	-

Çizelge 39 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, Yıl)

	2018	2019	2020	2021	2022
Geri Kazanım Miktarı	137,350	567,795	132,240	126,665	108,580
AYT Miktarı					

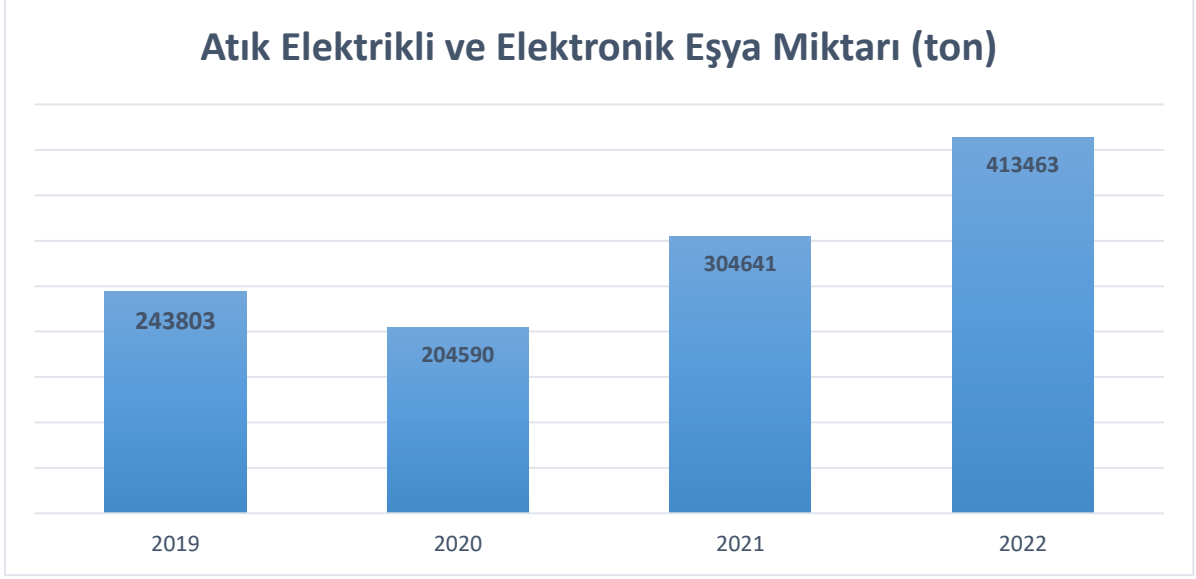
Grafik 22 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

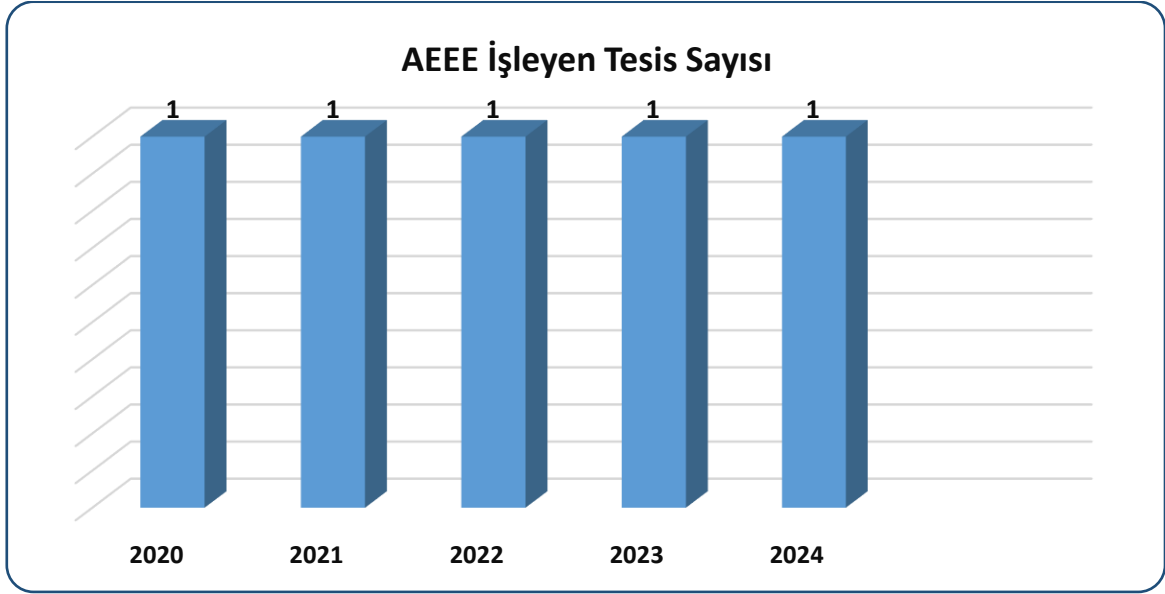
Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’sında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’sında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 23 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2025)

Grafik 24 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü, 2025)

Çizelge 40 – 2024 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Transfer Noktası Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde, Mobil Atık Getirme Merkezlerinde ve Transfer Noktalarında Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
2	-	1		

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilimizde 1 adet ÖTA geçici depolama alanı bulunmaktadır.

Çizelge 41 – 2024’te İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)

(Kaynak, yıl)

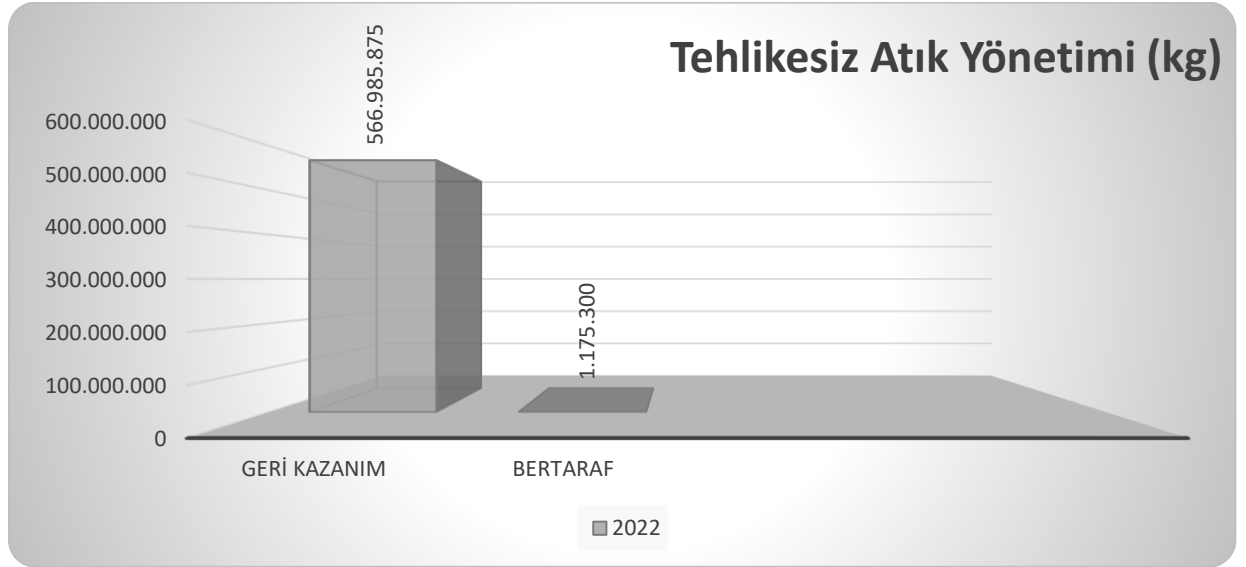
ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
-	1	-

Çizelge 42 – Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)

(Ömrünü Tamamlamış Araçlar Bertaraf Takip Sistemi, Yıl)

20...	20...	20...	20...	20...	20...	2021
						6

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Grafik 25 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2025)

Çizelge 43 – 2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2025)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (Kg)
Geri Kazanım (R)	566.985.875
Bertaraf (D)	1.175.300

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.7.2’de yer almaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge 44 – 2024 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	X		4		2.958		X	X		

Çizelge 45 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2025)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	3.036	3.232	2.636	2.990	2.920	2.567

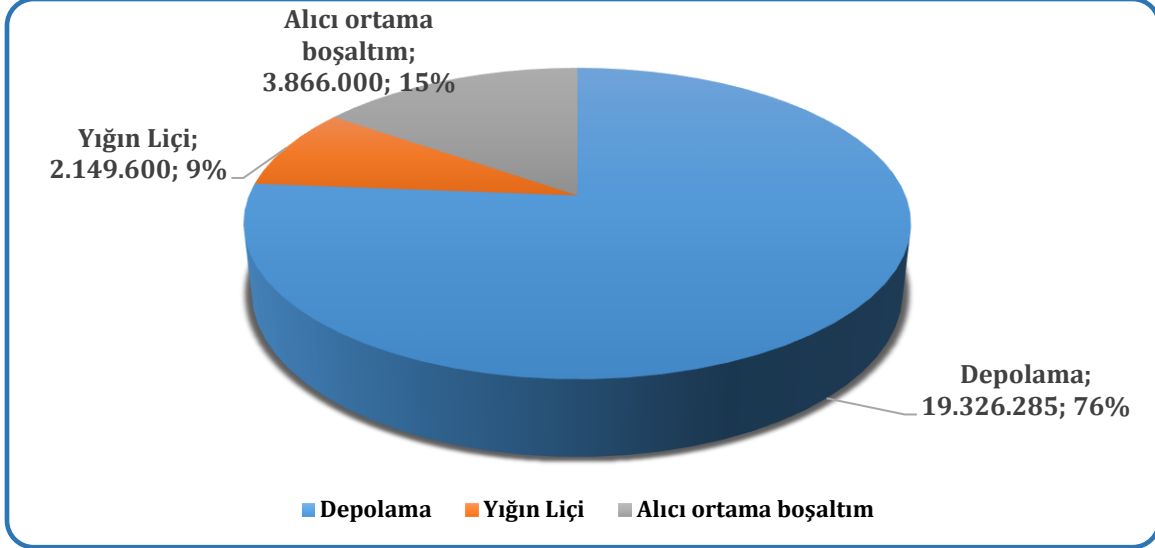
C.14. Maden Atıkları

Çizelge 46 – 2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

(Kaynak, yıl)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Demir-Bakır	1	537.199,150	1	-

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge 47 – 2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*
(2025)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (1. Sınıf)	-
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (2. Sınıf)	2
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (3. Sınıf)	-
Atık Yakma ve Beraber Yakma	2
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	1
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	1
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	85
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	8
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pıl ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	1
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	161
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	1
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	-

*Tabloda yer almayan ancak ilde bulunan atık işleme tesisleri tabloya eklenebilir.

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi
Ambalaj Bilgi Sistemi

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmak ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

Çizelge 48 – 2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(GÇŞİDİM, 2025)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	-
TOPLAM	3

Çizelge 49 – 2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı
(GÇŞİDİM, 2025)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	2
TOPLAM	2

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Üst seviye Kuruluş bulunmamaktadır. 2024 yılı itibarıyla 3 Adet Alt Seviyeli Kuruluş mevcut olup “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 18.madde 2.fıkrasına göre: “Denetim planı/programı alt ve üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanır” denilmekte olup, İl Müdürlüğümüzce 2024 yılında 2 adet kapsam dışı tesiste denetim yapılmıştır. Takip denetimler ileriki takvim yılında gerçekleştirilecektir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. Piyasa Gözetimi ve Denetimi (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 50 – 2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	12	105.301,50	-
Yetki Devri Yapılan Kurum	2.143	59.802,95	348.180,00

(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2025)

D.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde katı yakıtların denetimi konusunda Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına yetki devri yapılmıştır. İlimizde bulunan Mahrukatçılar sitesi dışında katı yakıt satışı yapılmamaktadır. Mahrukatçılar sitesine gelen bütün katı yakıtlar, site içerisindeki zabıta daire başkanlığına ait denetim noktasında kontrol edilmektedir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Bu konuda harita üzerinde dökülmüş bir çalışma bulunmamaktadır.

Gaziantep Bitkileri

Gaziantep'te dağlık alanlar ilin batı ve kuzey kesimlerinde yer almaktadır. Bu dağlar başlıca kalker yapılıdır. İlin en yüksek rakımlı dağları İslahiye ilçesindeki Amanos dağları üzerindeki Hızırlı yaylasında bulunmaktadır. Şehir merkezine 32 km. uzaklıkta bulunan Sof dağları ve çevresi zengin bitki örtüsüne ve garig formasyonuna sahip bitki örtüsü ile kaplı olup ilin önemli dağlarından.

Gaziantep'te değişik vejetasyon tiplerin rastlamak mümkündür. Bunlardan, başlıcaları kapladığı alana göre büyükten küçüğe doğru sıralanacak olursa, Step (bozkır), Garig, Orman ve Maki farmasyonlarıdır.

Gaziantep'te, Karkamış ilçesi ve Oğuzeli ilçelerinin güneyinde geniş bozkır vejetasyon formasyonlarına rastlanır. Karkamış ilçesi, Şanlıurfa ile Gaziantep arasında sınır oluşturan Fırat nehri boyunca uzandığından ve bozkırın geniş bir alan kaplaması sebebiyle zengin bitki çeşitliliğine sahiptir. Karkamış ilçesinde Antepfıstığı ve zeytin bahçeleri ile buğday ve baklagiller gibi tarım alanları geniş yer tutmaktadır.

Nizip ilçesinin yüksek (dağlık) kesimlerinde, bozuk baltalık meşe ormanları bulunmakta, güney kesimlerinde kermes meşesi, melengiç, türleri ile karışık ormanlar yer almaktadır. Yine bölgede, zahter (*Thymbra spicata*) geniş yayılım göstermektedir. Nizip ilçesinde, fıstık ve zeytin bahçeleri geniş alanlar kaplar.

Yavuzeli ilçesinin dağlık kesimlerinde yaprak döken meşe ormanları bulunur. Yer yerde kermes meşesi bu ormanlıklar arasına karışır. Yavuzeli ovasında fıstık ve pamuk tarımı yapılmaktadır.

Nurdağı ilçesinde, güney kısımları geniş ova olup tarım alanları bulunmaktadır. İlçenin kuzeyinde Nurdağı dağları vardır. Nurdağlarının güneye bakan eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde Kızılçam ormanları bulunmaktadır.

Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerinde il'e batıdan giren dağlar üzerinde kermes meşesi ağırlıklı garig formasyonunun hakim olduğu ormanlar yer alır.

İslahiye ilçesinin güneyi Suriye sınırına kadar geniş bir ovadır. Bu ovada, tarım alanları ve üzüm bağları yer almaktadır. Kuzey kesiminde Amanos dağlarının eteklerinde maki formasyonu, yüksek kesimlerinde orman ve yüksek dağ formasyonuna rastlamak mümkündür. Bu formasyonlardan 900- 1000 m ye kadar olan kesimlerde başlıca Kermes meşesi, Melengiç, Türk meşesi, Ayıfındığı, Ostrya, Defne, Arbutus, Kızılçam, Katırtırnağı türleri bulunur. Daha yüksek kesimlerde Karaçam, Sedir, Gökmar, Kayın, Fındık ağaçlarından oluşan karışık orman formasyonu daha yüksek kesimlerde ise yüksek dağ stebi yer almaktadır.

İlimizin Tıbbi bitkilerini inceleme amacıyla yapılmış çalışmalar mevcut değildi.

Türler ve Populasyonlar:

"Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

Çizelge 51 - Gaziantep'te Yetişen Bitki Türlerini Gösterir Tablo

Gaziantep'te Bulunan Bitki Türleri

EĞRETİGİLLER	ADIANTHACEAE
Venüssaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRETİGİLLER	ASPIDIACEAE
Eğreli	Polystichum aculeatum
EĞRETİGİLLER	ATHYRIACEAE
Eğreli Eğreli Eğreli	Dryopteris filis-mas Matteucia struthiopteris Cystopteris fragilis
EĞRETİGİLLER	HYPOLEPODIACEAE
Eğreli	Pteridium aquilinum
	POLYPODIACEAE
Benekli Eğreli	Polypodium australe
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Ardıç Katranardıcı	Juniperus drupaceae Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Göknaar Sedir Kızılcam Karaçam	Abies cilicica subsp. cilicica Cedrus libani Pinus brutia Pinus nigra subsp. pallasiana
AKÇAĞAĞGİLLER Akçağaağ Akçağaağ	ACERACEAE Acer monspessulanum subsp. microphyllum Acer platanoides
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak Melengiç Sumak	Cotinus coggyria Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Rhus coriaria
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Dişotu Yabani melekotu Baldiran Asaotu Asaotu Eşek baldiranı Devekulağı	Ammi visnaga Anthriscus nemorosa Angelica sylvestris var. sylvestris Conium maculatum Ferula elaeochytris Ferula amanicola Lecokia cretica Saricula europaea Scandix iberica Scandix pectin- veneris Tordylium aegaeum Tordylium hasselquistiae
MAYDANOZGİLLER Zakkum YILANYASTIĞIGİLLE R Yılan yastığı	APOCYNACEAE Nerium oleander ARACEAE Arum dioscoridis var. luschanii ARALIACEAE

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

DUVAR SARMAŞIĞIĞI LLER Duvar sarmaşığı	Hedera helix
Civanperçemi Papatya Papatya Papatya Yavşan Meryemanadikeni Meryemanadikeni Peygamber çiçeğ Peygamber çiçeğ Peygamber çiçeğ Pireotu Yabani hindiba Su dikenli Kanak Kaplanoğlu Topuz Ölmez çiçek Dikenli marul Kanaryaotu Altınbaşak Gümüşdüğme Karahindiba Yemlik Büyük pıtrak	Achillea aleppica subsp. aleppica Anthemis kotschyana var. longiloba Anthemis pauciloba var. radians Anthemis tricornis Artemisia absinthium Bellis perennis Carduus nutans subsp. nutans Centaurea paphlagonica Centaurea patula Centaurea triumphetti Chardinia orientalis Chrysanthemum coronarium Cichorium inthybus Cirsium vulgare Crepis reuterana subsp. eigiana Doronicum orientale Echinops ritro Helichrysum plicatum subsp. polyphyum Lactuca serriola Picnemon acarna Pilosella hoppeana Senecio vernalis Solidago virgaurea subsp. virgaurea Tanacetum cilicicum Taraxacum turcicum Tragopogon pratensis subsp. pratensis Onopordum acanthium Xanthium strumarium
HUŞAĞACIĞILLER Toros kızılğacı Gürgen Adi fındık Kayacık	BETULACEAE Alnus glutinosa subsp. antitaurica Carpinus orientalis Corylus avellana Ostrya carpinifolia
HODANGİLLER Sığırdili Sığırdili Sığırdili Unutmabeni Emzikotu	BORAGINACEAE Anchusa azurea var. azurea Anchusa officinalis Anchusa undulata subsp. hybrida Myosotis alpestris supsp. alpestris Onosma lanceolatum
HARDALGİLLER Kevke Emzikotu Çobançantası Deniz lahanası	BRASSICACEAE Alyssum stribrnyi Alyssum peltarioides subsp. virgatiforme Capsella bursa-pastoris Cardaria drapa subsp. draba

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	<i>Crambe orientalis</i> var. <i>orientalis</i>
Çalgıcıotu	<i>Erysimum goniocaulon</i>
Çalgıcıotu	<i>Erysimum pulchellum</i> <i>Fibigia eriocarpa</i>
Çivitotu	<i>Isatis candolleana</i>
Suteresi	<i>Nasturtium officinale</i> <i>Thlaspi cilicicum</i> <i>Thlaspi oxyceras</i> <i>Turritis laxa</i>
ŞİMŞİRGİLLER	BUXACEAE
Şimşir	<i>Buxus sempervirens</i>
ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
Keçibiciği	<i>Michauxia campanuloides</i>
KEBEROTUGİLLER	CAPPARACEAE
Keber	<i>Capparis ovata</i>
KEBEROTUGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Mürver	<i>Sambucus ebulus</i>
Hanımeli	<i>Lonicera caucasica</i> subsp.
Hanımeli	<i>Lonicera etrusca</i> var. <i>hispidula</i>
Hanımeli	<i>Lonicera nummularifolia</i> subsp.
	<i>nummularifolia</i>
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Hanımeli	<i>Dianthus colocephalus</i>
Hanımeli	<i>Dianthus elegans</i>
Hanımeli	<i>Dianthus polycladus</i>
Hanımeli	<i>Dianthus strictus</i>
Nakil	<i>Silene aegyptiaca</i>
Nakil	<i>Silene caramanica</i>
Nakil	<i>Silene conoidea</i>
Nakil	<i>Silene vulgaris</i> var. <i>vulgaris</i>
İĞAGACIGİLLER	CELESTRACEAE
İğğacı	<i>Euonymus latifolius</i> subsp.
KAZAYAĞIGİLLER	CHENOPODIACEAE
Kazayağı	<i>Chenopodium foliosum</i>
LADENGİLLER	CISTACEAE
Pamukotu	<i>Cistus creticus</i>
Altınotu	<i>Helianthemum nummularium</i>
DAMKORUĞUGİLLER	CRASSULACEAE
Taşgülü	<i>Rosularia globulifolia</i>
Damkoruğu	<i>Sedum litareum</i>
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	<i>Calystegia sepium</i> subsp.
KIZILCIKGİLLER	CORNACEAE
Kızılcık	<i>Comus sanguinea</i> subsp.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostanbozan	<i>Cuscuta planiflora</i>
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACEAE
Uyuzotu	<i>Scabiosa argentea</i>
SÜTLEĞENGİLLER	EPHORBIACEAE
Sütleşen	<i>Euphorbia altissima</i> var.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	glabrescens
FUNDAGİLLER	ERICACEAE
Sandal ağacı	Arbutus andrachne
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Geven Seven	
Geven	Astragalus campylosema
Geven	Astragalus commagenicus
Geven	Astragalus plumosus subsp.
Geven	plumosus
Kayışkıran	Astragalus barbeyanus
Erguvan	Astragalus densifolius
Yabani sinameki	Astragalus melanocephalos
Akrepkuyruğu	Calycotome viliosa
Akrepkuyruğu	Cercis siliquastrum subsp.
Mürdümük	siliquastrum
Mürdümük	Colutea cilicica
Mürdümük	Coronilla orientalis var. orientalis
Mürdümük	Coronilla varia subsp. varia
Gazelboynuzu	Dorycnium graecum
Acı bakla	Lathyrus aphaca var. biflorus
Kokulu yonca	Lathyrus laxiflorus subsp.
Taş yoncası	angustifolius
Katırtırnağı	Lathyrus libanii
Yonca	Lathyrus spathulatus
Yonca	Lotus comiculatus var. comiculatus
Yonca	Lupinus varius
Yonca	Medicago orbiculata
Yonca	Melilotus officinalis
Yonca	Spartium junceum
Yonca	Trifolium arvense var. arvense
Yonca	Trifolium campastri
Yonca	Trifolium davisii
Bakla	Trifolium echinatum
Bakla	Trifolium fragiferum
Bakla	Trifolium patens
	Trifolium pauciflorum
	Trifolium purpureum var. purpureum
	Trifolium pratense
	Vicia cracca
	Vicia cypria
	Vicia palaestina
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Kayın	Fagus orientalis
Birant meşesi	Quercus brantii
Türk meşesi	Quercus cerris var. cerris
Kermes meşesi	Quercus coccifera
Mazı meşesi	Quercus infectoria subsp. boissieri

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

KANTARONGİLLER	GENTIANACEAE
Kırmızı Kantaron	Centaurium pulchellum
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	Erodium acaule
Dönbaba	Erodium ciconium
Turnagagası	Geranium asphodeloides subsp.
	asphodeloides
Turnagagası	Geranium lucidum
Turnagagası	Geranium purpureum
Turnagagası	Geranium robertianum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
BİNBİRDEÜKOTUGİLLER	GUTTIFERAE
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum iydiium
Binbirdelikotu	Hypericum montbretii
Binbirdelikotu	Hypericum olympicum subsp.
	oiympicum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.
	damascenus
Çiğdem	Crocus kotschyanus subsp.
	kotschyanus
Karga soğanı	Gladiolus antakiensis
CEVİZGİLLER	JUGLANDACEAE
Ceviz	Juglans regia
HASIROTUGİLLER	JUNCACEAE
Hasırotu	Juncus inflexus
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
	Clinopodium vulgare
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	nepetifolium
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marribium globosum
Kedinanesi	Nepeta cilicica
Kedinanesi	Nepeda nuda subsp. albiflora
Adaçayı	Salvia bracteata
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Kekik	Thymus sipyleus subsp. rosulans
Yermeşesi	Teucrium polium
Bozotu	Marrubium vulgare
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis longifolia var. bailanica
Adi erikotu	Prunella vulgaris
Adaçayı	Salvia aramiensis

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Adaçay1	Salvia aucheri var. aucheri
Adaçay1	Salvia ceratophylla
Adaçay1	Salvia euphratica
Adaçay1	Salvia microstegia
Adaçay1	Salvia multicaulis
Adaçay1	Salvia pilifera
Adaçay1	Salvia poculata
Adaçay1	Salvia tomentosa
Kaside	Scutellaria salvifolia
Kaside	Scutellaria tomentosa
Dağ çayı	Sideritis syriaca subsp. nusariensis
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. mersianea
Yermeşesi	Teucrium polium
İnce dağreyhanı	Ziziohora capitata
ZAMBAKGİLLER	UUACEAE
Dağ soğanı	Allium ampeloprasum
Dağ soğanı	Allium karamanoglui
Dağ soğanı	Allium lycaonicum
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum
Kuşkonmaz	Asparagus coodei
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum kotschy
Acı çiğdem	Colchicum cilicicum
Ters lale	Fritillaria hermonis
Ters lale	Fritillaria pinardii
Dağ sümbülü	Muscari comosum
Akyıldız	Ornithogalum oligophyllum
Mührüsüleyman	Polygonatum orientale
Dağ soğanı	Scilla ingridae
Lale	Tulipa orphanidea
	LYTHRACEAE
Kırmızı hevulma	Lythrum salicaria
ÖKSEOTUGİLLER	LORANTHACEAE
Meşeburcu	Loranthus europeus
Ökseotu	Viscum album subsp. austriacum
Ökseotu	Viscum album subsp. abietis
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
Hatmi	Alcea digitata
Ebegümeci	Malva neglecta
	Kitabelia balansae
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. carica
	MORINACEAE
	Morina persica
ZEYTİNGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus ornus subsp. cilicica
Boruk	Jasminium fruticans

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Zeytin	<i>Olea europaea</i> var. <i>europaea</i>
Akçakesme	<i>Phillyrea latifolia</i>
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	<i>Cephalanthera kotschyana</i>
Sahlep	<i>Cephalanthera damassonium</i>
Sahlep	<i>Orchis anatolica</i>
Sahlep	<i>Limodorum abortivum</i>
Sahlep	<i>Orchis coriophora</i>
Sahlep	<i>Orchis mascula</i> subsp. <i>pinetorum</i>
Sahlep	<i>Orchis morio</i> subsp. <i>syriaca</i>
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	<i>Orobanche alba</i>
Canavar otu	<i>Orobanche anatolica</i>
Ayıparmağı	<i>Phelypaea coccinea</i>
ŞAKAYIKGİLLER	PAEONIACEAE
Şakayık	<i>Paeonia mascula</i> subsp. <i>mascula</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	<i>Corydalis solida</i> subsp. <i>tauricola</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
Gelincik	<i>Papaver syriacum</i>
Gelincik	<i>Papaver tauricola</i>
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Çuhaçiçeği	<i>Primula vulgaris</i> subsp. <i>vulgaris</i>
ŞEKERCİBOYASKİLLER	PHYTOLACACEAE
Şekerci boyası	<i>Phytolacca pruinosa</i>
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	<i>Plantago lanceolata</i>
Sinirotu	<i>Plantago major</i> subsp. <i>major</i>
ÇINARAĞACIGİLLER	PLATANACEAE
Çınar	<i>Platanus orientalis</i>
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	<i>Acantholimon libanoticum</i>
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops umbellulata</i> subsp.
	<i>umbellulata</i>
Tarla ayırığı	<i>Agropyron cristatum</i> subsp.
	<i>pectinatum</i>
Tilki kuyruğu	<i>Alopecurus utriculatus</i> subsp.
	<i>antoxanthoides</i>
Yulaf	<i>Avena barbata</i>
	<i>Cortaderia sellona</i>
Köpekdişi ayırığı	<i>Cynodon dactylon</i> var. <i>dactylon</i>
Topbaş tarakotu	<i>Cynosurus echinatus</i>
	<i>Gaudiniopsis macra</i> subsp. <i>macra</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum bulbosum</i>
Tüylü inciotu	<i>Melica persica</i> subsp. <i>inaequiglumis</i>
	<i>Milium vemale</i> subsp. <i>montianum</i>

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	Phragmites australis
Yumrulu tavşanotu	Poa bulbosa
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGANACEAE
Kuzu kulağı	Rumex sanguineus
Kuzu kulağı	Rumex acetosella
Kuzu kulağı	Rumex scutatus
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kan damlası	Adonis annua
Kan damlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Akasma	Clematis vitalba
Düğünçiçeği	Ranunculus repens
Düğünçiçeği	Ranunculus damascenus
Düğünçiçeği	Ranunculus sprunerianus
ÇEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Barutağacı	Frangula alnus subsp. alnus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus communis
Koyunotu	Agrimonia eupatoria
Mahlep	Cerasus mahaleb var. mahaleb
Kiraz	Cerasus vulgaris
Yemişen	Crataegus monogyna subsp. monogyna
Yemişen	Crataegus orientalis var. orientalis
Tavşan elması	Cotoneaster nummularia
Ergeç sakalı	Flipandula ulmari
Çilek	Fragaria vesca
Elma	Malus sylvestris
Beşparmakotu	Potentilla reptans
Beşparmakotu	Potentilla recta
Erik	Pururus divaricata subsp. divaricata
Ahlat	Pyrus syriaca var. syriaca
Kuşburnu	Rosa canina
Gül	Rosa villosa
Böğürtlen	Rubus sanctus
Üvez	Sorbus umbellata var. umbellata
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymolosa
Orman leylağı	Asperula setosa
Yoğurtotu	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Gallium spurium subsp. spurium
Yoğurtotu	Galium aparina
	Galium verum subsp. verum
	Shrardia arvensis
SÖĞÜTGİLLER	ALICACEAE
Ak kavak	Populus alba
Titrek kavak	Populus tremula
Söğüt	Salix cinera
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Taşkıran	Saxifraga aclscendens
Taşkıran	Saxifraga hederacea var. libanotica
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Sıracaotu	Scrophularia xanthoglassa
Sığır kuyruğu Yavşanotu	Verbascum songaricum
Yavşanotu	Veronica anagallis -aquatica
Yavşanotu	Veronica balansae
	Veronica dichrus
AYIFINDIĞIGİLLER	STYRACACEAE
Ayı fındığı	Styrax offlcinalis
PORSUKGİLLER	TAXACEAE
Porsuk	Taxus baccata
SERÇEDİLİGİLLER	THYMELEACEAE
Develik	Daphne oleoides subsp. kurdica
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Karaağaç	Ulmus glabra
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Isırganotu	Urtica dioica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana alliariifolia

Çizelge 52 - Gaziantep'te bulunan Endemik Bitki Türleri

Gaziantep'te Yetişen Endemik Bitki Türleri

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kuzu Kişnişi	Ferulago platycarpa
YILANYASTIĞIGİLLER	ARACEAE
Yılan Yastığı	Arum detruncatum var. caudatum
Yılan Yastığı	Arum dioscoridis var. luschanii
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis pauciloba var. pauciloba
Papatya	Anthemis tricornis
Peygamber Çiçeği	Centaurea consanguinea
Peygamber Çiçeği	Centaurea haradjianii
Peygamber Çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber Çiçeği	Centaurea lycopifolia
Peygamber Çiçeği	Centaurea sclerolepis
	Geropogon hybridus
	Serratula oligocephala
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp.
	argenteum
Gümüşdüğme	Tanacetum nitens
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Emzikotu	Onosma bornmuelleri
Karakafes	Symphytum aintabicum
HARDALGİLLER	BRASSIACEAE
Kevke	Alyssum filiforme
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gece Menekşesi	Hesperis trullata
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus galaticus
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Palemir	Cephalaria salicifolia
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Belkıs Geveni	Astragalus balkisensis
Geven	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus dipodurus
Geven	Astragalus elongatus subsp.
	nucleiferus
Geven	Astragalus leporinus var. hirsutus
Geven	Astragalus lycius
Geven	Astragalus nervulosus
Geven	Astragalus shepardii
Geven	Astragalus suberosus subsp.
	ancyleus
Geven	Astragalus vexillaris
	Dorycnium pentaphyllum subsp.
	haussknectii
Meyan	Glycrrhiza flavescens
	Hedysarum pogonocarpum
Teknecik	Medicago shepardii
Korunga	Onobrychis sulphurea var. pallida
Antep yoncası	Trifolium aintabense
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	Hypericum capitatum var. capitatum
Binbirdelikotu	Hypericum salsolifolium
Binbirdelikotu	Hypericum spectabile
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACACEAE
Dolamaotu	Paronychia imbricata
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp.
	pseudonubigena
Çiğdem	Crocus sieheanus
Süsen, Kurtkulağı	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Adaçayı	Salvia pilifera
Antepkayakekiği	Satureja aintabensis
Kaside	Scutellaria orientalis subsp.
	santolinoides
Dağçayı	Stachys amanica
Dağçayı	Stachys pumila
Kısamahmutotu	Teucrium paederotoides
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium brevicale
Dağ soğanı	Allium flavum subsp. tauricum var.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	pilosum
Çirişotu	Asphodeline damascena subsp.
	gigantea
Acı çiğdem	Colchicum balansae
Ters lale	Fritillaria viridiflora
Dağ sümbülü	Muscari discolor
Dağ soğanı	Scilla mesopotamica
Lale	Tulipa sintenesii
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Gelincik	Papaver clavatum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Mahmuzotu	Consolida glandulosa
Çöpleme	Helleborus vesicarius
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
	Rhamnus petiolaris
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymulosa
Yoğurtotu	Galium cappadocicum
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
Yoğurtotu	Galium scopulorum
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria genistifolia subsp. praealta
Sıgırkuyruğu	Verbascum barbeyi
Sıgırkuyruğu	Verbascum cheiranthifolium var.
	asperulum
Sıgırkuyruğu	Verbascum diversifolium
Sıgırkuyruğu	Verbascum germanicae
Sıgırkuyruğu	Verbascum macrosepalum
Sıgırkuyruğu	Verbascum tenue
Farekulağı	Veronica polium

Çizelge 53 - Endemik Türlerin Tehlike Durumu

Gaziantep'te Bulunan Nadir Bitki Türleri ve Tehlike Grupları.		
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)	
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC	
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC	
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT	

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss. a,b)	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.)	
Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var.	
<i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst. a,b)	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge 54 - Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo

Sof Dağında Yetişen Bitki Türleri

EĞRELTİGİLLER	ADIANTACEAE
Venüssaçı	<i>Adiantum capillus-veneris</i>
EĞRELTİGİLLER	ASPLENIACEAE
Baldırıkara	<i>Asplenium trichomanes</i>
Altınotu	<i>Ceterach officinarum</i>
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Katranardıcı	<i>Juniperus oxycedrus</i> subsp. <i>oxycedrus</i>
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Kızılcam	<i>Pinus brutia</i>
AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpençesi	<i>Acanthus dioscoridis</i> var. <i>dioscoridis</i>
Ayıpençesi	<i>Acanthus hirsutus</i>
AKÇAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçağaç	<i>Acer monspessulanum</i> subsp. <i>microphyllum</i>
NERGİZGİLLER	AMARYLLIDACEAE
Kardelen	<i>Galanthus fosteri</i>
Tatarcık	<i>Ixiolirion tataricum</i> subsp. <i>montanum</i>
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak	<i>Cotinus coggyria</i>

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Melengiç	Pistacia palaestina
Melengiç	Pistacia terebinthus subsp.
Antepfıstığı	terebinthus
Sumak	Pistacia vera
	Rhus coriaria
ZAKKUMGİLLER	APOCYNACEAE
Cezayir menekşesi	Vinca herbacea
YILANYASNGİĞİLLER	ARACEAE
Yılan yastığı	Arum balansanum
Yılan yastığı	Arum conophalloides var.
	conophalloides
DUVARSARMAŞIGİĞİLLER	ARALIACEAE
Duvar Sarmaşığı	Hedera helix
LOHUSAOTUGİLLER	ARISTOLOCHACEAE
Lohusa otu	Aristolochia maurorum
KIRLANGIÇKÜKÜĞİLLER	ASCLEPIADACEAE
Kırlangıçkoku	Vincetoxicum mcanescens
HANIMTUZLUĞUGİLLER	BERBERIDACEAE
Çatlakotu	Bongardia chrysogonum.
Çatlak	Leontice leontopetalum subsp.
	ewersmannii
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Havaoivaotu	Alkanna hirsutissima
Sığırdili	Anchusa azurea var. azurea
Sığırdili	Anchusa strigosa
Engerekotu	Echium italicum
Aygünçeği	Heliotropium haussknechtii
Aygünçeği	Heliotropium myosotoides
Aygünçeği	Heliotropium supinum
	Moltkia coerulea
Emzikotu	Onosma albo-roseum subsp. albo-
	roseum
Emzikotu	Onosma bulbotrichum
Emzikotu	Onosma giganteum
Emzikotu	Onosma macrophyllum var.
	angustifolium
Emzikotu	Onosma sericeum
Emzikotu	Onosma sieheanum
	Paracaryum sintenisii
	Solenanthus stamineus
Karakafesotu	Symphytum aintabicum
ÇANÇİÇEĞİĞİLLER	CAMPANULACEAE
	Asyneuma rigidum
Çançiceği	Campanula glomerata subsp.
Çançiceği	Campanula involucrata
HANİMELİĞİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Hanımeli	Lonicera caprifolium
Hanımeli	Lonicera etrusca var. etrusca
Hanımeli	Lonicera nummulariifolia subsp.

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	nummulariifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Karamuk	Agrostema githago
	Holosteum umbellatum
Sabunotu	Saporina prostrata subsp. prostrata
Nakil	Silene alba subsp. eriocalycina
Nakil	Silene chaetodonta
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene longipetala
Nakil	Silene supina subsp. pruinosa
	Telephium oligospermum
inek Sabunotu	Vaccaria pyramidata var. oxyodonta
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis arenicola var. arenicola
Papatya	Anthemis coelopoda var. longiloba
Papatya	Anthemis haussknechtii
Alman Papatyası	Anthemis tinctoria var. tinctoria
Meryemanadikeni	Carduus nutans
Meryemanadikeni	Carduus pycnocephalus subsp. breviphyliarius
Peygamber çiçeği	Centaurea cherianthifolia var. cherianthifolia
Peygamber çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber çiçeği	Centaurea rigida
Peygamber çiçeği	Centaurea tomentella
Peygamber çiçeği	Centaurea triumphettii
Peygamber çiçeği	Centaurea urvillei subsp. urvillei
Peygamber çiçeği	Centaurea virgata Lam.
	Chardinia orientalis
	Chondrilla juncea var. juncea
Yabani hindiba	Cichorium intybus
Su diken	Cirsium pubigerum subsp. spinosum
Kanak	Crepis alpina
Kanak	Crepis kotschyana
Kanak	Crepis sancta
	Crupina crupinastrum
Kaplanotu	Doronicum orientale
Topuz	Echinops orientalis
Kenger	Gundelia tournefortii var. armata
ölmez çiçek	Helycrysus plicatum subsp. plicatum
	Jurinea ramulosa
	Mantisalca salmantica
Yemlik	Scorzonera cana var. radicata
Kanaryaotu	Senecio vernalis
Adi eşekmarulu	Sonchus asper subsp. glaucescens
Gülmüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Karahindiba	Taraxacum syriacum
Yemlik	Tragopogon balcanicus
Yemlik	Tragopogon pratensis
Yemlik	Tragopogon reticulatus
	Tripleurospermum oreades
Büyük pıtrak	Xanthium strumarium subsp.
	cavanillesii dansereau
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus althaeoides
Mahmudeotu	Convolvulus aucheri
Mahmudeotu	Convolvulus arvensis
Mahmudeotu	Convolvulus betonicifolius subsp.
	betonicifolius
Mahmudeotu	Convolvulus siculus var. siculus
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Taşçanta	Aethionema arabicum
Taşçanta	Aethionema stapfii
Kaz otu	Arabis aucheri Boiss.
Kaz otu	Arabis brachycarpa
	Camelina hispida
Çobançantası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria draba
	Clypeola jonthlaspi
Deniz lahanası	Crambe orientalis var. orientalis
Deniz lahanası	Crambe tataria var. tatarla
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum hamosum
Çalgıcıotu	Erysimum repandum
Çalgıcıotu	Erysimum smyrnaeum
	Fibigia eriocarpa
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis pulmonarioides
Çivitotu	Isatis tinctoria subsp. corymbosa
	Matthiola longipetala subsp. biccmis
	Neslia apiculata
Ak hardal	Sinapis alba
Hardal	Sinapis arvensis
Bülbülotu	Sisymbrium altissimum
Bülbülotu	Sisymbrium loeselii
	Sterigmostemum sulphureum
	subsp. sulphureum
	Thlaspi perfoliatum
KABAKGİLLER	CUCURBITACEAE
Acıdölek	Ecballium elaterium.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostan bozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Pelemir	Cephalaria syriaca

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Uyuzotu	Scabiosa argentea
Uyuzotu	Scabiosa micrantha
İĞDEĞİLLER	ELAEAGNACEAE
İğde	Elaeagnus angustifolia
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBİACEAE
Sütleğen	Euphorbia aleppica
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var.
	tmolea
Sütleğen	Euphorbia chamaesyce
Sütleğen	Euphorbia eriophora
Sütleğen	Euphorbia macroclada
Sütleğen	Euphorbia orientalis
Sütleğen	Euphorbia phymatosperma
Sütleğen	Euphorbia szovitsii
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Yaraotu	Anthyllis vulneraria subsp.
	praepropera
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Geven	Astragalus cephalotes
Geven	Astragalus declinatus
Geven	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus diptherites var.
	diptherites
Geven	Astragalus lydius
Ponpon Geven	Astragalus macrocephalus subsp.
	finitimus
Geven	Astragalus suberosus subsp.
	ancyleus
Nohut	Cicer arietinum
Nohut	Cicer pinnatifidum
Akrepkuyruğu	Coronilla orientalis
	Dorycnium pentaphyllum subsp.
	haussknechtii
	Hedysarum kotschyi
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Mürdümük	Lathyrus sativus
Mercimek	Lens nigricans
Mercimek	Lens orientalis
Gazelboynuzu	Lotus gebelia var. gebelia
Gazelboynuzu	Lotus gebelia Var. hirsutissimus
Kokulu yonca	Medicago orbicularis
Kokulu yonca	Medicago radiata
Korunga	Onobrichis cornuta
Korunga	Onobrichis galegifolia
Korunga	Onobrichis gracilis
Bezelye	Pisum sativum subsp. elatius var.
	pumila
	Psoralea jaubertina

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yonca	Trifolium caudatum
Yonca	Trifolium haussknechtii var. candollei
Yonca	Trifolium pauciflorum
Yonca	Trifolium pratense subsp. pratense
Yonca	Trifolium purpureum
Yonca	Trifolium repens var. repens
Yonca	Trifolium stellatum var. stellatum
Yonca	Trifolium speciosum
Boyotu	Trigonella coelesyriaca
Bakla	Vicia alpestris
Bakla	Vicia assyriaca
Bakla	Vicia cracca subsp. stenophylla
Bakla	Vicia cuspidata
Bakla	Vicia faba
Bakla	Vicia grandiflora var. grandiflora
Bakla	Vicia michauxii var. michauxii
Bakla	Vicia narbonensis
Bakla	Vicia pannonica var. pannonica
Bakla	Vicia peregrina
Bakla	Vicia sativa. subsp. segetalis
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Blrant meşesi	Ouercus brantii
Kermes Meşesi	Ouercus coccifera
Mazı Meşesi	üuercus infectoria boissieri
Mazı meşesi	Ouercus ithaburensis subsp.
	macrolepis
Kara meşe	
Lübnan meşesi	Ouercus libani
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	Erodium botrys
Dönbaba	Erodium cicutarium subsp.
	cutarium
Turnagagası	Geranium pyrenaicum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
Itır	Pelargonium endlicherianum
KÜREÇİÇEĞİGİLLER	GLOBULARIACEAE
Küre çiçeği	Giobularia trichosantha
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	Hypericum amblysepalum
Binbirdelikotu	Hypericum hyssopifolium subsp.
	elongatum
Binbirdelikotu	Hypericum lydium
Binbirdelikotu	Hypericum orientale
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum retusum
Binbirdelikotu	Hypericum venustum

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Binbirdelikotu	Hypericum russegeri
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACEAE
Dolamaotu	Paronychia kurdica subsp.
	haussknechtii
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp.
	pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp. cancellatus
Karga soğanı	Gladiolus atrovioleaceus
	Gynandrisis sisyrinchium
Süsen	İris persica
Süsen	İris reticulata
Süsen	İris histro var. aintabensis
Süsen	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Yerçamı	Ajuga chamaepitys subsp. laevigata
Karaisırgan	Ballota nigra subsp. nigra
Karaisırgan	Ballota saxatilis subsp. saxatilis
	Eremostachys laciniata
	Eremostachys moluccelloides
	Lallemantia canescens
Ballıbaba	Lamium amplexicaule
Ballıbaba	Lamium caricense
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium parviflorum subsp.
	parviflorum
Su nanesi	Mentha pulegium
Taşnanesi	Micromeria myrtifolia
	Moluccella laevis
Kedinanesi	Nepeta italica
Kedinanesi	Nepeta nuda subsp. albiflora
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis pungens var. hirta Velen
Adaçayı	Salvia bracteata
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia palaestina
Adaçayı	Salvia pisidica
Adaçayı	Salvia russellii
Adaçayı	Salvia spinosa
Adaçayı	Salvia suffruticosa
Adaçayı	Salvia syriaca
Adaçayı	Salvia tomentosa
Adaçayı	Salvia verticillata
Kaside	Scutellaria orientalis subsp. alpina
	var. alpina

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kaside	Scutellaria rubicunda subsp.
	subvelitina
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Sideritis libanotica subsp.
	microchlamys
Dağçayı	Sideritis montana subsp. montana
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Dağ çayı	Stachys pumila
Yermeşesi	Teucrium multicaule
Yermeşesi	Teucrium orientale
Yermeşesi	Teucrium polium
Zahter	Thymbra spicata var. spicata
Sormuk	Wiedemannia orientalis
ince dağreyhanı	Ziziphora capitata
İnce dağreyhanı	Ziziphora tenuior
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium noeanum
Dağ soğanı	Ailium orientale
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum subsp. rotundum
Çirişotu	Asphodeline baytopae
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum szovitsii
Acı çiğdem	Colchicum troodii
Altın yıldız	Gagea fibrosa
Altın yıldız	Gagea peduncularis
Küçük sümbül	Hyacinthella nervosa
Sümbül	Hyacinthus orientalis subsp.
	orientalis
Dag sümbülü	Muscari comosum
Dag sümbülü	Muscari longipes
Dag sümbülü	Muscari neglectum
Akyıldız	Ornithogalum alpigenum
Akyıldız	Ornithogalum narbonense
Akyıldız	Ornithogalum platyphyllum
Akyıldız	Ornithogalum umbellatum
Dağ soğanı	Scilla melaina Speta
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	ÜNACEAE
Keten	Unum aretioides
Keten	Unum carienne
Keten	Unum catharticum
Keten	Unum mucronatum subsp. orientale
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea digitata
Hatmi	Alcea pallida
Ebegümeçi	Malva sylvestris
DUTGİLLER	MORACEAE

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

İncir	<i>Ficus carica</i> subsp. <i>rupestris</i>
	MORINACEAE
	<i>Morina persica</i>
ZEYTİNGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	<i>Fraxinus angustifolia</i> subsp. <i>syriaca</i>
Boruk	<i>Jasminum fruticans</i>
Zeytin	<i>Olea europaea</i> var. <i>europaea</i>
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	<i>Himanthoglossum affine</i>
Sahlep	<i>Orchis anatolica</i>
Sahlep	<i>Orchis collina</i>
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	<i>Orobanche alba</i>
Canavar otu	<i>Orobanche anatolica</i>
Canavar otu	<i>Orobanche caryophyllacea</i>
Ayı parmağı	<i>Phelypaea coccinea</i>
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	<i>Corydalis solida</i> subsp. <i>solida</i>
Şahtere	<i>Fumaria asepsala</i>
Yavruağzı	<i>Hypecoum imberbe</i>
Gelincik	<i>Papaver orientale</i>
Gelincik	<i>Papaver paucifoliatum</i>
Gelincik	<i>Papaver rhoeas</i>
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	<i>Plantago lanceolata</i>
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	<i>Acontholimon venustum</i> var. <i>venustum</i>
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops cylindrica</i>
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops triuncialis</i> subsp. <i>triuncialis</i>
Bodur buğdayotu	<i>Aegilops umbellulata</i> subsp. <i>umbellulata</i>
Yulaf	<i>Avena barbata</i> subsp. <i>barbata</i>
Yulaf	<i>Avena eriantha</i>
Kuş yüreği	<i>Briza humilis</i>
Tarla bromu	<i>Bromus Japonicus</i> subsp. <i>japonicus</i>
Tarla bromu	<i>Bromus scoparius</i>
	<i>Chrysopogon gryllus</i> subsp. <i>gryllus</i>
Domuz ayrığı	<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>hispanica</i>
	<i>Elymus hispidus</i> subsp. <i>hispidus</i>
Çayır yumağı	<i>Festuca pratensis</i>
	<i>Glyceria maxima</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum distichon</i>
Yumrulu arpa	<i>Hordeum bulbosum</i>
Adi parlakot	<i>Koeleria cristata</i>
	<i>Lolium subulatum</i>
Tüylü inciotu	<i>Melica persica</i> subsp. <i>jacquemontii</i>

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kelp kuyruğu	Phleum bertolonii
Kelp kuyruğu	Phleum pratense
Yumrulu tavşan otu	Poa bulbosa
Sorguçotu	Stipa ehrenbergiana
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGONACEAE
	Atraphaxis billardieri var. billardieri
Kuzukulağı	Rumex chalepensis
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Farekulağı	Anagallis arvensis var. arvensis
NARGİLLER	PUNICACEAE
Nar	Punica granaîum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kandamlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Kandamlası	Adonis fiammea
Manisa Lalesi,	
Koyungözü	Anemone blanda
	Ceratocephalus falcatus
Hezaren	Consolida oliveriana
Hezaren	Consolida orientalis
Akçöpleme	Helleborus vesicarius
Çörekotu	Nigella arvensis var. caudata
Düğünçiçeği	Ranunculus argyreus
Düğünçiçeği	Ranunculus asiaticus
Düğünçiçeği	Ranunculus arvensis
Düğünçiçeği	Ranunculus Uçarla subsp.
	ficariiformis
Düğünçiçeği	Ranunculus isthmicus subsp.
	stepporum
MUABBETÇİÇEĞİGİLLER	RESEDACEAE
Muabbet çiçeği	Reseda lutea
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Karaçalı	Paliurus sipina-christi
Cehri	Rhamnus alaternus
Cehri	Rhamnus microcarpus.
Cehri	Rhamnus oleoides subsp. graecus
Cehri	Rhamnus pallasii.
Cehri	Rhamnus punctatus var. punctatus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus arabica
Badem	Amygdalus communis
Acıbadem	Amygdalus lycioides var. lycioides
Acıbadem	Amygdalus orientalis Miller
Acıbadem	Amygdalus vulgaris
Mahlep	Cerasus mahaleb
Yabani Kiraz	Cerasus microcarpa subsp.
	microcarpa
Yabani Kiraz	Cerasus microcarpa subsp. tortuosa
Tavşan elması	Cotoneaster morulus

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tavşan elması	Cotoneaster nummularia
Yemişen	Crataegus microphylla
Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
	monogyna
Yemişen	Crataegus orientalis
Yemişen	Crataegus sianica
Elma	Malus sylvestris
Kanotu	Potentilla reptans
Erik	Prunus divaricata subsp. divaricata
Ahlat	Pyrus syriaca var. syriaca
Kuşburnu	Rosa canina
Sarıgül	Rosa foetida
Böğürtlen	Rubus sanctus
Küçük çayır düğmesi	Sanguisorba minör subsp. magnolii
	Spirae hypericifolia
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula arvensis
	Cruciata articulata
	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Galium tricornutum
Yoğurtotu	Galium spurium
Yoğurtotu	Galium scabifolium
Yoğurtotu	Galium verum
Kökboya	Rubia tinctorum
SÖĞÜTGİLLER	SALICACEAE
Söğüt	Salix pedicellata
Söğüt	Salix triandra
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran	Saxifraga hederacea var. libanotica
Taşkiran	Saxifraga tridactylies L
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria chalepensis var. chalepensis
Nevruzotu	Linaria grandiflora
Sıracaotu	Scrophularia canina subsp. bicolor
Sıracaotu	Scrophularia libanotica subsp.
Sıracaotu	libanotica
Sıracaotu	Scrophularia orientalis
Sığır kuyruğu	Scrophularia xanthoglossa
Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae
Sığır kuyruğu	Verbascum infidelium
Yavşanotu	Verbascum lasianthum
Yavşanotu	Veronica hederifolia
	Veronica triphyllus
PATLICANGİLLER	SOLANACEAE
Banotu Banotu	Hyocyamus aureus Hyocyamus reticulatus
ILGINGİLLER	TAMARICACEAE
Ilgın	Tamarix simyrensis
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Dağdağan	Celtis tournefortii

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kimyon	Bunium microcarpum subsp. microcarpum
	Bupleurum croceum
	Bupleurum lophocarpum
Frenk kimyonu	Carum carvi
Baldıran	Conium maculatum
Havuç	Daucus carota
Boğadiken	Eryngium falcatum
Asaotu	Ferula haussknechtii
Eşek baldıranı	Lecokia cretica
Yalancı Çakşır	Prangos peucedanifolia Fenzl
	Scandix iberica
	Scandix pecten-veneris
	Torilis leptophyllum
	Torilis ucranica
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Duvarfesleğeni	Parietaria lusitanica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana dioica
Kediotu	Valeriana officinalis
MENEKŞEGİLLER	VIOLACEAE
Menekşe	Viola tricolor
ÜZERLİKOTUGİLLER	ZYGOPHYLLACEAE
Üzerlik	Peganum harmala

Resim 3 - Ters lale (Fritillaria viridiflora Post)

Çizelge 55 - Sof Dağının Endemik Bitkilerini gösterir tablo

Sof Dağı'nın Endemik Bitkileri

AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpencesi	Acanthus hirsutus
Ayıpencesi	Arum balansanum
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Aygünççeği	Heliotropium haussknechtii

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Emzikotu Karakafesotu KARANFİLGİLLER Sabunotu PAPATYAGİLLER Papatya Peygamber çiçeği Peygamber çiçeği	Onosma sieheanum Symphytum aintabicum CARYOPHYLLACEAE Saponaria prostrata. subsp. Prostrata COMPOSITAE Anthemis arenicola var. arenicola Centaurea haussknechtii Centaurea tomentella
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
SUTLEGENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var. tmolea
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep geveni Geven Geven Geven	Astragalus aintabicus Astragalus densifolius Astragalus lydius Astragalus suberosus subsp. ancyleus Dorycnium pentaphyllum subsp. haussknechtii
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Yonca	Trifolium caudatum
SUSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus Miller subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus Herbert subsp. Cancellatus
Süsen	Iris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Calba	Phlomis armeniaca
Adaçayı	Salvia pisidica
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Stachys pumila
	Wiedemannia orientalis
ZAMBAKGİLLER	LILIACEAE
Akyıldız Lale	Ornithogalum alpigenum Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	LINACEAE
Keten Keten	Linum aretioides Linum cariense
DUGUNÇİÇEGİGİLLER	RANUNCULACEAE
Akçöpleme	Helleborus vesicarius
KOKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
SİRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEA
Sığır kuyruğu Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae Verbascum infidelium
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
	Bupleurum lophocarpum

Resim 4 - Antep Geveni (*Astragalus ainaibicus boiss*)

Resim 5 - Peygamber Çiçeği (*Centaurea haussknechtii Boiss*)

E.2. Fauna

Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere olduğu belirlenmiştir. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesi Ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede yer alan Turaç (*Francolinus francolinus*) ve küçük karabatak türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı alanlardandır. Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Fırat kaplumbağası

(*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasbaş pakta (*Aythya nyroca*), sazhorozu (*porphyrio porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulunduğu bilinmektedir. Yabani ve mahalli populasyonlar ise; keklik, tilki, tavşan, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa Şahin, Doğan, gibi yırtıcı kuşlar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurdağı, Kartal dağı mevkii, Gaziantep sınırları içerisinde kalan ıfırat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve bahçeleri, Oğuzeli ilçemizin Tılbaşar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamış ilçemizin baraj mevkilerinde bu kuşlar diğer hayvanlar görülmüştür.

Çizelge 56 – Kuşlarımız

İlimizde Doğal Olarak Yaşayan Hayvanlar Listesi

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Dağ Serçesi	<i>Passer montanus</i>	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	<i>Passer domesticus</i>	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	<i>Passer hispaniolansis</i>	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	<i>Passer petunia petronia</i>	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	<i>Passer moobiticus</i>	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi	<i>Passer</i>	Passeridaceae
	Sürmeli Dal Bülbülü		
7	Sakar Kuşu	<i>Prunella ocularis</i>	Passeridaceae
8	Taş Serçesi	<i>Petronia brachydactyla</i>	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	<i>Petronia xantocollis</i>	Passeridaceae
10	Bozboğaz, Çit Serçesi	<i>Prunella modularis</i>	Prunellidea
	Dağ Bülbülü		
11	Kumru	<i>Streptopelia decaocto</i>	Colombidae
12	Küçük Kumru	<i>Streptopelia Senegalensis</i>	Sitridae
13	Kaya Güvercini	<i>Columba livia</i>	Columbidae
14	Mavi Güvercin	<i>Columba oenas</i>	Columbidae
	Yabana (Gaziantep)		
15	Tahtalı Güvercin	<i>Columba palumbus</i>	Columbidae
	Yabana (Gaziantep)		
16	Zevzir (Gaziantep) Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sturnidae
17	Kanarya, Küçük İskete	<i>Serinus serinus</i>	Fringillidae
18	Saka Kuşu	<i>Carduelis carduelis</i>	Fringillidae
19	Çifcağırtlak, süğüt bülbülü	<i>Phylloscopus collybita</i>	Sylviidae
20	Altın tavuk, Çalı kuşu	<i>Regulus regulus</i>	Sylviidae
21	Telli Turna	<i>Andropoides virgo</i>	Gruidae
22	Turna kuşu	<i>Grus grus</i>	Gruidae
23	Sedir kanaryası	<i>Serinus syriacus</i>	Passeridaceae

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

24	Arıcıl kuşu	<i>Pernis apivorus</i>	Accipitridae
25	Guguk kuşu	<i>Cuculus canorus</i>	Cuculidea
26	Okseotu Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	Turdidae
	Bülbülü, Kamış Bülbülü		
27	Dere Bülbülü, Öteğeni	<i>Cettia cetti</i>	Sylviidae
28	Bataklık Saz Ardıcı	<i>Acrocephalus palustris</i>	Sylviidae
	Bataklık Bülbülü		
29	Orman Kızılbacağı	<i>Tringa glareola</i>	Scolopacidae
	Orman düdükünü		
30	Kenevir Kuşu	<i>Carduelis cannabina</i>	Fringillidae
31	Kır Kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	Hirundinidae
32	Kaya Kırlangıcı	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hirundinidae
33	Pencere Kırlangıcı	<i>Delichan urbica</i>	Hirundinidae
34	Yeşilbaş Ördek	<i>Plathyrynchos</i>	Anatidae
35	Ak Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconidae
36	Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	Ciconidae
37	Bıldırcın	<i>Cotornix cotornix</i>	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Tetraonidae
39	Çit Kuşu	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	<i>Pycnonotus barbutus</i>	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
42	Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
43	Dere İncir Kuşu	<i>Anthus spinoletta</i>	Motacillidae
44	Tarla Kuşu	<i>Alauda arvensis</i>	Alaudidae
45	Boğmaklı Tarla Kuşu	<i>Melanacorypha calandra</i>	Alaudidae
46	Tepeli Toygar	<i>Calerida cristata</i>	Alaudidae
	Tepeli Tarla Kuşu Piypi		
47	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	Alaudidae
	Fundalık Toygarı		
48	Bıyıklı Baştankara	<i>Panurus</i>	Timalidae
49	Saz Baştankara	<i>Biarmicus</i>	Paridae
	Bataklık Baştankarası		
50	Söğüt Baştankarası	<i>Parus pastris</i>	Paridae
51	Çam Baştankarası	<i>Parus ater</i>	Paridae
52	Kiraz Kuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	Emberizidae
53	Kızıl Çalibülbülü	<i>Cercotrichas Galactotes</i>	Turdidae
	Yelpaze Kuyruklu Bülbül		
54	Alacagögüs, Çalibülbülü	<i>Luscinia luscinia</i>	Turdidae
55	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Turdidae
56	Büyük Saz Ardiç Kuşu	<i>Acrocephalus arundineus</i>	Sylviidae
57	Üvelik Kuşu	<i>Stroptopelia turtur</i>	Columbidae
58	Ebabil Kuşu	<i>Apus apus</i>	Arpodida
	İbibik Kuşu (Gaziantep)		

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

59	Çavuş Kuşu İbibik	<i>Upopo epops</i>	Upupidae
60	Bozkır toygarı	<i>Calandrella cinerae</i>	Alaudidae
61	Çekirge Kuşu, Kızılsırtlı	<i>lanius collorio</i>	lanidae
	Örümcek Kuşu		
62	Zeytinlik mukallidi	<i>Hippolais olivetosum</i>	Motoullidae
63	Çalı Öteğeni	<i>Sylvia communis</i>	Motoullidae
64	Yeşil Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trocholidies</i>	Motoullidae
65	Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trochilluss</i>	Motoullidae
66	Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Picidae
67	Suriye Ağaçkakanı	<i>Dendlocopus syrius</i>	Picidae
68	Yeşil Ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	Picidae
69	Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	Falconidae
70	Şahin	<i>Buteo buteo</i>	Accipitridae
71	Küçük Kartal	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Falconidae
72	Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Falconidae
73	Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Falconidae
74	Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	Accipitridae
75	Büyük bağırgan kartal	<i>Aquile chrysaetos</i>	Accipitridae
76	Küçük bağırgan kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Accipitridae
77	Ekin Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
78	Kızıl Gaga Dağ Kargası	<i>Phyrrocorax phyrrocorax</i>	Corvidae
79	Leş Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	<i>Corvus corax</i>	Corvidae
81	Küçük Bağırgan Kartal	<i>Aquile pomorina</i>	Falconidae
82	Atmaca	<i>Hieraaetus fasciatus</i>	Falconidae
83	Gezginci Dogan	<i>Falco peregrinus</i>	Falconidae
84	Mavi Doğan, Gök Delice	<i>Circus cyaneus</i>	Accipitridae
85	Kırmızı Doğan Saz Delice	<i>Circus aeruginosus</i>	Accipitridae
86	Bozkır Doğanı, Bozkır Delice	<i>Circus macrourus</i>	Accipitridae
87	Güvercin Doğanı	<i>Falco columbarius</i>	Falconidae
	Güvercin Bozkır		
88	Çayır Doğanı, Küçük Delice	<i>Circus cyaneus</i>	Accipitridae
89	Delice Doğan, Ağaç Doğan	<i>Falco pygargus</i>	Accipitridae
90	Peçeli Baykuş, Beyaz Baykuş	<i>Tyto alba</i>	Tytonidae
91	Puhu Kuşu	<i>Bubo bubo</i>	Strigidae
92	Kulaklı Orman Baykuşu	<i>Asio otus</i>	Strigidae
93	Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Baykuş	<i>Aegolius funereus</i>	Strigidae

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

İlimizdeki toplam orman alanı 123740.2 ha'dır. İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağı'nın Suriye ve Amik Ovasına dağılan kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımı 800-1450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabancı zeytin, sandal, akçeşme, terebantın, sakız, funda, tesbih, ladin, sütleğen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlarıdır.

İlimizin yakın çevresindeki Dülük Baba, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışması yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

Resim 6 - Gaziantep İlinde Bulunan Ormandan Bir Görünüm

E.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

E.3.3. Tabiat Parkları

Çizelge 57 - Gaziantep’te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo

Gaziantep’te Bulunan Tabiat Parkları.

Burç Tabiat Parkı	Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.
Dülük Baba Tabiat Parkı	306 hektar büyüklüğündedir. 11/07/2011 tarihinde tescil edilmiştir. 10/07/2014 tarihinde ise Gelişme Planı Onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şehitkamil İlçesinde, E-24 karayoluna 2km. uzaklıktadır.
Huzurlu Terapi Tabiat Parkı	Huzurlu Yaylası, halk arasında kullanılan deyimiyile "Hınzırlı Yaylası (Domuz Yaylası)" 152 hektar büyüklüğündedir. İlimiz İslahiye İlçesi, Tandır Köyü sınırlarında bulunmaktadır. Gaziantep İl Merkezine 110 km uzaklıkta, İslahiye İlçesine 30km uzaklıkta bulunmaktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 152 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.
Allaben Tabiat Parkı	Alleben Tabiat Parkı, Gaziantep ili, Şahinbey ilçesi sınırlarında yer almakta ve Gaziantep il merkezine 6 km uzaklıktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 282 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Alleben Tabiat Parkı Gercişin Kapı Girişi Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Yamaçtepe Kapı Girişi ise Şahinbey İlçe Belediyesi tarafından işletilmektedir. Alleben Tabiat Parkı; Dinlenme, eğlenme, spor, piknik gibi sosyal ihtiyaçların karşılanabileceği geniş bir alandır. Alan içerisinde, Doğa Yürüyüşü, Dağ Bisikletçiliği, Doğa Fotoğrafçılığı, Kamp-Karavan, İzcilik faaliyetleri yapılabilmektedir.
Tahtaköprü Baraj Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	8.036 hektar büyüklüğündedir. Yaban Hayatı Gaziantep İli İslahiye İlçesi Yesemek, Ortaklı, Aşağıbilenler ve Ağalarobası mahallelerini içine almaktadır. Alan kuş göç yolları üzerindedir. Geliştirme sahası içinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
Ulusal Öne sahip Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı	27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir. 24.12.2016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca onaylanmıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.
Gaziantep İli Flora ve Fauna yapısı	Flora ve Fauna yapısı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.
Fırat Kaplumbağası	Gaziantep Şube Müdürlüğümüz tarafından Kasım 2015 yılında Tür Eylem Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan iki yumuşak kabuklu kaplumbağa türünden birisi olan Fırat Kaplumbağası, Refatus euphraticus (DAUDIN,1802)'un dağılışı sadece Fırat ve Dicle Nehirleri ve bu nehirlerin kollarıdır. Bu nehirlerin geçtiği ülkelerden Türkiye, Suriye, Irak ve İran türün dağılışının olduğu ülkelerdir. Dolayısıyla tür bu alanlarda endemiktir.

Huzurlu Tabiat Parkı Genel Özellikleri:

İpekyolu üzerinde binlerce yıllık geçmişiyle sayısız medeniyete ev sahipliği yapmış ve her köşesi medeniyet izleriyle dolu olan Gazi şehrimiz, Batı ve Doğu kültürünü Akdeniz üzerinden taşıyan bir geçiş noktası özelliğini korumaya devam etmektedir.

Huzurlu Tabiat Parkı Florası:

Huzurlu Yaylası Akdeniz fitocoğrafya bölgesinde yer alan Amonos Dağlarının en güney noktasında yer almaktadır. Yaylanın denizden yüksekliği 1600-2000 metredir. Huzurlu Yaylası nemli ormanları nedeniyle yayılış alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını, gürgen, şimşir, gibi türlerin en güney yayılışını temsil eden kalıntı popülasyonlar içermektedir. Flora açısından, Hınzırlı yaylasında yapılan çalışma kapsamında 85 familya ve 331 cinse ait toplam 714 bitki çeşidinin tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan bitkilerden 90'ı endemik ve 29'u nadir bitki statüsünde olmak kaydı ile 119 önemli bitki yer almaktadır.

Huzurlu Tabiat Parkı Faunası:

Huzurlu Yaylası, Amanos dağlarının bitki ve hayvan çeşitliliği yönünden en zengin bölgesidir. Hayvan çeşitliliği olarak domuz, ayı, karaca, kurt, geyik, sırtlan, tavşan, tilki, porsuk, su samuru ve semender en belirgin türlerdir. Yayla, çok sayıda kuş türüne de ev sahipliği yapmaktadır.

Burç Tabiat Parkı

Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDG/ GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.

Burç Tabiat Parkı bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir. Alan; peyzaj ve rekreasyonel kaynak değeri açısından oldukça zengindir. Alan içerisinde Ülkemizin en büyük hayvanat bahçesi bulunmaktadır. Alan piknik, doğa yürüyüşü, Fotoğrafçılık, Yaban Hayatı Gözlemciliği yapma amaçlı kullanılmaktadır.

Burç Tabiat Parkı Florası:

2012 yılında Bakanlığımızca tescil edilmiştir. Alanda Kızılçam, selvi, doğu mazısı, çörek otu, düğün çiçeği, karamuk, gelincik, kedi otu, gerdanlık, çöven, nakıl, kuzu kulağı, kantaron, ebegümeci, demir diken, akçaağaç, yabani üzüm, karaçalı, sumak, antep fıstığı, yalancı akasya, geven, fiğ, kayışkıran, yonca, üçgül, korunga, yabani badem, alıç, peygamber çiçeği türleri tespit edilmiştir.

Burç Tabiat Parkı Faunası:

Subakireleri, kelebek, ovakurbağası, tosbağa, kertenkele, inceyılan, kirpi, fare, tilki, kırlangıç, üveyik, alakarga, saksagan, örümcekuşu, kumru türleri bulunmaktadır.

Resim 7 - Hayvanat Bahçesinden bir görünüm

Resim 8 - Burç Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı

Şehitkamil İlçesinde yer alan 3.060 dekarlık saha 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Dülükbaba Tabiat Parkı tabii, peyzaj ve tarihsel dokusu bulunan, Dülük antik kentini barındıran kaynak değerlere sahiptir.

Tabiat Parkının İşlemeciliği 2009 yılında İlimiz Şehitkamil İlçe Belediyesine kiralanmıştır. Tabiat Parkının altyapısı 2010-2012 yılları arasında tamamen yenilenmiştir. Alan bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, Manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir.

Alanda bulunan Dülük Antik Kenti dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Dünyada bilinen yer altına inşa edilen Mitras Tapınaklarının en büyüğü Dülük'te bulunmuştur. Ayrıca çok sayıda kayaya oyulmuş oda mezarları ve kiliseler mevcuttur.

Resim 9 - Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel

Resim 10 - Dülük Baba Tabiat Parkı girişi

Resim 11 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm

Dülük Baba Tabiat Parkı Florası:

Kızılçam, çakaleriği, palamutmeşesi, alıç, acı badem, yabani kiraz, sıraca otu, peygamber çiçeği, nemnem otu, bozot, acıyavşan otu, kekik, dağçayı, zahter, dağ nanesi, küsküt, çiğdem, dağ soğanı bulunmaktadır.

Dülük Baba Tabiat Parkı Faunası:

Yapılan İncelemelerde Serçe, karga, keklik, tavşan, tilki, çakal, gelincik, fare, şahin, doğan tespit edilmiştir.

Resim 12 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm

E.4. Çayır ve Mera

İlimiz topraklarında Mera alanı toplam olarak 48.065,8ha.'lık bir alanı kapsamaktadır. İlçeler bazında toplam tespitli tahditli ve tescilli mera alanı; İslahiye İlçesi 5325ha., Yavuzeli ilçesi 5964ha., Nizip İlçesi 7189ha., Oğuzeli İlçesi 2441ha., Nurdağı İlçesi 4900ha., Karkamış İlçesi 4246ha., Araban İlçesi 3908,33ha., Şehitkamil İlçesi 5673,87ha., Şahinbey ilçesi 12240ha. Olarak İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildiği için çayır ve mera alanlarımızda önemli oranda suni azalma ortaya çıkmıştır.

İlimizde 48.065,8ha 'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza yeşil ve kuru ot sağlayan yem alanları değildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sağlama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyükşehir ve endüstri merkezlerinin kirlettiği havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sağlaması ve yeşil örtüsü ile çevreyi güzelleştirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır.

Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sağlayamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkıların gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

E.5. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde Belirtilen Alanlar

İlimizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hancılar baraj Göletleri ile Burç, Zülfikar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıkan,

Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözbaşı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

Karkamış Taşkın Ovası Sulakalanı 27396 hektarlık alanı kaplamakta olup, Aşağı Fırat Havzasında yer almaktadır. Söz konusu alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 09.04.2015 tarihinde Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescil edilmiştir. Ulusal Öneme Haiz Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı Yönetim Planı 2016 yılında hazırlanmıştır. Karkamış Taşkın Ovası Sulak alanında 810 bitki türü, 16 Balık Türü, 38 farklı iki yaşamlı ve sürüngen, (en önemlisi Fırat Kaplumbağası, (*Rafetus euphraticus*)220 kuş türü, (bunlar arasında en önemli kelaynak)ve 14 memeli tür yaşamaktadır.

KARKAMIŞ KIYISI SULAK ALANI

Karkamış Sulak Alanı, İdari olarak Gaziantep İli Karkamış ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep şehir merkezine uzaklığı 75 km.' dir. Alan, Karkamış ilçesinin doğusunda, Şanlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08 ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05 ve 38° 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 28.102 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamış bölgesi, Fırat nehrinin meydana getirdiği, tarihi havza olan Mezopotamya Havzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yatağını ve nehir boyunca uzanan su basar ağaç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin doğusunda yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında Yurtbaşı köyü, Gürçay köyü, Keleklioğlu köyü, Elifoğlu köyü, Şanlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmuş ve bölünmüş iki bitki örtüsü topluluğu içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamış tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karışımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toymarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak kuşu (*Otus brucei*); Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlığını sürdürmektedir); çizgili sırtlan(*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı kuş gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildiğinden, büyük olasılıkla bütün Güneydoğu Anadolu içinde en iyi belgelenmiş alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydoğu Anadolu 'da bulunan türlerin birçoğu bu alanda görülebilmektedir. Karkamış barajı'nın güney bölgesindeki habitatlar bu bölümde başka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydoğu Anadolu 'da nadirdir.

Karkamış ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elverişli olup, genellikle düz bir şekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek dağ ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamış akarsu niteliğindeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmuştur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamış sınırları içerisinden geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç derede bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifoğlu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir.

Karkamış sulak alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamış Sulak Alanında yapılmış çalışma sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonu tespit edildiği görülmüştür. Bu çalışma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla değişimi izlenebilecek, bu sayede

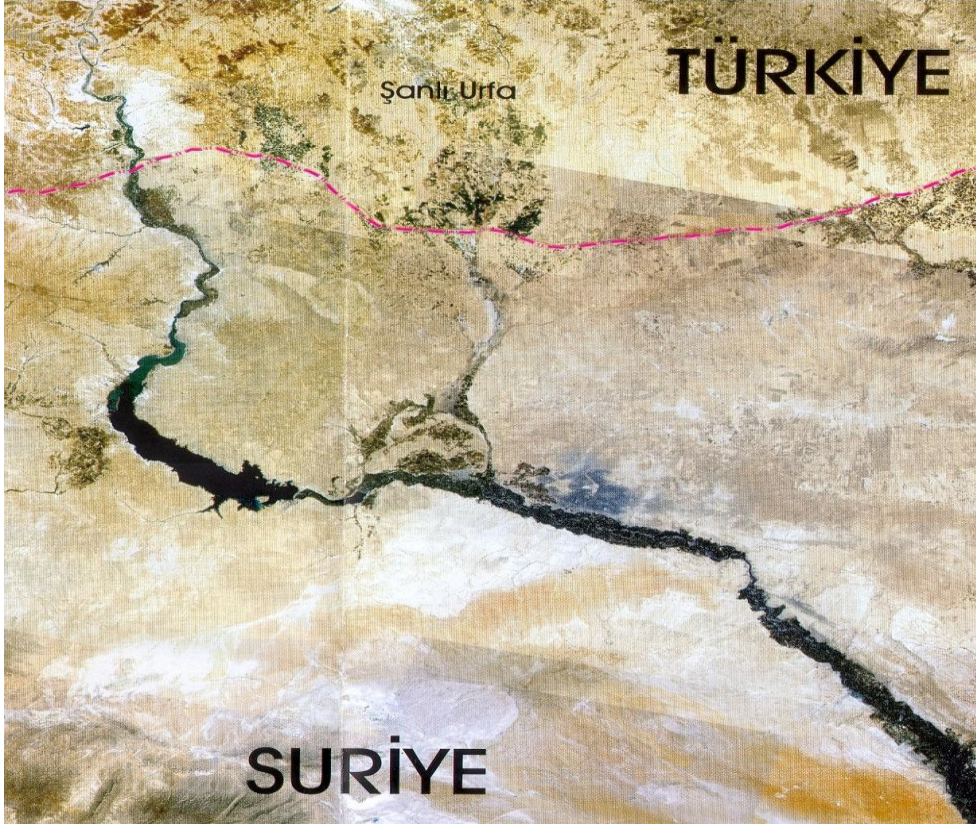
gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sağlayabilecektir. Örneğin; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri kullanılarak, etkili izleme programları geliştirmek ve uygulamak, çeşitli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geliştirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

İklim durumu:

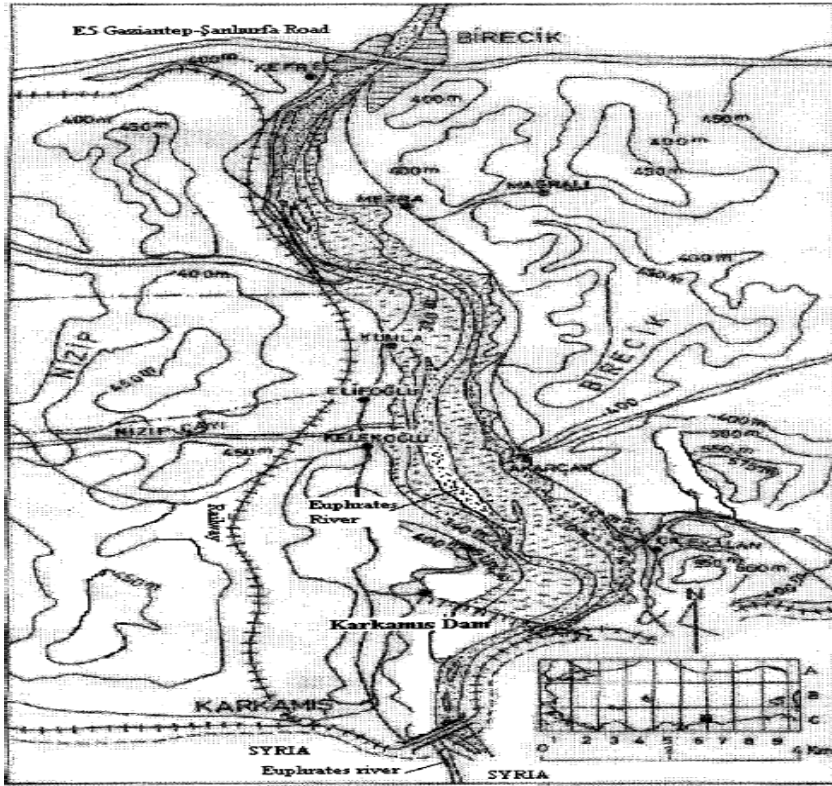
Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 0C, maximum sıcaklık ortalaması 38.8 0C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yöremizin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 0C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 0C olurken Temmuz ayında 40 0C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' dur.

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamış bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, fırat, gaziantep, şelmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yatağı ve kıyı şeridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gevşek tutturulmuş çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan diğer bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu oluşturan killi kireç taşı ve tebeşirden oluşan yumuşak topografya gösteren killi kireç taşı ve tebeşirli kireç taşları nehir yatağından ileride yüzeylenmiş durumdadır.

Resim 13 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü

Harita 10 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora çalışmaları sonucunda alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamış'ın doğal bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dır. Karkamış ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dir.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin baskın olduğu, kireçtaşı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*, *Prosopis farcta* (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum mucronatum* Bertol. subsp. *mucronatum*, *Aegilops biuncialis* Vis, *Eremopoa persica* (Trin.) Roshev., *Hordeum spontaneum* C. Koch and *Poa bulbosa* L.'dir.

Sulak Alan Vejetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı şeridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, *Najas minor* All., *Potamogeton crispus* L., *Typha domingensis* Pers., *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., *Cyperus longus* L., *Juncus inflexus* L., *Saccharum ravennae* (L.) Murray, *Mentha aquatica* L., *Scirpoides holoschoenus* (L.) Sojak, *Polygonum lapathifolium* L., *Juncus inflexus* L., *Veronica anagallis-aquatica* L., *Nasturtium officinale* R.Br., *Tamarix smyrnensis* Bunge, *Rubus sanctus* Schreb., *Populus euphratica* Oliv., *Salix alba* L. and *Vitex pseudo-negundo* (Hausskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

Çizelge 58 - Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri

Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri Listesi

Endemik Türler	Türlerin Tehlike Durumu
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L . var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (Bl a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulina</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (Bl a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (Bl a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD

9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.)	
Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var.	
<i>leiocalycinas</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
Nadir Türler	
1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Babc. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hausskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem. & Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal)	
Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit	EN (B1 a,b and B2 a,b)
11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)
12. <i>Taraxacum sintenisii</i> Dahlst.	DD
13. <i>Verbascum alepense</i> Benth.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
14. <i>Vicia aintabensis</i> Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Fırat Kavağı (Populus euphraticus)

Fırat kavağı, Suriye sınırlarından başlayarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Kavağın en güzel örnekleriye Suriye sınırı, Birecik, Halfeti ve Karkamış'ta görülmektedir. Fırat kavağı 10- 20 metre boyuna ulaşabilen bir ağaçtır. Kabuğu açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu Haziran başında çiçeklenir. Tuza dayanıklılığı, kuraklığa uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına karşı dayanıklılığı ile zor koşullarda hayatta kalabilmektedir.

Resim 14 - Fırat Kavağı(Populus euphratica)

Alanın Faunası

Karkamış sulak alanı, birçok çift yaşamlı ve balık türü barındırmakta olup, alanda ve yakın çevresinde birçok kelebek ve memeli hayvan da yayılış göstermektedir. Karkamış bölgesi 2000 yılında baraj haline dönüştürülmüştür. Alanda 110 kuş türü [11, 6], 46 Sürüngen ve çift yaşamlı [5], 13 balık [13], 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli [5, 16, 10, 9] bulunmaktadır. Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Rafetus euphraticus (Fırat Kaplumbağası) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda Aythya nyroca (pasbaş pakta) ve Porphyrio porphyrio (sazhorozu) üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir [6]. Alanda Hyaena hyaena (Çizgili Sırtlan)'nın da bulunduğu kaydedilmiştir [5]. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesinde ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı liste de yer alan Rafetus euphraticus (Fırat kaplumbağası), Varanus griseus (Çöl Varanı), Francolinus francolinus (Turaç) ve Phalacrocorax pygmeus (Küçük Karabatak) türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı belirlenmiştir.

Kuşlar:

Hemen her mevsim kuşların barınmalarına imkan veren ılıman iklim koşullarına ve uygun habitatların bulunması, değişik türlerin beslenmesine, barınmasına ve güven içinde kuluçka yapmasına, böcek, solucan, kurbağa, balık gibi besin maddelerince zengin olması nedeniyle de kuşlar için ideal bir ortamdır. Bugüne kadar yapılan gözlemler neticesinde alan ve çevresinde 159 kuş türü tespit edilmiştir. Bunlardan Pasbaş patka (Aythya nyroca) ve sazhorozu (Porphyrio porphyrio) alanda üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

belirtilmiştir (Kılıç ve Eken, 2004). 15-16.01.2005 tarihinde Doğa Derneği organizasyonu ile yapılan Türkiye geneli Kış Ortası Su Kuşu envanter çalışmalarından Karkamış'ta 118.434 kuş sayılmıştır.

Çizelge 59 - Alanda Bulunan Kuş Türleri

Güney Fırat Havzası- Karakmış Sulak Alanında Gözlenen Kuş Türleri (2005 sayımı):

Latince Adı	Türkçe Adı	Sayı
Tringa ochropus	Yeşil Döğüşken	1
Phylloscopus collybita	Çıvgın	3
Phylloscopus trochilus	Söğüt bülbülü	4
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Anas querquedula	Çıkrıkçı	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	140
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	3
Gallinula chloropus	Saztavuğu	30
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	1
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	238
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	VU- NT
Gallinula chloropus	Saztavuğu	16
Fulica atra	Sakarmeke	4
Tringa glareola	Orman Döğüşkeni	1
Tringa ochropus	Yeşil Döğüşken	3
Botaurus stellaris	Balaban	1
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	15
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	1
Phoenicurus phoenicurus	Kızılkuyruk	14
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	2
Tringa glareola	Orman Döğüşkeni	20
Tringa nebularia	Yeşilbacak	1
Podiceps cristatus	Bahri	1
Anas crecca	Çamurcun	3
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	20
Gallinago gallinago	Su Çulluğu	40
Porphyrio porphyrio	Sazhorozu	1
Cettia cetti	Kamış Bülbülü	1
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	10
Anas clypeata	Kaşık gaga	80
Aythya fuligula	Tepeli Patka	45
Fulica atra	Sakarmeke	200
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	320
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	2
Aythya ferina	Elmabaş Patka	15
Anas penelope	Fiyu	150

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Anas querquedula	Çıkrıkçın	40
Larus armenicus	Van Gölü Martısı	15
Larus ridibundus	Karabaş Martı	150
Falco naumanni	Küçük Kerkenez	10
Ammoperdix griseogularis	Kum Kekliği	8
Pernis apivorus	Arı Şahini	1
Ceryle rudis	Alaca Yalıçapkını	1
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	1
Cettia cetti	Kamış Bülbülü	1
Athena noctua	Kukumav	1
Francolinus francolinus	Turaç	1
Corvus monedula	Küçük Karga	250
Anas clypeata	Kaşıkgaga	7
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	10
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	4
Podiceps nigricollis	Karaboyunlu Batağan	3
Carduelis carduelis	Saka	15
Fulica atra	Sakarmeke	4000
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Corvus corone	Leş Kargası	10
Corvus frugilegus	Ekin Kargası	25
Aythya ferina	Elmabaş Patka	40
Netta rufina	Macar Ördeği	1
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	2
Oenanthe finschii	Aksırtlı Kuyrukkakan	1
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	1
Alcedo atthis	Yalıçapkını	1
Athena noctua	Kukumav	1
Hoplopterus spinosus	Mahmuzlu Kızkuşu	2
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	1
Delichon urbica	Ev Kırlangıcı	
Corvus corone	Leş Kargası	6
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	10
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Fulica atra	Sakarmeke	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	14
Gallinula chloropus	Saztavuğu	
Ardeola ralloides	Alaca Balıkçıl	1
Streptopelia decaocto	Kumru	6
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	
Anas platyrhynchos	Yeşilbaş	6
Galerida cristata	Tepeli Toygar	
Corvus corone	Leş Kargası	5
Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı	
Passer domesticus	Serçe	
Columba livia	Kaya Güvercini	

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	1
Upupa epops	İbibik	1
Merops apiaster	Arıkuşu	3
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Fulica atra	Sakarmeke	
Galerida cristata	Tepeli Toygar	6
Passer domesticus	Serçe	30
Rhodospiza obsoleta	Boz Alamecek	2
Podiceps cristatus	Bahri	12
Cerycle rudis	Alaca Yalıçapkını	3
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	NT- NT
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	44
Ardeola raloides	Alaca Balıkçıl	2
Ixobrychus minutus	Küçük Balaban	1
Gallinula chloropus	Saztavuğu	1
Sterna hirundo	Sumru	4
Lanius collurio	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	4
Hippolais pallida	Ak Mukallit	2
Merops apiaster	Arıkuşu	7
Ardeola raloides	Alaca Balıkçıl	2
Chlidonias leucopterus	Akkanatlı Sumru	85
Cerycle rudis	Alaca Yalıçapkını	1
Passer moabiticus	Küçük serçe	4
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	10
Hirundo rustica	Kır Kırlangıcı	
Geronticus eremita	Kelaynak	3
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	5
Streptopelia decaocto	Kumru	
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	1
Riparia riparia	Kum Kırlangıcı	
Ixobrychus minutus	Küçük Balaban	1
Fulica atra	Sakarmeke	6
Gallinula chloropus	Saztavuğu	8
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bülbülü	2
Corvus corone	Leş Kargası	
Acrocephalus arundinaceus	Büyük Kamışçın	2
Plegadis falcinellus	Çeltikçi	1
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Galerida cristata	Tepeli Toygar	5
Coracias garrulus	Gökkuzgun	2
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	8
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	4
Sylvia mystacea	Pembe Göğüslü Ötleğen	1
Athena noctua	Kukumav	3
Prinia gracilis	Dikkuyruklu Ötleğen	8
Passer domesticus	Serçe	

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Columba livia	Kaya Güvercini	
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	28
Podiceps cristatus	Bahri	60
Phalacrocorax carbo	Karabatak	11
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	64
Botaurus stellaris	Balaban	1
Egretta garzetta	Küçük Akbalıkçıl	3
Ardea cinerea	Gri Balıkçıl	9
Anas penelope	Fiyu	83
Anas strepera	Boz Ördek	171
Anas crecca	Çamurcun	59
Anas clypeata	Kaşıkga	24
Aythya ferina	Elmabaş Patka	402
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	8
Aythya fuligula	Tepeli Patka	31
Gallinula chloropus	Saztavuğu	814
Fulica atra	Sakarmeke	45930
Vanellus vanellus	Kızkuşu	4
Limosa limosa	Çamurçullğu	10
Tringa totanus	Kızılback	4
Tringa ochropus	Yeşil Düdükçün	15
Actitis hypoleucos	Dere Düdükçünü	3
Larus ridibundus	Karabaş Martı	473
Larus armenicus	Van Gölü Martısı	2

Çizelge 60 - Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo

Alanda yapılan kış ortası kuş sayımı (2007)

Kod	Türkçe	Latince	73.964
20	Kızılgerdanlı Dalgıç	<i>Gavia stellata</i>	0
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	0
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	526
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	20
100	Kızıl boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>	0
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	11
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	0
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	47
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	0
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	156
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	0

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	0
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	0
1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0
1110	Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	0
1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0
1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	0
1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	2
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0
1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	0
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	0
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	0
1520	Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	0
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>	0
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	0
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	0
1600	Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	0
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	0
1690	Sibirya Kazı	<i>Branta ruficollis</i>	0
1710	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	0
1790	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	178
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	157
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	178
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	358
1890	Kılkuyrak	<i>Anas acuta</i>	6
1910	Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	0
1940	Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>	719
1960	Macar ördeği	<i>Netta rufina</i>	5
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	3.797
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	16
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	420
2040	Karabaş Patka	<i>Aythya Marila</i>	0
2120	Telkuyruk	<i>Clangula hyemalis</i>	0
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	0
2200	Sütlabi	<i>Mergus albellus</i>	0
2210	Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	0
2230	Büyük tarakdiş	<i>Mergus merganser</i>	0
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>	0
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	5
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	144

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	0
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	66.180
4330	Turna	<i>Grus grus</i>	0
4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>	0
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0
4700	Halkalı cılıbıt	<i>Charadrius hiaticula</i>	6
4770	Akça cılıbıt	<i>Charadrius alexandrinus</i>	0
4850	Altın yağmurcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	0
4860	Gümüş yağmurcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	0
4930	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	102
4960	Büyük kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>	0
4970	Ak Kumkuşu	<i>Calidris alba</i>	0
5010	Küçük kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	1
5020	Sarı bacaklı kumkuşu	<i>Calidris temminckii</i>	0
5120	Kara karınlı kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	0
5140	Sürmeli Kumkuşu	<i>Limicola falcinellus</i>	0
5170	Döğüşkenkuş	<i>Philomachus pugnax</i>	0
5190	Su çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	0
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	0
5320	Çamurçullğu	<i>Limosa limosa</i>	0
5340	Kıyı Çamurçullğu	<i>Limosa lapponica</i>	0
5380	Sürmeli Kervançulluğu	<i>Numenius phaeopus</i>	0
5410	Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>	0
5450	Kara kızılback	<i>Tringa erythropus</i>	0
5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	48
5470	Bataklık düdükçünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0
5480	Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>	11
5530	Yeşil düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	44
5560	Dere düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0
5610	Taşçeviren	<i>Arenaria interpres</i>	0

5730	Büyük karabaş martı	<i>Larus ichthyaetus</i>	0
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	0
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>	0
5820	Karabaş martı	<i>Larus ridibundus</i>	244
5850	İnce gagalı martı	<i>Larus genei</i>	0
5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>	0
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	0
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>	24
5925	Gümüş martı	<i>Larus cachinnans</i>	0
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>	0
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>	0
6260	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>	0
8270	İzmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>	0
8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	0
8330	Alaca Yalıçapkını	<i>Ceryle rudis</i>	1
	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	0
	Kızıl Kumkuşu	<i>Calidris ferruginea</i>	0
	küçük suçulluğu	<i>Lymnicopterus minimus</i>	0
	mahmuzlu kızkuşu	<i>Hoplopterus spinosus</i>	0
	Küçük Balaban	<i>Ixobrychus minitus</i>	0
Ördek ya da meke			400
Tanımsız ördek			158

Sürüngenler ve Çift Yaşamlılar:

Alan ve çevresi sürüngenler ve çiftyaşamlılar bakımından oldukça zengindir. Sürüngen ve çift yaşamlılar için bölgenin Suriye çölüyle doğrudan coğrafi ilişki içinde olması ve genellikle sıcak ve kuru olan iklim koşulları, Güneydoğu Anadolu'nun Türkiye'nin diğer bölgelerine oranla daha zengin bir sürüngen ve çift yaşamlı çeşitliliği barındırmasına neden olmuştur. Türkiye'de 22 çift yaşamlı ve 105 sürüngen türü (toplam 127 tür) kaydedilmiştir. Bunlardan 5'i çift yaşamlı ve 49'u sürüngen olmak üzere toplam 54 tür Güneydoğu Anadolu'da bulunmaktadır. Bölgede, Şeritli semender (*Triturus vittatus*); 4 tür kurbağa (*Hyla savignyi*, *Bufo viridis*, *Pelobates syriacus*, *Rana ridibunda*); 3 tür kaplumbağa (*Rafetus euphraticus*, *Emys orbicularis*, *Testudo graeca*) bulunmaktadır.

Fırat Kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Fırat kaplumbağası küresel ölçekte tehdit altında olan bir türdür ve nesli çok tehlikede (CR) kategorisindedir. Yetişkin ve genç bireyleri sığ, yavaş akışlı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumbağası'nın günümüzde bilinen dağılım sahası, Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak, Suriye, Irak ve Güneybatı İran'ı içeni almaktadır. Türün dağılımının en kuzey sınırı olarak Fırat'ın bir yan kolu olan Zengiber deresi bilinmektedir. Fırat nehrinde Birecik, Halfeti, Karkamış ve çevresi Güney Fırat havzasındaki yaşadığı alanlardır. Fırat nehri boyunca kuzeyden güneye doğru hareket ettikçe nehir giderek daha durgun akmakta, nehir yatağının bir hayli genişlediği, hem nehrin kıyılarında geniş kum bantlarının hem de nehir içerisinde oldukça geniş kum adacıklarının olduğu görülmektedir. Böyle, habitatlar türün yumurtlaması için uygun alanlardır.

Fırat Kaplumbağası, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok olduğu ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sığ olduğu ceplerde, ana Fırat ile bağlantı yapan derelerin ağız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Ancak, Atatürk ve Birecik barajlarının tamamlanmasıyla, bu koşullar Fırat nehri üzerinde çok azalmıştır.

Resim 15 - Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Çizelge 61 - Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlıları gösterir tablo

Alanda Bulunan Sürüngen ve Çift Yaşamlı Türleri

<i>Triturus vittatus</i>	Şeritli Semender
--------------------------	------------------

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Salamandra salamandra</i>	Lekeli Semender
<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurbağası
<i>Hyla savignyi</i>	Yeşil Kurbağa
<i>Pelobates syriacus</i>	Toprak Kurbağası
<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurbağası
<i>Emys orbicularis</i>	Benekli Kaplumbağa
<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kaplumbağa
<i>Rafetus euphraticus</i>	Fırat Kaplumbağası
<i>Testudo graeca</i>	Tosbağa
<i>Cyrtopodion heterocercus</i>	Mardin Keleri
<i>Cyrtopodion kotschy</i>	İnce Parmaklı Keler
<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
<i>Trapelus ruderata</i>	Bozkır Keleri
<i>Chamaeleo chameleon</i>	Bukalemun
<i>Lacerta cappadocica</i>	Kayseri Kertenkelesi
<i>Lacerta trilineata</i>	İri Yeşil Kertenkele
<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	İnce Kertenkele
<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
<i>Eumeces schneideri</i>	Sarı Kertenkele
<i>Mabuya aurata</i>	Tıknaç Kertenkele
<i>Mabuya vittata</i>	Şeritli Kertenkele
<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele
<i>Eryx jaculus</i>	Mahmuzlu Yılan
<i>Coluber najadum</i>	İnce (Ok)
<i>Coluber collaris</i>	Toros Yılanı
<i>Eirenis collaris</i>	Yakalı Yılan

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Eirenis decemlineatus</i>	Çizgili Yılan
<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan
<i>Eirenis rothi</i>	Kudüs Yılanı
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Sarı Yılan
<i>Hemorrhois nummifer</i>	Sikkeli Yılan
<i>Hierophis jugularis</i>	Kara Yılan
<i>Hierophis schmidtii</i>	Kırmızı Yılan
<i>Malpolon monspessulanus</i>	Çukur Başlı Yılan
<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
<i>Natrix tessellata</i>	Su Yılanı
<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	Toprak Yılanı
<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözlü Yılan
<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
<i>Macrovipera lebetina</i>	Koca Engerek
<i>Asaccus elisae</i>	
<i>Eublepharis angramainyu</i>	
<i>Acanthodactylus boskianus</i>	
<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	

Resim 16 - Karkamış sulak alanına genel bakış

Balıklar:

Balık popülasyonu olarak Güney Fırat nehrinde başta Bıyıklı balık (*Barbus sp.*), Musul Kolyozu (*Chalchalburnus mossulensis*), İnbalığı (*Capoeta sp.*), Sarı benli (*Carasobarbus luteus*), Kefal (*Mugil abu*), Karaburun (*Choondostroma regilum*), Şabut (*Tor grypus*), Marmid (*Acanthobrama marmid*), Benekli sazan (*Cyprinion macrostomus*), Dicle çöpcü balığı (*Nemacheilus tigris*), Sis balığı (*Aspius vorax*), Vantuzlu yayın (*Glyptothorax kurdistanicus*) ve aynalı sazan (*Cyprinus carpio*) balıkları bulunmaktadır. Bu balıklardan, en fazla Sis balığı, İn balığı ve Bıyıklı balık avlanmaktadır. Bir yıllık av miktarı 4 ton/yıldır.

Resim 17 - Fırat Nehrinde yakalanan bir balık

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

Gaziantep İl sınırları içerisinde tabiat anıtı bulunmamaktadır.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Gaziantep İl sınırları içerisinde tabiat koruma alanı bulunmamaktadır.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Gaziantep'te ilinde 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında tescilli toplam 10 anıt ağacımız mevcuttur.

- Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı (*Marus alba*L.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağın kesiştiği yerde Naip Hamam sokağı arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbaşı, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 18 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı

Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesinde Bulunan İran Palamut Meşesi (*Quercus brantii*)

Gaziantep İli Nizip İlçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Keldağ mevkiinde bulunan beyaz İran Meşe Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşe Palamudu 685 rakımında, 100cm gövde çapı, 12m yüksekliğe, gövde yüksekliği 3m. dir. Ağacın yaşı 230 yıl olarak tespit edilmiştir. *Quercus brantii* (İran Palamut Meşesi) 2009 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim 19 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu (*Quercus brantii*)

Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan Dut Ağacı (*Marus alba* L.)

Şahinbey İlçesi, Geneyik Köyü İlköğretim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut ağacı 59 pafta, 2432 parselde bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 6.5m, üst gövde çevresi 5.5m, alt gövde çapı 6.5m. ağacın yüksekliği 15-20m. gövde yüksekliği 4.5-5m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 300-350 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim 20 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı (*Marus Alba L.*)

Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası 3 adet Antep Fıstığı(*pistacia vera L.*)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5m, yüksekliği 8-10m, Kuzey-güney taç genişliği 14m, Doğu-batı taç genişliği 13.70m., ağacın çevresi 3.35m. ölçülerinde olup, 600m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında ülkemizde Antep fıstığı (*Pistacia Vera*) türünde anıt ağaç olarak tescil edilen ve 800 yaşında olan en yaşlı Antep fıstığı ağacı Gaziantep ili, Yavuzeli ilçesi, Tokaçlı Mahallesinde yer almaktadır. Aynı alanda, yaşları 600 ve 400 olan iki adet anıt ağacımız daha bulunmaktadır.

Resim 21 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera L.*) ağaçları

Resim 22 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera L.*) ağaçları

Resim 23 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı (*pistacia vera L.*) ağaçları

- Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı

Çınar Ağacı Şahinbey İlçesi, Morcalı Köyü, Y= 329352, X= 4087825 koordinatlarında, 109 ada, 4 parselde bulunmaktadır. Ağacın çevresi 710cm, boyu25m., yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 31.07.2014 tarih ve 7867 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 24 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı (*Platanus Orientalis*)

- Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (*Platanus Orientalis*)

Çınar Ağacı İlimiz Nizip İlçesi, Sekili Mahallesi sınırları Y:380932, X:4092646 koordinatlarında, 2688 parsel ve 233 ada üzerinde bulunmakta bulunmaktadır. Ağacın çevresi 1000cm, boyu 26m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 27.10.2014 tarih ve 10792 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim 25 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı (*Platanus Orientalis*)

- Araban İlçesi Elif Mahallesi 2 Adet Meşe Palamut Ağacı (*Quercus ithaburensis*)

İlimiz Araban İlçesi Elif Mahallesinde bulunan 2 adet Meşe Palamut Ağacı (*Quercus ithaburensis*) 66 parsel üzerinde olup 1 Nolu ağaç; Y: 401880.000 X:4135901.000, 2 Nolu ağaç; Y:419904.000 X:4135911.000 koordinatlarında bulunmaktadır. 1 nolu Anıt Ağaç yörede Koyun baba Türbesi olarak bilinen türbenin avlusunda, 2 nolu Anıt Ağaçlar ise Türbenin çevresinde bulunmaktadır. 1

nolu Ağacın gövde çevresi 365cm, boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 17m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir. 3 nolu Anıt Ağacın gövde çapı 4,5cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, tepe çapı 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

Resim 26 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1 nolu Anıt Ağaç)

Resim 27 - Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (2 nolu Anıt Ağaç)

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Gaziantep İl sınırları içerisinde özel çevre koruma alanı bulunmamaktadır.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

Gaziantep ilimizde 8 adet Potansiyel Doğal Sit Alanımız bulunmaktadır. Potansiyel Sit Alanlarımızın 4 adedi kanyon şeklindedir.

Resim 28 - Potansiyel Doğal Sit Alanlarımızın Uydu Genel Görüntüsü

27.02.2020 tarih ve 3809 sayılı Şanlıurfa Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu yazısı ile Yavuzeli Fosil Alanı ve Dülük Baba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Potansiyel Doğal Sit Alanına ait ETBAR (Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi) dosyaları; “Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliği” kapsamında gerekli iş ve işlemlerin yapılması adına İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

YAVUZELİ FOSİL ALANI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Yavuzeli İlçesi Küçükçarakuyu Mahallesi, Kötügöl mevkiinde yer almaktadır. 30.09.2010 tarih ve 390 sayılı karar ile 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak Tescil edilmiştir. 2015 yılında Gaziantep Tabiat Varlıklarını Koruma İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü’nün bağlı olduğu Adana Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Bölge Komisyonu’na 21.05.2015 tarih ve 20 sayılı karar ile Etbar raporu hazırlanarak yeniden değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Harita 11 - Yavuzeli Fosil Alanı Doğal Sit Alanı

Resim 29 - Çalışma alanında yer alan fosil kavkaları

DÜLÜKBABA MESİRE ALANI YABANİ KEKİK YETİŞTİRME ALANI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI

Şehitkamil İlçesi Dülük Baba Ormanı bitişiğindeki yer almaktadır. 18.01.2023 /471 sayılı Şanlıurfa Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu kararıyla tescil teklifinin 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve mer'î mevzuat hükümleri kapsamında değerlendirilmek ve onaylanmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) gönderilmesine oy birliği ile karar verildi.

Harita 12 - Dülük Baba Mesire Alanı Yabani Kekik Yetiştirme Alanı Doğal Sit Alanı

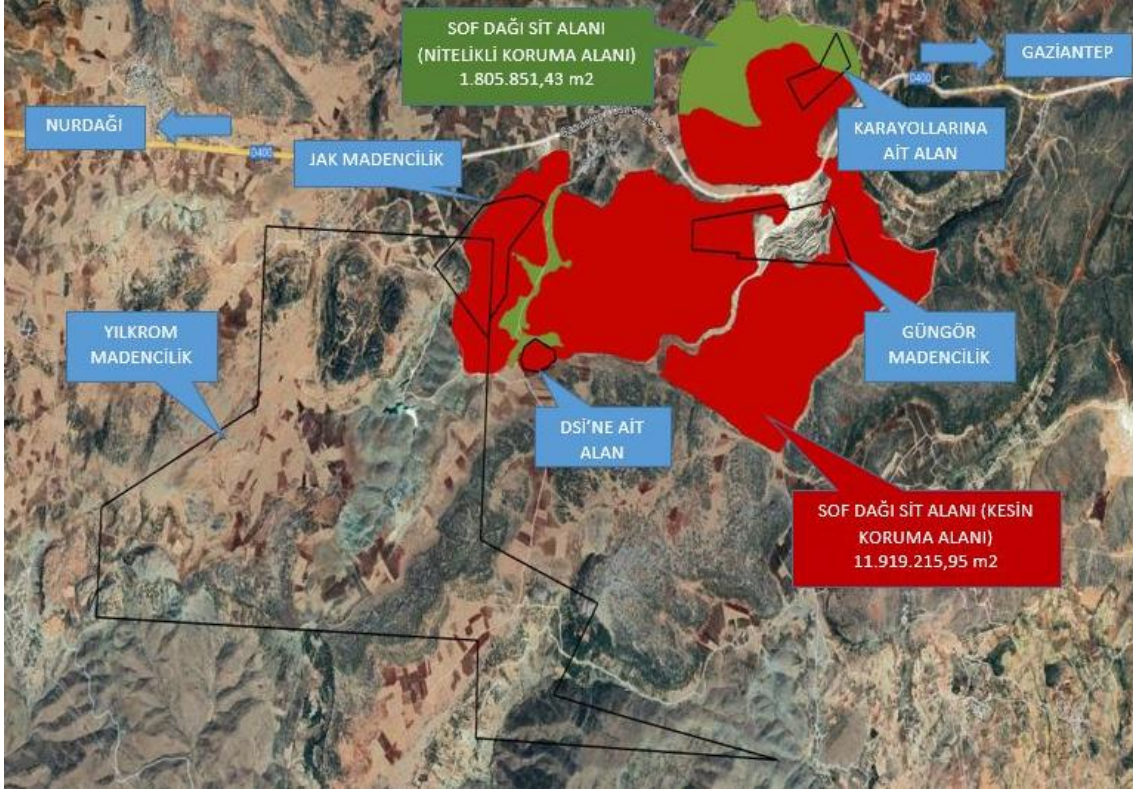

Resim 30 - Antep kayakekiği (*Satureja aintabensis*)

24.01.2022 tarih ve 2783949 sayılı Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonu yazısı ile de geriye kalan 6 adet potansiyel doğal sit alanına (Sof Dağı, Huzurlu (Hınzırlı), Habeş Kanyonu, Köklüce Kanyonu, Erenköy-Güder Kanyonu, Gürbaşak Kanyonu) ait ETBAR dosyaları İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

SOF DAĞI POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Şehitkamil ilçesi, Acaroba ve Yamaçoba Mahalleleri içerisinde yer almaktadır.

Harita 13 - Sofdağı Potansiyel Doğal Sıt Alanı

Resim 31 - Alana Ait Fotoğraflar

HUZURLU (HINZIRLI) POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

İslahiye İlçesi Tandır Mahallesiinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 14 - Huzurlu (Hınzırlı) Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 32 - Alana Ait Fotoğraflar

HABEŞ KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Araban ilçesinde Akbudak (Süpürgeç), Altınpınar, Elif, Hasanoğlu, Hisar, Gümüşpınar, Sarıtepe ve Tarlabası Mahallelerini kapsamaktadır.

Harita 15 - Habesh Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 33 - Alana Ait Fotoğraflar

KÖKLÜCE KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Araban ilçesi Köklüce Mahallesi ve Adıyaman ili Besni ilçesi Karalar Köyünde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 16 - Köklüce Kanyonu Potansiyel Doğal Sıt Alanı

Resim 34 - Alana Ait Fotoğraflar

ERENKÖY – GÜDER KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Nizip İlçesi Erenköy ve Güder Mahallesiinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 17 - Erenköy-Güder Kanyonu Potansiyel Doğal Sit Alanı

Resim 35 - Alana Ait Fotoğraflar

GÜRBAŞAK KANYONU POTANSİYEL DOĞAL SİT ALANI:

Nizip İlçesi Gürbaşak Mahallesinde yer almaktadır. İlgili kurumlardan görüş yazıları talep edilmiş olup tamamlanması ardından değerlendirilmek üzere Şanlıurfa TVK Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

Harita 18 - Gürbaşak Kanyonu Potansiyel Sit Alanı

Resim 36 - Alana Ait Fotoğraflar

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Gaziantep ili içerisinde çok sayıda anıt ağaç tespit edilmiş olup bunun dışında yeni potansiyel sit alanları araştırmaları da yapılmaktadır.

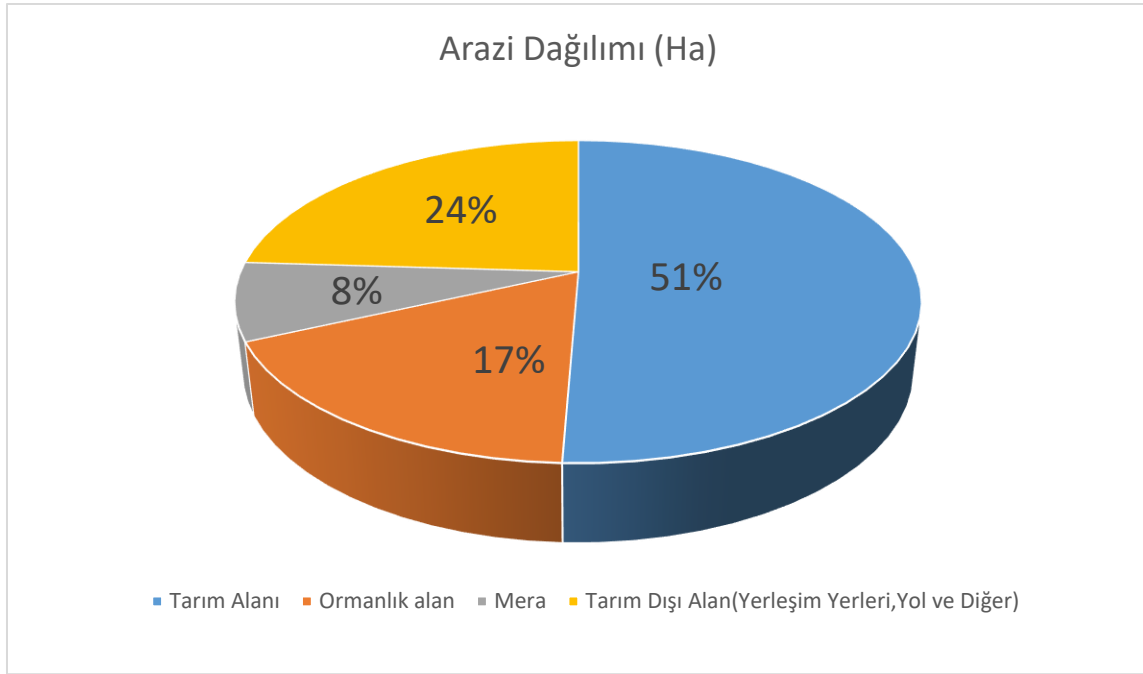
Kaynaklar

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
<https://ockb.csb.gov.tr/>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

	Arazi Dağılımı (Ha)	Oran (%)
Tarım Alanı	345415	50,6
Ormanlık alan	119710	16,5
Mera	53190	7,7
Tarım Dışı Alan	163965	25,2
Toplam	682280	100

Grafik 26 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2024)

Çizelge 62 – Arazi kullanım sınıflandırması

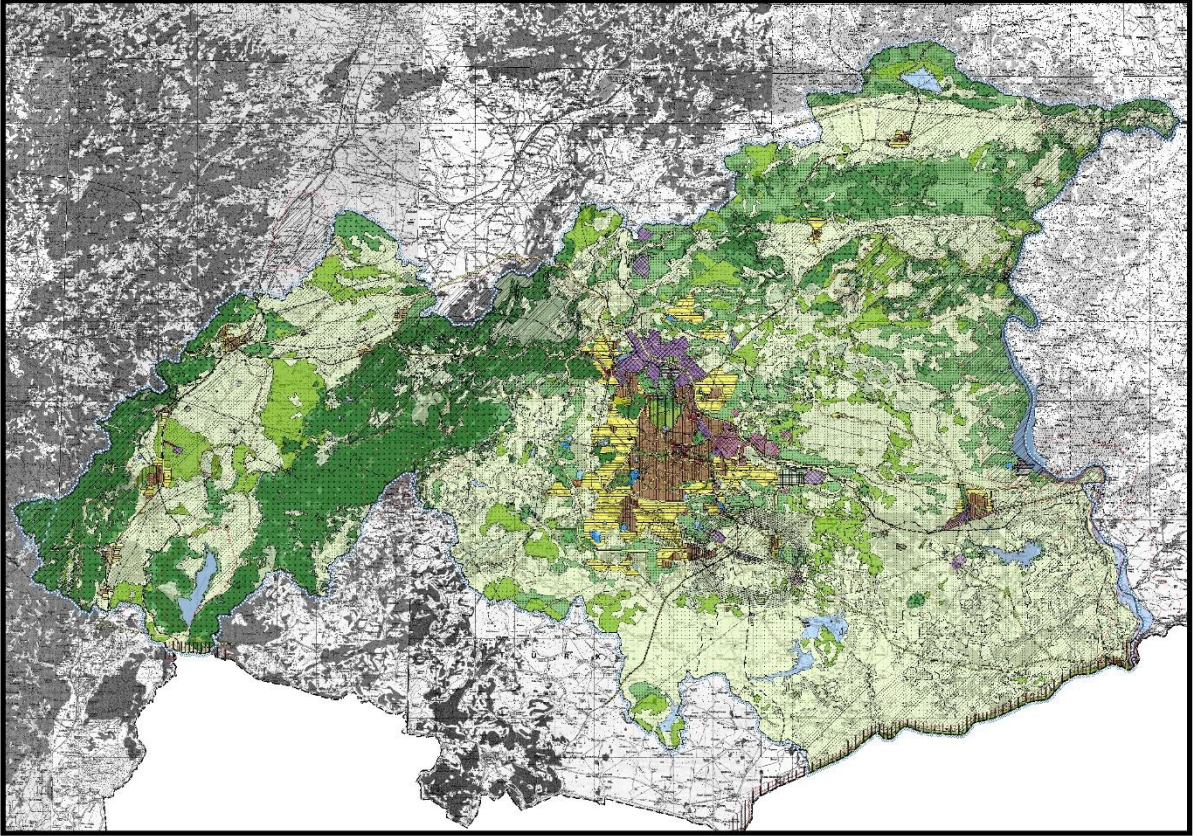
(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, 2024)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	12.345,18	1,82	18.048,8	2,67	18.862,82	2,79	20.623,35	3,02	29328,62	4,31
2) Tarımsal Alanlar	515.628,03	75,89	508.560,84	74,88	459.087,34	67,51	457.926,01	67,33	433292,30	63,69
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	146.368,6	21,55	145.598,59	21,43	195.062,28	28,68	194.194,57	28,56	210107,02	30,88
4) Sulak Alanlar	1.647,41	0,24	1.647,41	0,24	1.832,89	0,27	1.624,47	0,24	1610,02	0,24
5) Su Yapıları	3.371,77	0,49	5.505,33	0,81	5.373,25	0,79	5.850,19	0,86	6018,51	0,88
TOPLAM	679.360,99	100	679.360,97	100	680.218,58	100	680.218,59	100	680356,47	100

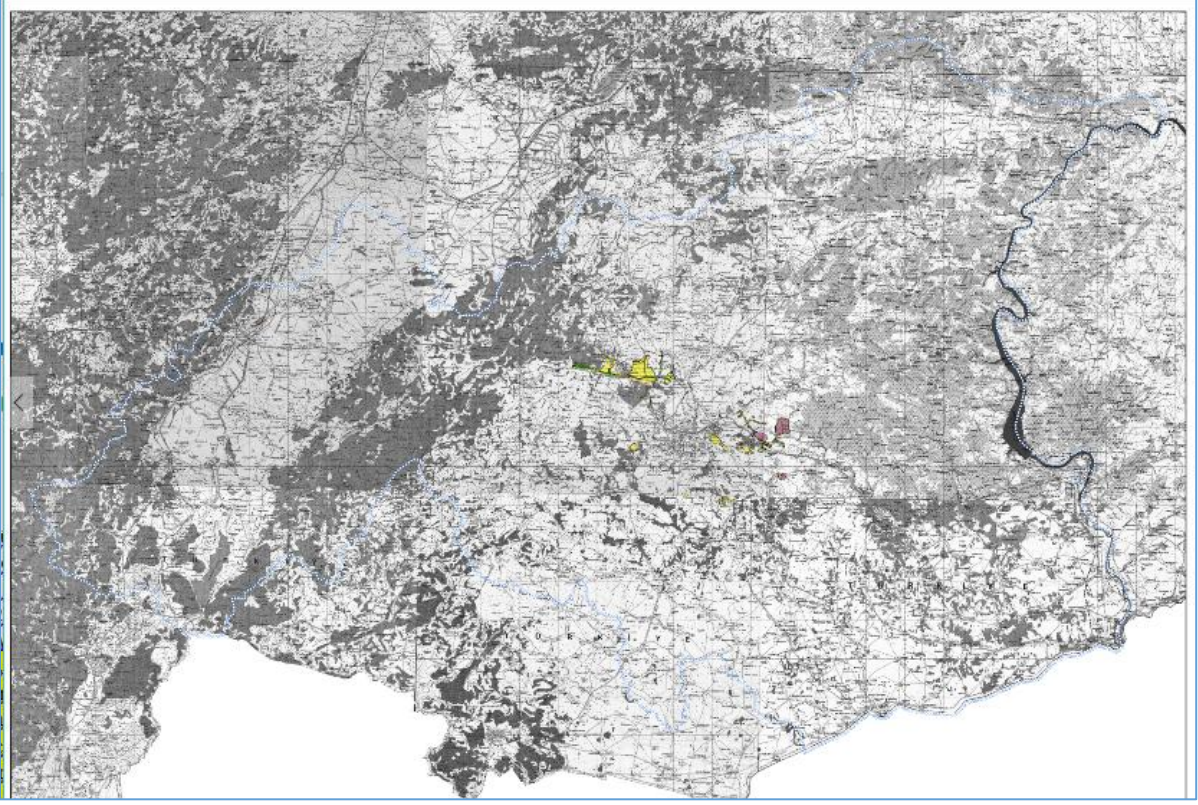
F.2. Mekânsal Planlama

F.2.1. Çevre Düzeni Planı

1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı Meclis kararı ile onaylanmıştır. Onaylı üst ölçek planı olan 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi (2.) İdari Dava Dairesinin 13.03.2020 tarih ve Esas No:2018/3825, ve Karar No: 2020/236 sayılı kararı ile iptaline karar verilmiş ve yargı kararı sonrasında Çevre Düzeni Planına yönelik olarak Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 17.07.2020 tarih ve 329 sayılı kararıyla yeniden plan yapılması kararı alınarak dava konusu olan ve Büyükşehir Belediye Meclisi' nin 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı kararıyla onaylanan Çevre Düzeni Planı yönünden plansız bırakılmıştır. Bahsi geçen Çevre Düzeni Planı için planlama çalışmaları devam etmekte olup tamamlanmasına müteakip Büyükşehir Belediyesi Meclisine teklif edilecektir.

Harita 19 - Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı (İptal)
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2021)

Harita 20 – Gaziantep ilinin geçerliliği devam eden Çevre Düzeni Plan değişiklikleri
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı, 2021)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

2021 yılı Gaziantep ilinin Çevre Düzeni Planı iptal edilmiş olup mahkeme süreci devam etmektedir. Yeni çevre düzeni planı mahkeme süreci tamamlandıktan sonra hazırlanacaktır.

Kaynaklar

Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)

Gaziantep İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

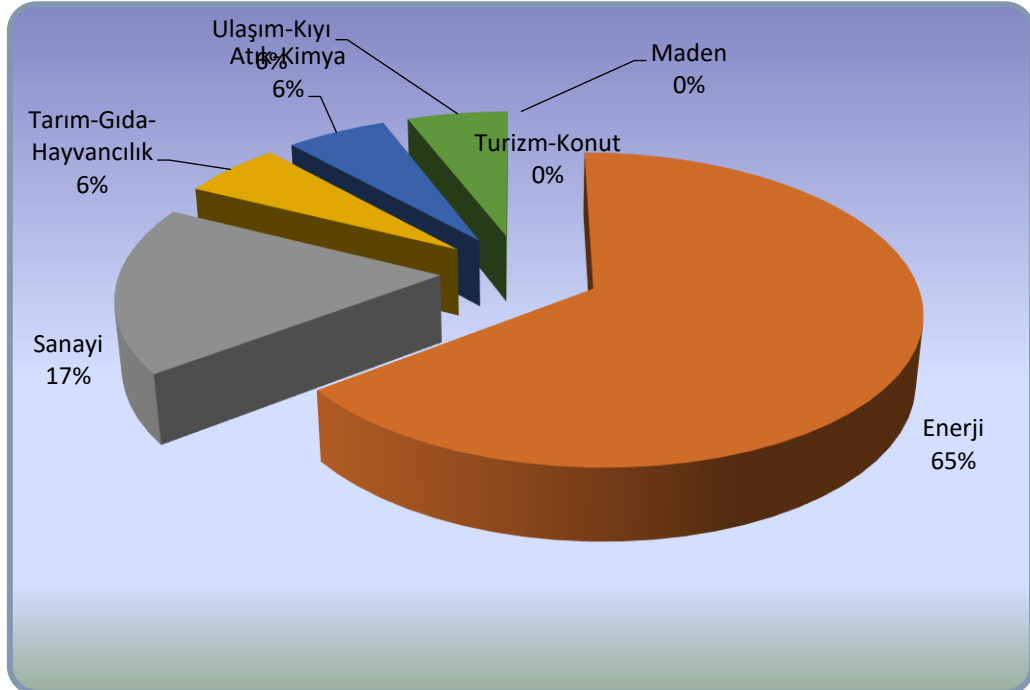
G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

2024 yılı içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği” kapsamında Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü (ÇŞİDİM) tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

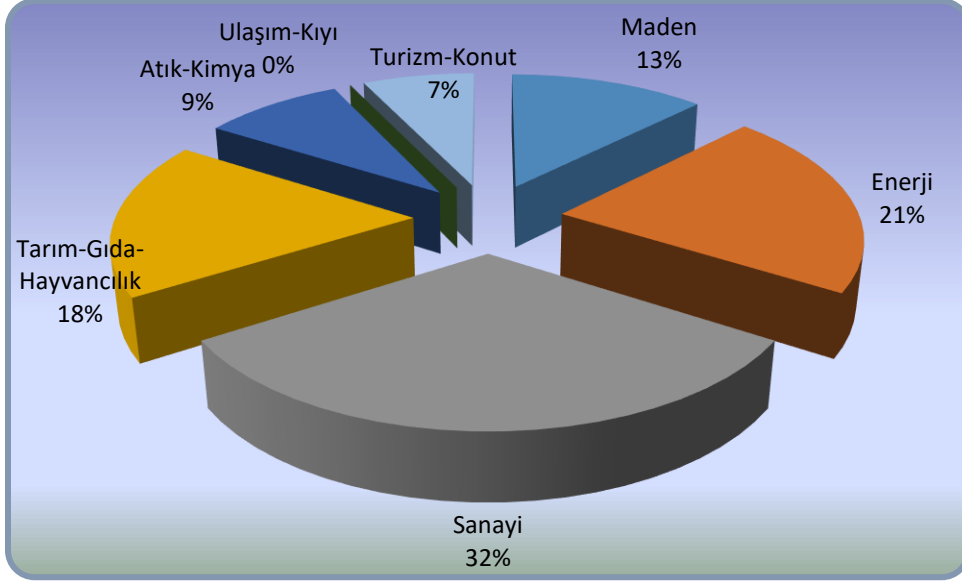
Çizelge 63 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	7	12	18	10	5	-	4	56
ÇED Gereklidir	1	-	-	-	-	-	-	1
ÇED Olumlu Kararı	-	11	3	1	1	1	-	17
ÇED Olumsuz Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-
İade/İptal	13	3	-	-	-	-	1	17

Grafik 27 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Grafik 28 – 2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2025)

Çizelge 64 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, Mayıs/ 2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
26	163	890	166	584	0	37	1866

Çizelge 65 – 2014-2024 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, Mayıs/ 2025)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
23	9	5	2	4	0	1	44

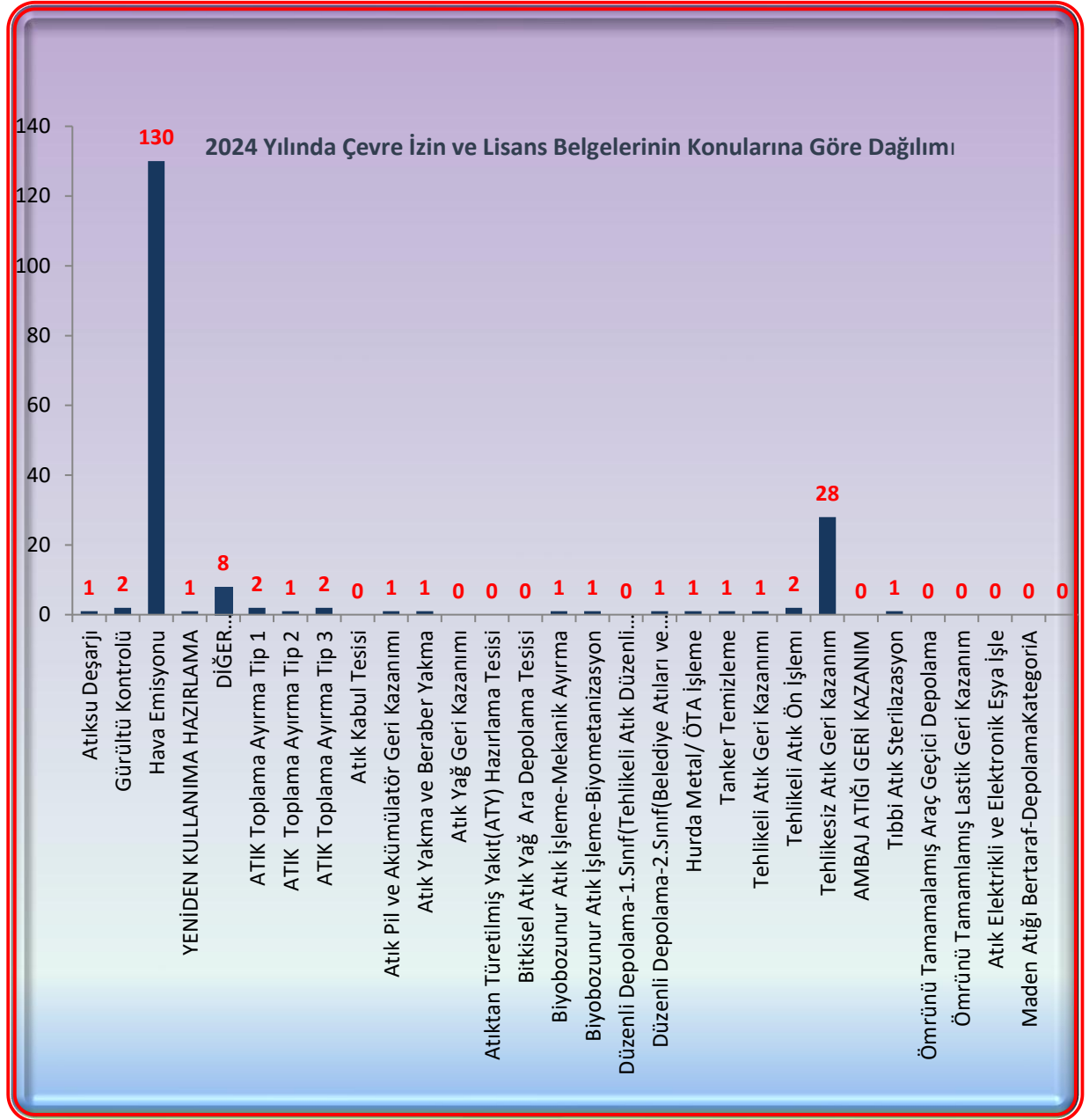
G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY), 10.09.2014 tarihinde yayımlanarak 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan işletmelerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir.

Bu kapsamında Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belge sayısı 120 adet, iptal edilen geçici faaliyet belgesi 25 adet, red edilen edilen geçici faaliyet belgesi 1 adet, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 13 adet, iptal edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 35 adet olup, Çevre İzni konusunda verilen muafiyet sayısı 46 adettir.

Çizelge 66 – 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2024)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	9	111	120
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	11	140	151
TOPLAM	20	251	371

Grafik 29 – 2024 yılında verilen Çevre İzni/ Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2024)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

Geçici Faaliyet Belgesi (GFB) kapsamında; ilimizde 2024 yılı içerisinde 120 adet firmaya GFB düzenlenmiştir.

Çevre İzin ve lisans Belgesi (ÇİLB) kapsamında; ilimizde 2024 yılı içerisinde 71 başvuru yenileme ve 80 adet başvuru ise yeni başvuru olup, toplamda 151 adet Çevre İzin ve Lisansı Belgesi verilmiştir.

Kaynaklar

Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
ÇED-İzin-Denetim Genel Müdürlüğü
Gaziantep Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

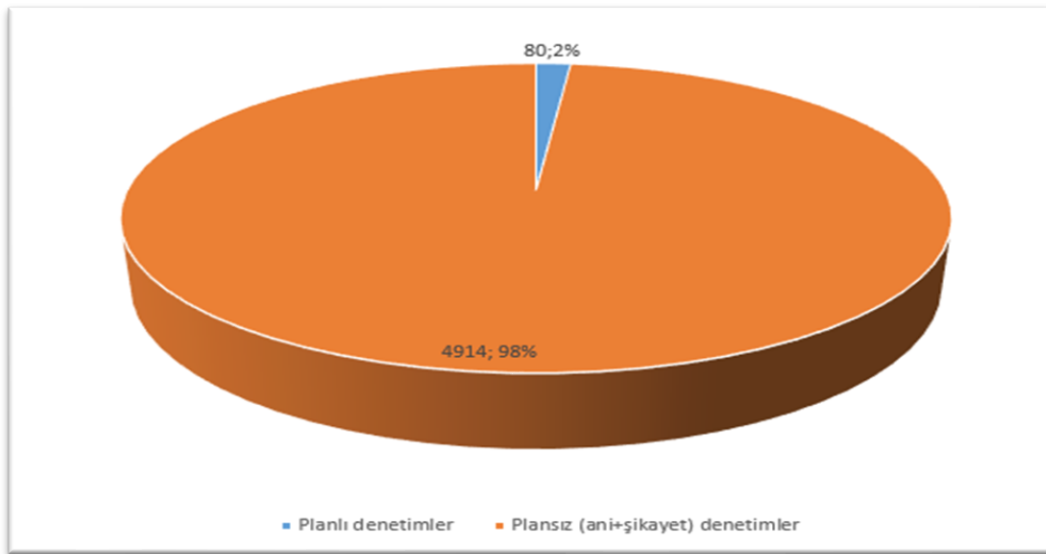
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 67 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2025 yıl)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	79
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	4.835
Genel toplam	4.914

*05.09.2025 tarihli ve 13477362 sayılı yazı ile iletilen denetim sayılarıdır

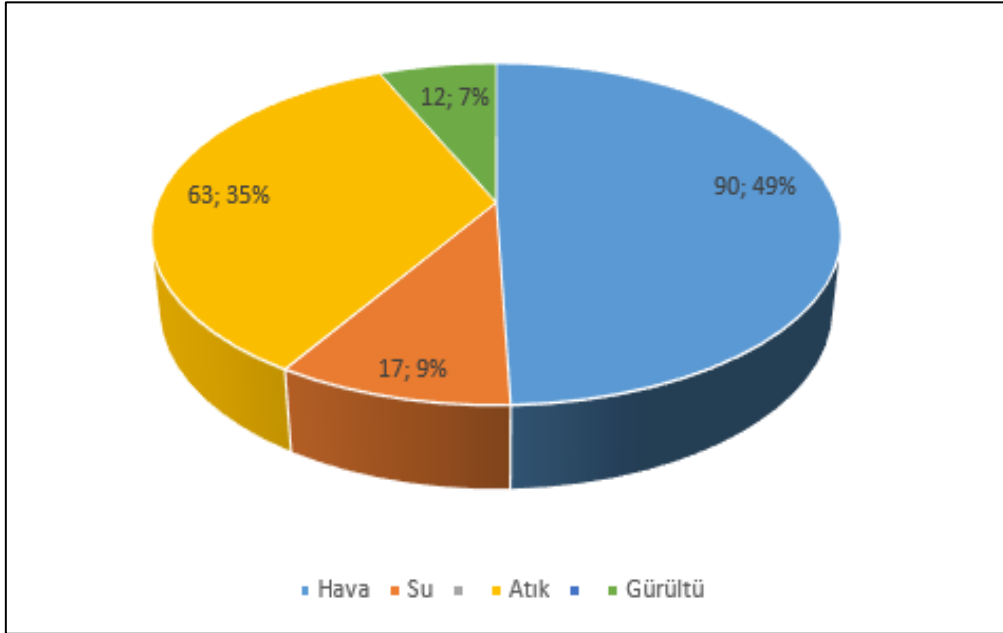
Grafik 30 – ÇŞİDİM tarafından 2023 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 68 – 2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, yıl)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	90	17	-	63	-	12		182
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	90	17	-	63	-	12		182
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100		100		100

Grafik 31 – 2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2025)

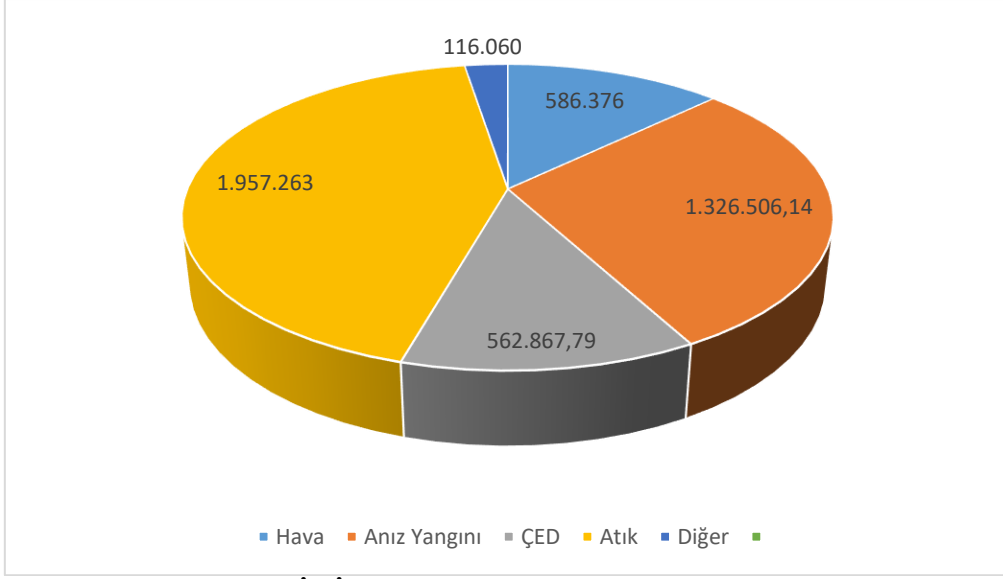
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 69 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

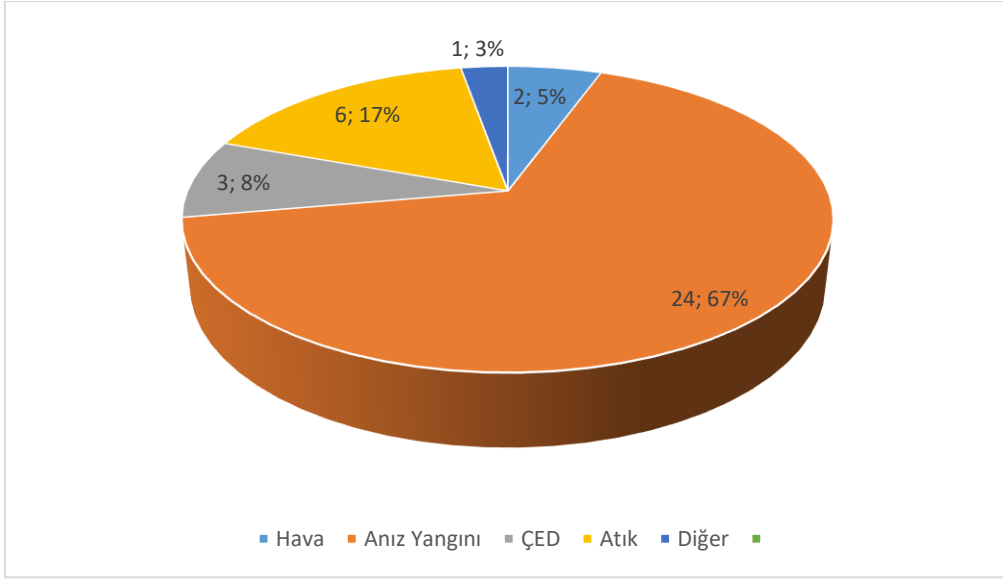
(e-denetim yazılımı, 2025 yıl)

	Anız Yangını	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	1.326.506,14	586.376	-	-	1.957.263	-	-	562.867,79	116.060	4.549.072,93
Uygulanan Ceza Sayısı	24	2	-	-	6	-	-	3	1	36

2024 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Grafik 32 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025)

Grafik 33 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2025 yılı)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2024 yılında 1 adet firmanın Faaliyeti durdurulmuştur.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

2024 yılında il genelinde 4914 denetim gerçekleştirilmiştir. Toplam 36 idari yaptırım ile 4.549.072,93 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

I. KİRLETİCİ SALIM VE TAŞIMA KAYDI UYGULAMALARI

Avrupa Kirletici Salım ve Taşıma Kaydının kurulmasına ilişkin 18/1/2006 tarihli ve (AT) 166/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmış olan Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Yönetmeliği 4 Aralık 2021 tarihli ve 31679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

KSTK; belirli endüstriyel faaliyetlerden kaynaklanan kirleticilerin hava, su, toprak gibi alıcı ortamlara bırakılmasına ve arıtma, işleme vb. faaliyetler için atıksu aracılığıyla taşınmasına ve tehlikeli/tehlikesiz atıkların taşınmasına ilişkin bilgileri içeren ve düzenli aralıklarla tesisler tarafından gerçekleştirilecek raporlamaya dayanan envanterin uluslararası tanımıdır.

Yönetmelik, Ek-1 Faaliyetlerin Listesi'nde 9 Sektör altında sınıflandırılmış 65 endüstriyel faaliyet için kademeli olarak yürürlüğe girmekte ve 91 kirleticinin raporlanmasını kapsamaktadır. Yönetmeliğin yayımı tarihinde enerji ve metal sektörü; bir yıl sonra maden ve kimya sektörü; iki yıl sonra atık ve atıksu yönetimi ile kağıt ve ahşap sektörü, üç yıl sonra yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler ve diğer faaliyetler başlığı altında yer alan endüstriyel faaliyetleri gerçekleştiren tesisler KSTK Sistemine dahil olarak yıllık raporlamalarını kademeli olarak gerçekleştirmektedir.

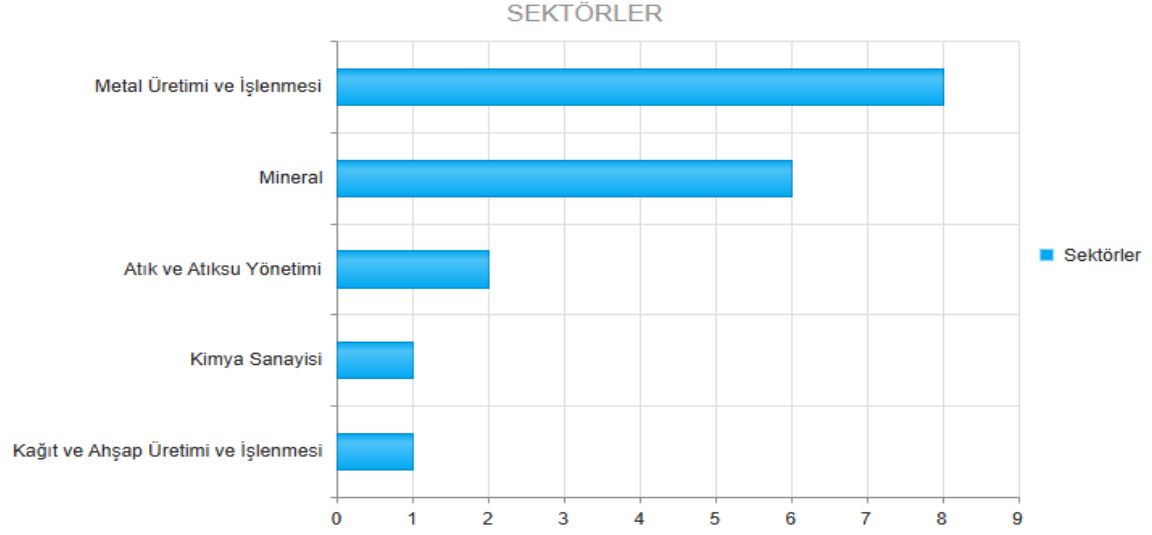
Çizelge 70- Gaziantep İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı, 2025

Tesisin Ana Faaliyetinin Dahil Olduğu Sektör	KSTK Tesis Sayısı
Enerji sektörü	
Metal üretimi ve işlenmesi	8
Mineral/Maden sanayisi	6
Kimya sanayisi	1
Atık ve atıksu yönetimi	2
Kağıt ve ahşap üretimi ve işlenmesi	1
Yoğun hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	
Gıda ve içecek sektöründe hayvansal ve bitkisel ürünler	
Diğer faaliyetler	
TOPLAM	18

Grafik 32 -Gaziantep İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Sektörel Dağılımı

TESİSLERİN SEKTÖREL DAĞILIMI

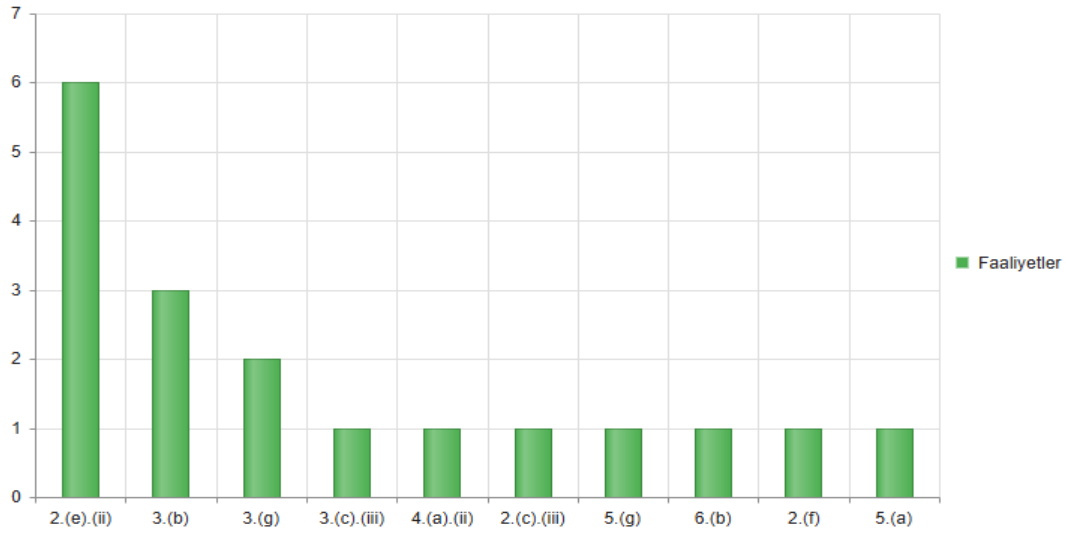
Tesisler arası durumuna göre sektörel dağılım

Grafik 33- Gaziantep İlinde Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Sistemine Kayıtlı Tesislerin Endüstriyel Faaliyet Dağılımı

TESİSLERİN FAALİYET DAĞILIMI

Tesisler arası durumuna göre faaliyetler dağılımı

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlimizde 2024 yılında her gidilen denetimde atıklar, sıfır atık ve çevre mevzuatı konusunda eğitim verilmiştir. Gaziantep Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği olarak çevre kirliliği, sıfır atık ve çevre koruma konularında Şehitkamil Belediyesinin belirlediği aile merkezleri bayan kursiyerlerine eğitim verilmiştir.

Sıfır atık yönetimi kapsamında; Eğitim Kurumları, Sağlık Kuruluşları, Kamu Kuruluşlarından gelen talepler doğrultusunda çevre ve sıfır atık eğitimleri düzenlenmektedir.

Bilindiği üzere hastane ve benzeri kuruluşlardan kaynaklanan tıbbi atıklar, insan ve çevre sağlığı açısından potansiyel bir tehlike oluşturduğundan özel olarak işleme tabi tutulması gerektiğinden İlimizde ve ilçelerimizde Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde her gidilen denetimde eğitim de verilmiştir.

Her yıl olduğu gibi 2024 yılında da 5 Haziran Dünya Çevre Haftası Etkinlikleri 1 hafta boyunca büyük coşkuyla kutlandı.

5 Haziran Dünya Çevre Haftası Etkinlikleri kapsamında, Cincik Gibi Antep Projesi için öğrencilere Çevre konulu eğitim verilmiş olup Gaziantep Valimiz eşliğinde kurum amirleri ve ilkokul öğrencilerinin de katılımıyla Bey Mahallesinde Sokak Temizliği etkinliği düzenlenmiştir.

Çevre Haftası kutlamaları kapsamında ilimizde ilkokul ve ortaokullar arasında düzenlenen Atık Toplama Yarışmasında dereceye giren okullara ödülleri verilmiştir. Ayrıca “İklim Krizi ve Sürdürülebilir Yaşam” konulu panel düzenlenmiştir. Deprem bölgesi olan İslahiye’de çevre temalı Grafiti çalışması ve Çevre Temizliği Etkinliği düzenlenmiştir.

Dünya evimiz ve çocuklara bırakacağımız en büyük miras yaşanabilir bir dünya için Dünya Çevre Günü’ne özel çevreye olan sorumluluğumuz ve sürdürülebilir, sağlıklı bir çevre oluşturmak amacıyla çocuklarla bir araya gelinmiştir.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü